

Dobrowolny Standard Raportowania Zrównoważonego Rozwoju dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw nienotowanych na giełdzie (VSME), opracowany przez Europejską Grupę Doradczą ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG)

grudzień 2024

ZASTRZEŻENIE Ministerstwa Rozwoju i Technologii

Niniejsze tłumaczenie dobrowolnego standardu raportowania zrównoważonego rozwoju dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw nienotowanych na giełdzie (standard VSME) zostało przygotowane na podstawie oryginalnego tekstu opracowanego przez Europejską Grupę Doradczą ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG). Oryginalny tekst w języku angielskim stanowi jedyną wiążącą wersję VSME.

Tłumaczenie na język polski zostało przygotowane na zlecenie Ministerstwa Rozwoju i Technologii wyłącznie w celach informacyjnych i nie było poddane weryfikacji ani zatwierdzeniu przez EFRAG. W razie wątpliwości lub rozbieżności decydujący charakter ma tekst w języku angielskim.

EFRAG zrzeka się odpowiedzialności za tłumaczenie tego dokumentu, ponieważ nie został on przygotowany ani zweryfikowany przez EFRAG.

DISCLAIMER of the Ministry of Economic Development and Technology

This translation of EFRAG Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs (VSME) is based on the original text prepared by the European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). The original English text is the only legally binding version of EFRAG VSME.

The Polish translation has been prepared for the Ministry of Economic Development and Technology's information purposes only and has not been reviewed or approved by EFRAG. In case of doubt or discrepancy, the English text shall prevail.

EFRAG disclaims responsibility for the translation of this document, as it has neither been prepared nor reviewed by EFRAG.

Dobrowolny standard dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw nienotowanych na giełdzie (VSME) został opublikowany przez EFRAG i towarzyszy mu opracowane „Uzasadnienie wniosków dotyczące VSME” (VSME Basis for Conclusions). EFRAG nie ponosi żadnej odpowiedzialności za treść lub jakiegokolwiek bezpośrednio, pośrednio lub dodatkowe konsekwencje lub szkody wynikające z zastosowania się do porad lub wytycznych przedstawionych w niniejszym dokumencie. Informacje zawarte w niniejszej publikacji nie stanowią porady i nie powinny zastępować usług odpowiednio wykwalifikowanego specjalisty.

O EFRAG

Misją EFRAG jest działanie w europejskim interesie publicznym, zarówno w zakresie sprawozdawczości finansowej, jak i sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju, rozwijając i propagując europejskie poglądy w dziedzinie sprawozdawczości przedsiębiorstw. EFRAG wykorzystuje dotychczasowe osiągnięcia w zakresie sprawozdawczości przedsiębiorstw i przyczynia się do postępu w tej dziedzinie. W ramach działań związanych ze sprawozdawczością w zakresie zrównoważonego rozwoju EFRAG zapewnia Komisji Europejskiej doradztwo techniczne w formie projektu europejskich standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju (ESRS) opracowanych w ramach rzetelnej i należytej procedury oraz wspiera skuteczne wdrażanie ESRS. W trakcie całego procesu tworzenia standardów EFRAG pozyskuje informacje od wszystkich zainteresowanych stron i uzyskuje dowody na temat specyficznych europejskich uwarunkowań. Jej kompetencje opierają się na doskonałości, przejrzystości, zarządzaniu, należytych procedurach, odpowiedzialności publicznej i przywództwie merytorycznym. Dzięki temu EFRAG może wypowiadać się w sposób przekonujący, wyraźny i spójny oraz może być uznawany za europejski głos w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw i podmiot przyczyniający się do globalnego postępu w dziedzinie sprawozdawczości przedsiębiorstw.

EFRAG jest podmiotem finansowanym przez Unię Europejską w ramach Programu Wspólnego Rynku, w którym uczestniczą kraje EFTA-EOG (Norwegia, Islandia i Liechtenstein), a także Kosowo. Wszelkie poglądy i opinie wyrażone w niniejszym dokumencie stanowią jednak wyłącznie poglądy i opinie autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej lub krajów uczestniczących w Programie Wspólnego Rynku. Ani Unia Europejska, ani Komisja Europejska, ani kraje uczestniczące w Programie Wspólnego Rynku nie mogą ponosić za nie odpowiedzialności.

© 2024 EFRAG Wszelkie prawa zastrzeżone. Prawa do powielania i wykorzystywania są ściśle ograniczone. Aby uzyskać więcej szczegółowych informacji, prosimy o kontakt na adres efragsecretariat@efrag.org

Spis treści

Cel niniejszego Standardu oraz jednostki, do których ma on zastosowanie	6
Struktura niniejszego Standardu.....	7
Zasady dotyczące sporządzania sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju (moduł podstawowy i moduł kompleksowy)	7
Moduł podstawowy	9
Moduł podstawowy – Informacje ogólne.....	9
B1 – Podstawa sporządzenia	9
B2 – Praktyki, polityki i przyszłe inicjatywy na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę	9
Moduł podstawowy – Mierniki dotyczące środowiska naturalnego	10
B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych	10
B4 – Zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby	10
B5 – Bioróżnorodność.....	11
B6 – Woda	11
B7 – Wykorzystanie zasobów, gospodarka o obiegu zamkniętym i gospodarowanie odpadami	11
Moduł podstawowy – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych	11
B8 – Zasoby pracownicze – Ogólna charakterystyka.....	11
B9 – Zasoby pracownicze – Bezpieczeństwo i higiena pracy	11
B10 – Zasoby pracownicze – Wynagrodzenia, rokowania zbiorowe i szkolenia.....	12
Moduł podstawowy – Mierniki odnoszące się do ładu korporacyjnego	12
B11 – Wyroki skazujące i grzywny za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa.....	12
Moduł kompleksowy	13
Moduł kompleksowy – Informacje ogólne	13
C1 – Strategia: model biznesowy i strategia zrównoważonego rozwoju – powiązane inicjatywy	13
C2 – Opis praktyk, polityk i przyszłych inicjatyw na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę	13
Moduł kompleksowy – Mierniki dotyczące środowiska naturalnego.....	13
Czynnik właściwy dla danego podmiotu przy ujawnianiu informacji na temat emisji gazów cieplarnianych zgodnie z ujawnieniem B3 (moduł podstawowy)	13
C3 – Cele redukcji emisji gazów cieplarnianych i transformacja klimatyczna	14
C4 – Ryzyka związane z klimatem	14
Moduł kompleksowy – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych	14
C5 – Dodatkowe (ogólne) cechy zasobów pracowniczych.....	14
C6 – Dodatkowe informacje na temat własnych zasobów pracowniczych – Polityki i procesy dotyczące praw człowieka	15
C7 – Poważne incydenty dotyczące praw człowieka.....	15
Moduł kompleksowy – Mierniki odnoszące się do ładu korporacyjnego	15
C8 – Przychody z niektórych sektorów i wykluczenie z unijnych wskaźników referencyjnych.....	15
C9 – Wskaźnik zróżnicowania organu zarządzającego pod względem płci.....	16
Moduł podstawowy: wskazówki	17
Wskazówki dotyczące modułu podstawowego – Informacje ogólne	17
Wskazówki dotyczące modułu podstawowego – Mierniki odnoszące się do środowiska naturalnego	20
Wskazówki dotyczące modelu podstawowego – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych ...	43
Wskazówki dotyczące modułu podstawowego – Mierniki odnoszące się do postępowania w biznesie	46
Moduł kompleksowy: wskazówki.....	47
Wskazówki dotyczące modułu kompleksowego – Informacje ogólne	47
Wskazówki dotyczące modułu kompleksowego – Mierniki odnoszące się do środowiska naturalnego	48
Wskazówki dotyczące modelu kompleksowego – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych ..	51
Wskazówki dotyczące modułu kompleksowego – Mierniki odnoszące się do postępowania w biznesie	52
Dodatek A: Definicje terminów	54
Dodatek B: Wykaz możliwych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem	62

Dodatek C: Informacje uzupełniające przeznaczone dla uczestników rynku finansowego, którzy są użytkownikami informacji opracowanych z zastosowaniem niniejszego Standardu (powiązanie z innymi regulacjami UE). 65

Cel niniejszego Standardu oraz jednostki, do których ma on zastosowanie

1. Celem niniejszego dobrowolnego Standardu jest zapewnienie wsparcia dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw w następujących obszarach:
 - a) zapewnianie informacji, które umożliwią zaspokojenie potrzeb dużych jednostek wymagających od swoich dostawców informacji na temat zrównoważonego rozwoju;
 - b) zapewnianie informacji, które umożliwią zaspokojenie potrzeb banków i inwestorów dotyczących dostarczania danych, ułatwiając w ten sposób jednostkom dostęp do finansowania;
 - c) poprawa zarządzania w zakresie kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, które ich dotyczą, tj. wyzwań środowiskowych i społecznych, takich jak zanieczyszczenie oraz zdrowie i bezpieczeństwo własnych zasobów pracowniczych. Będzie to sprzyjać wzrostowi ich konkurencyjności i zwiększy ich odporność w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej; oraz
 - d) przyczynianie się do rozwoju bardziej zrównoważonej gospodarki sprzyjającej zaangażowaniu społecznemu.
2. Niniejszy Standard ma charakter dobrowolny i ma zastosowanie do jednostek¹, których papiery wartościowe nie są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym w Unii Europejskiej (nie są notowane na giełdzie). W art. 3 dyrektywy 2013/34/UE zdefiniowano trzy kategorie małych i średnich jednostek w oparciu o wartość ich sumy bilansowej, przychodów netto ze sprzedaży oraz średnią liczbę zatrudnionych **pracowników** w roku obrotowym.
 - a) Jednostka jest mikrojednostką, jeżeli nie przekracza dwóch z następujących progów:
 - i. suma bilansowa: 450 000 EUR;
 - ii. przychody netto ze sprzedaży: 900 000 EUR; oraz
 - iii. średnia liczba pracowników: 10.
 - b) Jednostka jest małą jednostką, jeżeli nie przekracza dwóch z następujących progów:
 - i. suma bilansowa: 5 000 000 EUR;
 - ii. przychody netto ze sprzedaży: 10 000 000 EUR; oraz
 - iii. średnia liczba pracowników: 50.
 - c) Jednostka jest średnią jednostką, jeżeli nie przekracza dwóch z następujących progów:
 - i. suma bilansowa: 25 000 000 EUR;
 - ii. przychody netto ze sprzedaży: 50 000 000 EUR; oraz
 - iii. średnia liczba pracowników: 250.

(od red.: Aktualne progi wyznacza DYREKTYWA DELEGOWANA KOMISJI (UE) 2023/2775 z dnia 17 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE w odniesieniu do dostosowania kryteriów wielkości przedsiębiorstwa dla mikro-, małych, średnich i dużych jednostek lub grup: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302775)
3. Jednostki te nie są objęte zakresem dyrektywy w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD), ale zachęca się je do korzystania z niniejszego Standardu. Niniejszy Standard obejmuje te same kwestie dotyczące zrównoważonego rozwoju, co europejskie standardy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju (ESRS) dla dużych jednostek. Opiera się on jednak na pojęciu proporcjonalności, a zatem uwzględnia podstawowe cechy mikrojednostek oraz małych i średnich jednostek. Mikrojednostki mogą, zależnie od ich decyzji, stosować tylko wybrane części niniejszego Standardu, jak podkreślono w pkt 5 lit. a).
4. Opracowując niniejszy Standard, zwrócono szczególną uwagę na zapewnienie spójności ze

¹ W tym osób prowadzących działalność na własny rachunek, przedsiębiorstw niemających osobowości prawnej oraz notowanych na giełdzie mikroprzedsiębiorstw.

standardami ESRS dla dużych jednostek, mając na celu określenie proporcjonalnych wymogów. W przeciwieństwie do ESRS dla dużych jednostek, niniejszy Standard nie ma mocy prawnej.

Struktura niniejszego Standardu

5. Niniejszy Standard składa się z dwóch modułów, które jednostka może wykorzystać jako podstawę do sporządzenia sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju:
 - a) **Moduł podstawowy:** ujawnienia B1, B2 oraz podstawowe mierniki (B3–B12). Moduł ten określa podejście docelowe dla mikrojednostek i stanowi minimalny wymóg dla innych jednostek; oraz
 - b) **Moduł kompleksowy:** moduł ten określa dodatkowe punkty danych poza ujawnieniami B1–B11, które banki, inwestorzy oraz klienci korporacyjni mogą wymagać od jednostki w uzupełnieniu do modułu podstawowego.

W pkt 24 poniżej przedstawiono dostępne opcje przygotowania sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem niniejszego Standardu poprzez przyjęcie jednego lub dwóch ww. modułów. Po wyborze modułu należy przestrzegać jego postanowień w całości (z uwzględnieniem marginesu elastyczności zgodnie z pkt 22), przekazując jednak w ramach każdego ujawnienia wyłącznie informacje istotne dla okoliczności dotyczących jednostki.
6. Zastosowanie modułu podstawowego jest warunkiem wstępnym do zastosowania modułu kompleksowego.
7. Dodatek A *Definicje terminów* zawiera definicje terminów użytych w niniejszym Standardzie. W całym Standardzie VSME terminy zdefiniowane w glosariuszu (dodatek A) zapisano **pogrubioną kursywą**, z wyjątkiem przypadków, gdy zdefiniowany termin występuje więcej niż raz w tym samym punkcie.

Zasady dotyczące sporządzania sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju (moduł podstawowy i moduł kompleksowy)

Stosowanie się do niniejszego Standardu

8. Niniejszy Standard określa wymogi, które umożliwiają jednostce przekazanie istotnych informacji na temat:
 - a) w jaki sposób jednostka miała i może mieć pozytywny lub negatywny **wpływ** na ludzi lub środowisko w perspektywie krótko-, średnio- lub długoterminowej; oraz
 - b) w jaki sposób kwestie środowiskowe i społeczne wpłynęły lub mogą wpłynąć na jej sytuację finansową, wyniki i przepływy pieniężne w perspektywie krótko-, średnio- lub długoterminowej.
9. Jednostka powinna zgłaszać informacje, które są istotne, wiarygodne, porównywalne, zrozumiałe i możliwe do zweryfikowania.
10. W zależności od rodzaju działalności prowadzonej przez jednostkę, właściwe może być przedstawienie dodatkowych informacji (mierników i/lub ujawnień o charakterze opisowym), które nie są objęte niniejszym Standardem. Taki zabieg pozwala uwzględnić kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem, powszechne w sektorze działalności jednostki (tj. zazwyczaj napotykane przez przedsiębiorstwa lub podmioty w danej branży lub dziedzinie) lub specyficzne dla tej jednostki, wspierając tym samym przygotowanie informacji istotnych, wiarygodnych, porównywalnych, zrozumiałych i możliwych do zweryfikowania. Obejmuje to uwzględnienie informacji na temat emisji gazów cieplarnianych z zakresu 3 (zob. pkt 50–53 niniejszego Standardu). Dodatek B zawiera wykaz możliwych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem.
11. W stosownych przypadkach jednostka może uzupełniać mierniki z modułu podstawowego i modułu kompleksowego o dodatkowe informacje jakościowe i/lub ilościowe zgodnie z pkt 10 powyżej.

Informacje porównawcze

12. Jednostka ujawnia informacje porównawcze za poprzedni rok z wyjątkiem mierników

ujawnionych po raz pierwszy. Informacje porównawcze są zgłaszane począwszy od drugiego roku prowadzenia sprawozdawczości.

Zastosowalność ujawniania informacji

13. Niektóre ujawnienia mają zastosowanie tylko w określonych okolicznościach², które precyzują w szczególności instrukcje zawarte w każdym ujawnieniu, wraz z informacjami, które należy zgłaszać tylko wtedy, gdy jednostka uzna je za „mające zastosowanie”. W przypadku pominięcia jednego z tych ujawnień, przyjmuje się, że nie ma ono zastosowania.

Uwzględnienie spółek zależnych w zgłaszanych danych

14. Jeśli jednostka jest spółką dominującą w grupie kapitałowej, zaleca się, aby sporządzała sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju w ujęciu skonsolidowanym, z uwzględnieniem informacji o swoich spółkach zależnych.
15. Jeśli jednostka dominująca sporządziła sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju w ujęciu skonsolidowanym, z uwzględnieniem informacji o swoich spółkach zależnych, spółki te są zwolnione z obowiązku sporządzania sprawozdań.

Termin i miejsce publikacji sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju

16. Jeśli sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju jest sporządzane na potrzeby dużych jednostek lub banków, które wymagają corocznej aktualizacji, należy je sporządzać corocznie. Jeśli jednostka sporządza sprawozdanie finansowe, sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju należy sporządzić w tym samym terminie co sprawozdanie finansowe. W przypadku braku zmian w określonych punktach danych od poprzedniego roku sprawozdawczego, jednostka może wskazać, że nie zaszyły żadne zmiany w tym zakresie i zamieścić odniesienie do informacji podanych dla określonego punktu danych w sprawozdaniu z poprzedniego roku.
17. Podstawową funkcją tego sprawozdania jest zapewnienie informacji dla rzeczywistych lub potencjalnych partnerów biznesowych. Jednostka może zdecydować o udostępnieniu swojego sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju opinii publicznej. W takim przypadku jednostka może przedstawić swoje sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju w oddzielnej sekcji sprawozdania z działalności, jeśli takowe posiada. W przeciwnym razie jednostka może przedstawić swoje sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju jako oddzielny dokument.
18. Aby uniknąć dwukrotnego publikowania tych samych informacji, w sprawozdaniu w zakresie zrównoważonego rozwoju jednostka może zamieścić odniesienie do ujawnień opublikowanych w innych dokumentach, do których dostęp można uzyskać w tym samym czasie co do sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju³.

Informacje niejawne i szczególnie chronione

19. W przypadku, gdy ujawnienie informacji, o których mowa w niniejszym Standardzie, wymagałoby ujawnienia **informacji niejawnych** lub **informacji szczególnie chronionych**, jednostka może pominąć takie informacje. Jeśli jednostka zdecyduje się pominąć takie informacje, składa oświadczenie, w którym stwierdza ten fakt, zgodnie z ujawnieniem B1 (zob. pkt 24).

Spójność i powiązania z ujawnieniami w sprawozdaniu finansowym

20. Jeżeli jednostka sporządza również sprawozdanie finansowe, informacje uwzględnione w jej sprawozdaniu w zakresie zrównoważonego rozwoju zgodnie z niniejszym Standardem:
 - a) są spójne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym za ten sam okres; oraz
 - b) są prezentowane w sposób ułatwiający zrozumienie powiązań z informacjami wykazywanymi w sprawozdaniu finansowym, na przykład poprzez zastosowanie odpowiednich odniesień.

² Na przykład w przypadku prawnego wymogu ujawnienia określonych informacji lub gdy jednostka ujawnia już dobrowolnie określone informacje za pośrednictwem Systemu Zarządzania Środowiskowego.

³ W przyszłej wersji narzędzia online Standardu VSME jednostka będzie mogła, w stosownych przypadkach, zamieszczać odniesienia do ujawnień opublikowanych w dokumentach innych niż sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju, korzystając z włączenia przez odniesienie. Takie odniesienie jest dokonywane poprzez podanie numeru strony odpowiedniego źródła, pod warunkiem, że w wersji narzędzia online jest również dostępny dokument źródłowy w formacie PDF.

Moduł podstawowy

21. Jednostka zgłasza informacje dotyczące kwestii środowiskowych i społecznych oraz kwestii dotyczących **postępowania w biznesie** (zwanymi łącznie „kwestiami związanymi ze zrównoważonym rozwojem”) z zastosowaniem poniższych ujawnień B1–B11.
22. Jeżeli jednostka chce przedstawić bardziej kompleksowe informacje, może również zintegrować wymagane mierniki B1–B11 z ujawnianymi informacjami, wybierając je z modułu kompleksowego.
23. Dodatkowe wskazówki dotyczące ujawnień B1–B11 są dostępne w pkt 66–209.

Moduł podstawowy – Informacje ogólne

B1 – Podstawa sporządzenia

24. Jednostka ujawnia:
 - a) którą z poniższych opcji wybrała:
 - i. OPCJA A: (tylko) moduł podstawowy; lub
 - ii. OPCJA B: moduł podstawowy i moduł kompleksowy;
 - b) jeśli jednostka skorzystała z możliwości pominięcia jakiegoś ujawnienia, uznając, że informacje w ramach tego ujawnienia stanowią **informacje niejawne** lub **informacje szczególnie chronione** (zob. pkt 19), jednostka wskazuje ujawnienie, które pominięła;
 - c) czy sprawozdanie w zakresie zrównoważonego rozwoju zostało sporządzone w ujęciu jednostkowym (tj. sprawozdanie ogranicza się wyłącznie do informacji dotyczących jednostki), czy w ujęciu skonsolidowanym (tj. sprawozdanie zawiera informacje dotyczące jednostki i jej spółek zależnych); oraz
 - d) w przypadku skonsolidowanego sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju, wykaz spółek zależnych objętych sprawozdaniem wraz z adresami ich siedzib⁴; oraz
 - e) następujące informacje:
 - i. formę prawną jednostki;
 - ii. kod(y) klasyfikacji sektorowej NACE;
 - iii. wielkość bilansu (w EUR);
 - iv. obrót (w EUR);
 - v. liczbę **pracowników** wyrażoną jako liczba zatrudnionych osób lub liczba ekwiwalentów pełnego czasu pracy;
 - vi. kraj, w którym jednostka prowadzi główną działalność i w którym są zlokalizowane jej znaczące aktywa; oraz
 - vii. położenie geograficzne posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych **lokalizacji**.
25. Jeśli jednostka uzyskała jakikolwiek certyfikat lub oznaczenie związane ze zrównoważonym rozwojem, podaje ich zwięzły opis (wskazując, w stosownych przypadkach, wystawców certyfikatu lub oznaczenia, datę i wynik oceny).

B2 – Praktyki, polityki i przyszłe inicjatywy na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę

26. Jeśli jednostka wdrożyła konkretne praktyki, polityki lub przyszłe inicjatywy na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę, powinna je wskazać. Jednostka wskazuje, czy stosuje:
 - a) praktyki. W tym kontekście praktyki mogą obejmować na przykład działania mające na celu zmniejszenie zużycia wody i energii elektrycznej przez jednostkę, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych lub zapobieganie zanieczyszczeniom, jak również inicjatywy mające na celu poprawę bezpieczeństwa produktów, a także bieżące inicjatywy mające na celu

⁴ Adres siedziby jest oficjalnym adresem jednostki.

Standard VSME

poprawę warunków pracy i zapewnienie równego traktowania w miejscu pracy, **szkolenia** w zakresie zrównoważonego rozwoju dla pracowników jednostki oraz partnerstwa w ramach projektów związanych ze zrównoważonym rozwojem;

- b) **polityki** dotyczące kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, niezależnie od tego, czy są one publicznie dostępne czy też nie, oraz wszelkie odrębne polityki środowiskowe, społeczne lub dotyczące ładu korporacyjnego odnoszące się do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem;
 - c) wszelkie przyszłe inicjatywy lub plany perspektywiczne, które są wdrażane w związku z kwestiami związanymi ze zrównoważonym rozwojem; oraz
 - d) **cele** związane z monitorowaniem wdrażania **polityk** i postępów w osiąganiu takich celów.
27. Takie praktyki, polityki i przyszłe inicjatywy obejmują działania podejmowane przez jednostkę w celu zmniejszania negatywnych **wpływów** i zwiększania pozytywnych wpływów na ludzi i środowisko, aby przyczynić się do rozwoju bardziej zrównoważonej gospodarki. Dodatek B zawiera wykaz możliwych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, które mogą zostać objęte tym ujawnieniem. Na potrzeby zgłoszenia tych informacji jednostka może skorzystać ze wzoru formularza zawartego w pkt 78.
28. Jeśli jednostka zgłasza również informacje w ramach modułu kompleksowego, uzupełnia informacje podane w ramach ujawnienia B2 o punkty danych zawarte w ujawnieniu C2.

Moduł podstawowy – Mierniki dotyczące środowiska naturalnego

B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych

29. Jednostka ujawnia informacje o całkowitym zużyciu energii w MWh, w podziale zgodnie z poniższą tabelą, o ile jest w stanie uzyskać informacje pozwalające na dokonanie takiego podziału:

	Energia ze źródeł odnawialnych	Energia ze źródeł nieodnawialnych	Ogółem
Energia elektryczna (według danych zawartych w rachunkach za media)			
Paliwa			
Ogółem			

30. Jednostka ujawnia swoje szacunkowe **emisje gazów cieplarnianych brutto** w tonach ekwiwalentu dwutlenku węgla (t CO₂e) z uwzględnieniem wymogów GHG Protocol Corporate Standard, w tym:
- a) emisje gazów cieplarnianych z zakresu 1 w t CO₂e (ze źródeł, które stanowią własność jednostki lub są przez nią zarządzane) – emisje bezpośrednie; oraz
 - b) **emisje gazów cieplarnianych z zakresu 2 według metody opartej na lokalizacji** (ang. *location-based*) w t CO₂e (tj. emisje pośrednie z wytwarzania energii kupowanej od dostawcy mediów, takiej jak energia elektryczna, ciepło, para lub chłodzenie).
31. Jednostka ujawnia intensywność emisji gazów cieplarnianych obliczoną przez podzielenie „**emisji gazów cieplarnianych brutto**” ujawnionych zgodnie z pkt 30 przez „obrót (w EUR)” ujawniony zgodnie z pkt 24 lit. e) ppkt (iv)⁵.

B4 – Zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby

32. Jeżeli jednostka jest już zobowiązana przepisami prawa lub innymi krajowymi regulacjami do zgłaszania właściwym organom emisji zanieczyszczeń, lub jeśli zgłasza je dobrowolnie zgodnie z Systemem Zarządzania Środowiskowego, ujawnia zanieczyszczenia, które emituje do powietrza, wody i gleby w ramach własnych operacji, podając odpowiednią ilość dla każdego czynnika

⁵ W przyszłej wersji narzędzia online standardu VSME informacje te będą obliczane automatycznie.

zanieczyszczającego. Jeżeli informacje te są już publicznie dostępne, jednostka może alternatywnie zamieścić odniesienie do dokumentu, w którym są one przedstawione, na przykład poprzez podanie odpowiedniego linku URL lub osadzenie hiperłącza.

B5 – Bioróżnorodność

33. Jednostka ujawnia liczbę i powierzchnię (w hektarach) **lokalizacji** posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych na **obszarach wrażliwych pod względem bioróżnorodności** lub w ich pobliżu.
34. Jednostka może ujawnić mierniki dotyczące **sposobu użytkowania gruntów**, takie jak:
 - a) całkowite użytkowanie gruntów (w hektarach);
 - b) całkowite powierzchnie nieprzepuszczalne;
 - c) całkowity **obszar ukierunkowany na naturę** w danej lokalizacji; oraz
 - d) całkowity **obszar ukierunkowany na naturę** poza danym obiektem.

B6 – Woda

35. Jednostka ujawnia swój całkowity **pobór wody**, tj. ilość wody pobranej w granicach organizacji (lub zakładu); ponadto jednostka powinna osobno przedstawiać ilość wody pobranej w **lokalizacjach** znajdujących się na obszarach o znacznym deficycie wody.
36. Jeżeli jednostka prowadzi procesy produkcyjne, które wiążą się ze znacznym zużyciem wody (np. procesy wykorzystujące energię cieplną, takie jak suszenie lub produkcja energii elektrycznej, produkcja towarów, nawadnianie w rolnictwie itp.), powinna ujawnić swoje **zużycie wody** obliczone jako różnica między poborem wody a zrzutem wody w ramach procesów produkcyjnych.

B7 – Wykorzystanie zasobów, gospodarka o obiegu zamkniętym i gospodarowanie odpadami

37. Jednostka ujawnia, czy i w jaki sposób stosuje **zasady gospodarki o obiegu zamkniętym**.
38. Jednostka ujawnia:
 - a) całkowite roczne ilości wytwarzanych odpadów, w podziale na odpady niebezpieczne i odpady inne niż niebezpieczne;
 - b) całkowite roczne ilości odpadów skierowanych do **recyklingu** lub ponownego użycia; oraz
 - c) jeśli jednostka prowadzi działalność w sektorze, w którym mają miejsce znaczące przepływy materiałów (takich jak produkcja, budownictwo, branża opakowań lub inne), ujawnia roczny przepływ masy odpowiednich materiałów, które wykorzystuje.

Moduł podstawowy – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych

B8 – Własne zasoby pracownicze – Ogólna charakterystyka

39. Jednostka ujawnia liczbę **pracowników** wyrażoną jako liczba zatrudnionych lub liczba ekwiwalentów pełnego czasu pracy w odniesieniu do następujących mierników:
 - a) rodzaj umowy o pracę (tymczasowa lub stała);
 - b) płeć; oraz
 - c) kraj, w którym zawarto umowę o pracę, jeżeli jednostka prowadzi działalność w więcej niż jednym kraju.
40. Jeżeli jednostka zatrudnia 50 lub więcej pracowników, ujawnia wskaźnik rotacji pracowników w okresie sprawozdawczym.

B9 – Własne zasoby pracownicze – Bezpieczeństwo i higiena pracy

41. Jednostka ujawnia następujące informacje dotyczące swoich **pracowników**:
 - a) liczbę i wskaźnik **wypadków związanych z pracą podlegających zgłoszeniu**; oraz
 - b) liczbę ofiar śmiertelnych w wyniku urazów związanych z pracą i złego stanu zdrowia związanego z pracą.

B10 – Własne zasoby pracownicze – Wynagrodzenia, rokowania zbiorowe i szkolenia

42. Jednostka ujawnia:

- a) czy **pracownicy** otrzymują **wynagrodzenie** w wysokości równej lub wyższej od obowiązującej **płacy** minimalnej w kraju, w którym jednostka prowadzi działalność, określonej bezpośrednio przez krajowe przepisy dotyczące płacy minimalnej lub w ramach **układu zbiorowego pracy**;
- b) dysproporcję **płacową** między **pracownikami** płci żeńskiej i męskiej w ujęciu procentowym. Jednostka może pominąć to ujawnienie, jeśli liczba jej pracowników nie przekracza 150, przy czym z dniem 7 czerwca 2031 r. próg ten zostanie obniżony do 100 pracowników;
- c) odsetek **pracowników** objętych **układami zbiorowymi pracy**; oraz
- d) średnią liczbę godzin **szkoleniowych** w ciągu roku na **pracownika** w podziale na płeć.

Moduł podstawowy – Mierniki odnoszące się do ładu korporacyjnego

B11 – Wyroki skazujące i grzywny za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa

43. W przypadku otrzymania w okresie sprawozdawczym wyroków skazujących i grzywien, jednostka ujawnia liczbę wyroków skazujących oraz łączną kwotę grzywien za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa.

Moduł kompleksowy

44. Ten moduł zawiera ujawnienia, które w kompleksowy sposób spełniają potrzeby informacyjne partnerów biznesowych jednostki, takich jak inwestorzy, banki i klienci korporacyjni, uzupełniając ujawnienia uwzględnione w module podstawowym. Ujawnienia te odzwierciedlają obowiązki uczestników rynku finansowego i klientów korporacyjnych wynikające z odpowiednich przepisów prawa i regulacji. Odzwierciedlają również informacje potrzebne partnerom biznesowym do oceny odnoszącego się do jednostki profilu ryzyka dla zrównoważonego rozwoju, np. jako (potencjalnego) dostawcy lub (potencjalnego) pożyczkobiorcy.
45. Poniżej znajduje się wykaz ujawnień C1–C9, które należy rozważyć i które należy zgłosić, jeśli mają zastosowanie do działalności i organizacji jednostki. W przypadku pominięcia jednego z tych ujawnień, przyjmuje się, że nie ma ono zastosowania.
46. Dodatkowe wskazówki dotyczące ujawnień C1–C9 są dostępne w pkt 210–244.

Moduł kompleksowy – Informacje ogólne

C1 – Strategia: model biznesowy i strategia zrównoważonego rozwoju – powiązane inicjatywy

47. Jednostka ujawnia kluczowe elementy swojego modelu biznesowego i strategii, w tym:
 - a) opis znaczących grup oferowanych produktów i/lub usług;
 - b) opis istotnego rynku (istotnych rynków), na którym (których) jednostka prowadzi działalność (B2B, handel hurtowy, detaliczny, kraje);
 - c) opis głównych relacji biznesowych (np. kluczowi dostawcy, klienci, kanały dystrybucji i **konsumenci**); oraz
 - d) jeśli strategia zawiera kluczowe elementy, które odnoszą się do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem lub mają na nie wpływ, zwięzły opis tych kluczowych elementów.

C2 – Opis praktyk, polityk i przyszłych inicjatyw na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę

48. Jeśli jednostka wdrożyła konkretne praktyki, **polityki** lub przyszłe inicjatywy na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę, które już zgłosiła w ramach ujawnienia B2 w module podstawowym, powinna je zwięźle opisać. W tym celu jednostka może skorzystać ze wzoru formularza zawartego w pkt 213.
49. Jednostka może wskazać ewentualny najwyższy szczebel w swojej organizacji odpowiedzialny za ich wdrożenie.

Moduł kompleksowy – Mierniki dotyczące środowiska naturalnego

Czynnik właściwy dla danego podmiotu przy ujawnianiu informacji na temat emisji gazów cieplarnianych zgodnie z ujawnieniem B3 (moduł podstawowy)

50. W zależności od rodzaju działalności prowadzonej przez jednostkę, ilościowe określenie emisji gazów cieplarnianych z zakresu 3 może dostarczyć istotnych informacji (zob. pkt 10 niniejszego Standardu) na temat **wpływu łańcucha wartości** jednostki na zmiany klimatu.
51. Emisje z zakresu 3 to **pośrednie emisje gazów cieplarnianych** (inne niż emisje z zakresu 2), które pochodzą z **łańcucha wartości** jednostki. Obejmują one działania, które występują w operacjach zarówno na wcześniejszych etapach łańcucha wartości jednostki (np. zakupione towary i usługi, zakupione dobra inwestycyjne, transport zakupionych towarów itp.), jak i na jego późniejszych etapach (np. transport i dystrybucja produktów jednostki, wykorzystanie sprzedanych produktów, inwestycje itp.).
52. Jeżeli jednostka zdecyduje ujawnić ten miernik, powinna odnieść się do jednej z 15 kategorii emisji gazów cieplarnianych z zakresu 3 przewidzianych w GHG Protocol Corporate Standard i szczegółowo określonych w GHG Protocol Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard. Zgłaszając emisje gazów cieplarnianych z zakresu 3, jednostka uwzględnia istotne kategorie z zakresu 3 (zgodnie z [Corporate Value Chain \(Scope 3\) Accounting and Reporting Standard](#)) w oparciu o własną ocenę odpowiednich kategorii z zakresu 3. Jednostki mogą znaleźć dalsze wytyczne dotyczące konkretnych metod obliczeń dla każdej kategorii w

GHG Protocol [Technical guidance for Calculating Scope 3 Emissions](#).

53. W przypadku zgłaszania emisji z zakresu 1 i 2, jeżeli jednostka ujawnia informacje właściwe dla danego podmiotu dotyczące swoich emisji z zakresu 3, przedstawia je wraz z informacjami wymaganymi zgodnie z ujawnieniem B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych.

C3 – Cele redukcji emisji gazów cieplarnianych i transformacja klimatyczna

54. Jeżeli jednostka ustanowiła **cele** redukcji emisji gazów cieplarnianych, ujawnia swoje cele w wartościach bezwzględnych dla emisji z zakresu 1 i 2. Zgodnie z pkt 50–53 powyżej, jeśli jednostka wyznaczyła cele redukcji dla emisji z zakresu 3, podaje również cele dla znaczących emisji z zakresu 3. W szczególności, jednostka podaje:
- rok, którego dotyczy cel, wraz z odpowiadającą mu wartością;
 - rok bazowy wraz z odpowiadającą mu wartością;
 - jednostki, w jakich zostały wyrażone **cele**;
 - udział emisji z zakresu 1, zakresu 2 oraz – jeśli ujawniono – zakresu 3, którego dotyczy cel; oraz
 - wykaz głównych działań, które zamierza wdrożyć, aby osiągnąć swoje **cele**.
55. Jeżeli jednostka prowadząca działalność w sektorach o znacznym oddziaływaniu na klimat⁶ przyjęła plan transformacji na potrzeby łagodzenia zmiany klimatu, może przekazać informacje na ten temat, w tym wyjaśnienie, w jaki sposób przyczynia się on do redukcji emisji gazów cieplarnianych.
56. Jeżeli jednostka prowadzi działalność w sektorach o znacznym oddziaływaniu na klimat i nie ma planu transformacji na potrzeby łagodzenia zmiany klimatu, wskazuje, czy przyjmie taki plan transformacji, a jeśli tak, kiedy to nastąpi.

C4 – Ryzyka związane z klimatem

57. Jeżeli jednostka zidentyfikowała zagrożenia związane z klimatem i zdarzenia dotyczące przejścia związanego z klimatem, powodujące poważne ryzyka związane z klimatem, które jej dotyczą:
- zwięźle opisuje takie zagrożenia związane z klimatem i zdarzenia dotyczące przejścia związanego z klimatem;
 - ujawnia, w jaki sposób oceniła narażenie i wrażliwość swoich aktywów, działań i **łańcucha wartości** na te zagrożenia i zdarzenia dotyczące przejścia;
 - ujawnia **perspektywy czasowe** odnoszące się do wszelkich zidentyfikowanych zagrożeń związanych z klimatem i zdarzeń dotyczących przejścia; oraz
 - ujawnia, czy podjęła działania mające na celu **przystosowanie się do zmiany klimatu** w odniesieniu do wszelkich zagrożeń związanych z klimatem i zdarzeń dotyczących przejścia.
58. Jednostka może ujawnić potencjalne negatywne skutki ryzyk związanych z klimatem, które mogą wpłynąć na jej wyniki finansowe lub działalność gospodarczą w perspektywie krótko-, średnio- lub długoterminowej, wskazując, czy wedle jej oceny ryzyka te są na wysokim, średnim lub niskim poziomie.

Moduł kompleksowy – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych

C5 – Dodatkowe (ogólne) cechy własnych zasobów pracowniczych

59. Jeżeli jednostka zatrudnia 50 lub więcej **pracowników**, może ujawnić stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn na szczeblu kierowniczym w okresie sprawozdawczym.
60. Jeżeli jednostka zatrudnia 50 lub więcej **pracowników**, może ujawnić liczbę osób samozatrudnionych (bez personelu), które pracują wyłącznie dla jednostki, oraz liczbę pracowników tymczasowych zapewnionych przez jednostki prowadzące głównie „działalność związaną z zatrudnieniem”.

⁶ Sektory o znacznym oddziaływaniu na klimat to sektory wymienione w sekcjach A–H i sekcji L klasyfikacji NACE zgodnie z definicją zawartą w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 1893/2006.

C6 – Dodatkowe informacje na temat własnych zasobów pracowniczych – Polityki i procesy dotyczące praw człowieka

61. Jednostka ujawnia odpowiedzi na następujące pytania:

- a) Czy jednostka posiada kodeks postępowania lub **politykę** dotyczącą praw człowieka dla **własnych zasobów pracowniczych**? (TAK/NIE)
- b) Jeśli tak, czy taki kodeks lub polityka obejmuje:
 - i. pracę dzieci (TAK/NIE);
 - ii. pracę przymusową (TAK/NIE);
 - iii. handel ludźmi (TAK/NIE);
 - iv. dyskryminację (TAK/NIE);
 - v. zapobieganie wypadkom (TAK/NIE); lub
 - vi. inne kwestie? (TAK/NIE – jeśli tak, jakie?).
- c) Czy jednostka posiada mechanizm rozpatrywania skarg dla **własnych zasobów pracowniczych**? (TAK/NIE)

C7 – Poważne incydenty dotyczące praw człowieka

62. Jednostka ujawnia odpowiedzi na następujące pytania:

- a) Czy jednostka odnotowała potwierdzone incydenty dotyczące **własnych zasobów pracowniczych** związane z:
 - i. pracą dzieci (TAK/NIE);
 - ii. pracą przymusową (TAK/NIE);
 - iii. handlem ludźmi (TAK/NIE);
 - iv. dyskryminacją (TAK/NIE);
 - v. innymi kwestiami? (TAK/NIE – jeśli tak, jakimi?).
- b) Jeśli tak, jednostka może opisać **działania** podejmowane w celu przeciwdziałania ww. **incydentom**.
- c) Czy jednostka posiada wiedzę na temat jakichkolwiek potwierdzonych **incydentów** dotyczących **osób wykonujących pracę w łańcuchu wartości, dotkniętych społeczności, konsumentów i użytkowników końcowych**? Jeśli tak, należy je wskazać.

Moduł kompleksowy – Mierniki odnoszące się do ładu korporacyjnego

C8 – Przychody z niektórych sektorów i wykluczenie z unijnych wskaźników referencyjnych

63. Jeżeli jednostka prowadzi działalność w jednym lub kilku z następujących sektorów, ujawnia powiązane z nim lub nimi przychody:

- a) kontrowersyjne rodzaje broni (miny przeciwpiechotne, amunicja kasetowa, broń chemiczna i broń biologiczna);
- b) uprawa i produkcja tytoniu;
- c) sektor paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa i gaz) (tj. jednostka osiąga przychody z działalności związanej z poszukiwaniem, górnictwem, wydobywaniem, produkcją, przetwarzaniem, magazynowaniem, rafinacją lub dystrybucją, w tym transportem i magazynowaniem paliw kopalnych zdefiniowanych w art. 2 pkt 62 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 17) oraz handlem tymi paliwami, uwzględniając odrębne strumienie przychodów pochodzących z węgla, ropy naftowej i gazu); lub
- d) produkcja chemikaliów, jeżeli jednostka jest producentem pestycydów i innych produktów agrochemicznych.

64. Jednostka ujawnia, czy jest wykluczona z jakichkolwiek unijnych wskaźników referencyjnych

Standard VSME

dostosowanych do porozumienia paryskiego, jak opisano w pkt 241.

C9 – Wskaźnik zróżnicowania organu zarządzającego pod względem płci

65. Jeśli jednostka posiada organ zarządzający, ujawnia powiązany wskaźnik jego zróżnicowania pod względem płci.

Moduł podstawowy: wskazówki

66. Poniższe wskazówki stanowią część ekosystemu, który będzie obejmował również opracowanie przez EFRAG dodatkowych materiałów wspierających, takich jak kolejne przewodniki, narzędzia cyfrowe oraz wsparcie we wdrażaniu (działania edukacyjne, zaangażowanie interesariuszy), mających na celu ułatwienie zrozumienia niektórych technicznych elementów zawartych w tych wskazówkach.
67. Celem niniejszych wskazówek jest wsparcie jednostek, które zamierzają stosować moduł podstawowy.

Wskazówki dotyczące modułu podstawowego – Informacje ogólne**B1 – Podstawa sporządzenia**

68. Ujawniając formę prawną jednostki zgodnie z ustawodawstwem krajowym zgodnie z pkt 24 lit. e) ppkt (i), jednostka może wybrać jedną z następujących form prawnych:
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - jednoosobowa działalność gospodarcza,
 - spółka osobowa,
 - spółdzielnia,
 - inne (należy określić zgodnie z krajowymi regulacjami dotyczącymi form prawnych).
69. Jednostka ujawnia swój kod (swoje kody) NACE (Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne) zgodnie z pkt 24 lit. e) ppkt (ii). Kody NACE są stosowane do celów klasyfikacji działalności gospodarcze w Unii Europejskiej. Zapewniają one ujednoczone ramy klasyfikacji działalności gospodarczej według sektorów, umożliwiając porównywalność i wspólne rozumienie w krajach UE.
70. Kod NACE składa się z od 2 do 5 cyfr, w zależności od poziomu szczegółowości, z jakim identyfikowana jest działalność gospodarcza. Wykaz kodów NACE jest zawarty w [rozporządzeniu \(WE\) nr 1893/2006](#).

Nr poziomu	Identyfikator	Opis
1	Sekcja	Sekcje są oznaczane literą alfabetu i określają 21 ogólnych obszarów działalności gospodarczej, takich jak rolnictwo, przemysł wytwórczy czy handel.
2	Dział	Dział jest oznaczany dwucyfrowym kodem numerycznym i określa konkretny sektor w ramach ogólnego obszaru działalności. Łącznie wyróżniono 88 działów.
3	Grupa	Grupa jest oznaczana trzycyfrowym kodem numerycznym (wliczając dwie cyfry oznaczające dział) i określa konkretny obszar w ramach sektora. Wyróżnia się około 270 grup.
4	Klasa	Klasa jest oznaczana czterocyfrowym kodem numerycznym (wliczając cyfry oznaczające dział i grupę) i określa konkretny rodzaj działalności gospodarczej w ramach grupy. Wyróżnia się około 450 klas.

71. Ujawniając liczbę **pracowników** zgodnie z pkt 24 lit. e) ppkt (v), jednostka uwzględni ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC), tj. liczbę pełnoetatowych stanowisk w jednostce. Można go obliczyć poprzez podzielenie liczby zaplanowanych godzin pracy pracownika (łącznie efektywnej liczby godzin przepracowanych w tygodniu) przez liczbę godzin stosowanych przez pracodawcę w pełnym tygodniu pracy (łącznie liczbę godzin przepracowanych przez pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy). Na przykład pracownik, który pracuje 25 godzin tygodniowo w spółce, w której tydzień w pełnym wymiarze czasu pracy wynosi 40 godzin, stanowi 0,625 EPC (tj. 25/40 godzin).

72. Liczba zatrudnionych to całkowita liczba osób zatrudnionych przez jednostkę w danym czasie.
73. Zgłaszając kraj, w którym jednostka prowadzi główną działalność i w którym są zlokalizowane jej znaczące aktywa zgodnie z pkt 24 lit. e) ppkt (vi) i ppkt (vii), jednostka ujawnia te informacje dla każdej ze swoich **lokalizacji**, korzystając z poniższej tabeli:

Lokalizacje	Adres	Kod pocztowy	Miasto	Kraj	Współrzędne (położenie geograficzne)
Siedziba					
Magazyn					
Zakład przemysłowy					

74. Położenie geograficzne jednostki stanowi cenny punkt danych dla zainteresowanych stron przy ocenie ryzyk i szans związanych z MŚP, szczególnie w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, takich jak **adaptacja do zmian klimatu**, woda, ekosystemy i bioróżnorodność.
75. Położenie geograficzne powinno być podawane w formie punktów przestrzennych dla pojedynczych jednostek lub punktów wielokątnych określających granice większych **lokalizacji**, takich jak gospodarstwa rolne, kopalnie czy zakłady. Jednostka może również przedstawić zestaw punktów, umożliwiającą łatwą identyfikację danego obszaru. Punkty przestrzenne należy podać jako współrzędne z dokładnością do pięciu miejsc po przecinku (np. 0° 00' 0,036").
76. Ujawniając położenie geograficzne posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych **lokalizacji**, jednostka podaje współrzędne tych lokalizacji w tabeli przedstawionej w pkt 73. W celu określenia współrzędnych posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych lokalizacji jednostka może korzystać z narzędzi map internetowych (np. Google Maps, Apple Maps). Może również korzystać z wszelkich odpowiednich narzędzi lub platform programowych, aby dokładnie określić granice lub obszary większych lokalizacji.
77. W odniesieniu do pkt 25, certyfikacja związana ze zrównoważonym rozwojem może obejmować zarejestrowane oznakowania ekologiczne przyznawane w ramach unijnych, krajowych lub międzynarodowych programów etykietowania, odpowiadające głównej działalności MŚP. Na przykład unijne oznakowanie EU Ecolabel obejmuje określone produkty, takie jak tekstylia i obuwie, pokrycia (np. drewniane pokrycia podłogowe), środki czystości i higieny osobistej, sprzęt elektroniczny czy meble. Więcej informacji na temat grup produktów oraz katalog produktów objętych tym oznakowaniem można znaleźć na stronach [EU Ecolabel Product Groups](#) oraz [Product Catalogue](#).

B2 – Praktyki, polityki i przyszłe inicjatywy na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę

78. Na potrzeby ujawnienia punktów danych B2 jednostka może skorzystać z poniższego wzoru formularza.

	<p>Czy jednostka wdraża praktyki/polityki/przyszłe inicjatywy dotyczące zrównoważonego rozwoju, które odnoszą się do następujących kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem? [TAK/NIE]</p>	<p>Czy są one publicznie dostępne? [TAK/NIE]</p>	<p>Czy w ramach polityk ustanowiono jakiegokolwiek cele? [TAK/NIE]</p>
--	--	--	--

Standard VSME

Zmiany klimatu			
Zanieczyszczenie			
Woda i zasoby morskie			
Bioróżnorodność i ekosystemy			
Gospodarka o obiegu zamkniętym			
Własne zasoby pracownicze			
Osoby wykonujące pracę w łańcuchu wartości			
Dotknięte społeczności			
Konsumenci i użytkownicy końcowi			
Postępowanie w biznesie			

79. W przypadku, gdy jednostka jest spółdzielnią, może ujawnić informacje na temat:

- a) efektywnego udziału pracowników, użytkowników lub innych zainteresowanych stron lub społeczności w ładzie korporacyjnym;
- b) inwestycji finansowych w kapitał lub aktywa podmiotów gospodarki społecznej, o których mowa w zaleceniu Rady z dnia 29 września 2023 r². (z wyłączeniem darowizn i składek); oraz
- c) wszelkich ograniczeń dotyczących podziału zysków związanych z wzajemnym charakterem lub charakterem działalności polegającej na świadczeniu usług w ogólnym interesie gospodarczym.

Wskazówki dotyczące własnych zasobów pracowniczych, osób wykonujących pracę w łańcuchu wartości, dotkniętych społeczności oraz konsumentów i użytkowników końcowych

80. Aby zrozumieć kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem dotyczące praw społecznych i praw człowieka, należy zapoznać się z dodatkiem B, który zawiera wykaz potencjalnych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. Wykaz ten może pomóc w ustaleniu, czy polityki, praktyki lub przyszłe inicjatywy są ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym **wpływow** na prawa człowieka w sposób kompleksowy, czy też są ograniczone do określonych grup dotkniętych zainteresowanych stron (na przykład pracowników na wyższym szczeblu **łańcucha wartości**). W ramach tego ujawnienia jednostki mogą również ujawnić, czy posiadają procedury

² Przep. red. Zalecenie Rady w sprawie opracowania warunków ramowych gospodarki Społecznej – Porozumienie polityczne (2023/0179(NLE)): <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13287-2023-INIT/pl/pdf>

rozpatrywania skarg dotyczących praw człowieka.

Wskazówki dotyczące modułu podstawowego – Mierniki odnoszące się do środowiska naturalnego

B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych

Wpływ na klimat: zużycie energii i emisje gazów cieplarnianych

81. Zgodnie z pkt 29 i 30 jednostka ujawnia swój **wpływ** na klimat, podając informacje na temat zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych. Niniejsze wskazówki dotyczące ujawnienia B3 nie stanowią dodatkowego punktu danych w stosunku do ujawnień opisanych w pkt 29 (dotyczących zużycia energii) i pkt 30 (dotyczących emisji gazów cieplarnianych), lecz opisują nadrzędny cel podstawowego ujawnienia B3 i zapewniają kontekst w tym zakresie.

Zużycie energii

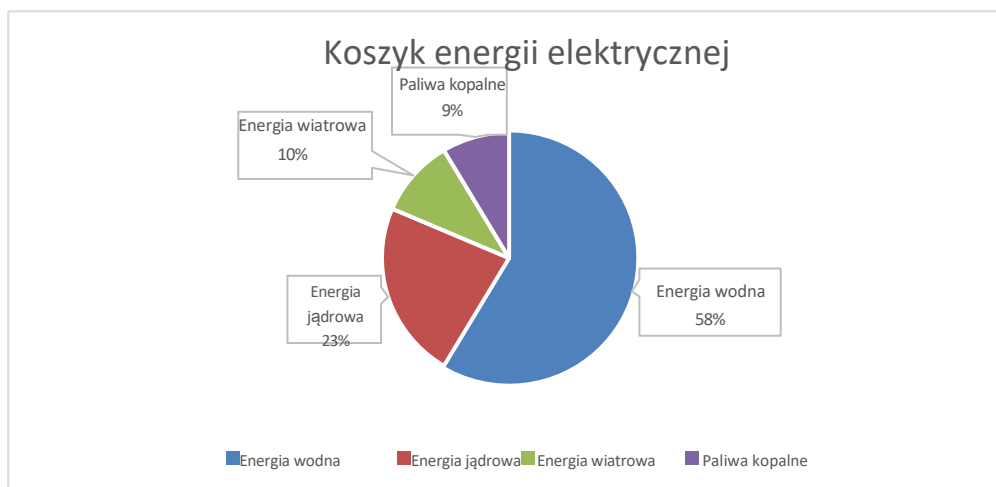
82. **Wpływ** na klimat wynika w znacznym stopniu ze zużycia energii. W związku z tym istotne jest ujawnienie zarówno ilości, jak i rodzaju (np. energia pochodząca z paliw kopalnych, takich jak węgiel, ropa naftowa i gaz, w porównaniu do **energii odnawialnej**) zużywanej energii, a także jej poszczególnych źródeł. Przykłady ujawnianych informacji dotyczących energii to całkowite zużycie energii w podziale na paliwa kopalne i energię elektryczną. Jednostka może również ujawniać informacje na temat innych podziałów, takich jak zużycie energii elektrycznej zakupionej lub wytwarzanej we własnym zakresie ze źródeł odnawialnych. Informacje te mogą być przekazywane w następującej formie:

	Zużycie energii ze źródeł odnawialnych (MWh)	Zużycie energii ze źródeł nieodnawialnych (MWh)	Całkowite 202(x) zużycie energii (MWh)
<i>Energia elektryczna (według danych zawartych w rachunkach za media)</i>	300	186	486
<i>Paliwa</i>	3	7	10
<i>Łącznie</i>	303	193	496

83. W przypadku, gdy jednostka nabywa paliwa kopalne (np. gaz ziemny, ropę naftową) lub odnawialne (np. biopaliwa, takie jak biodiesel i bioetanol) w celu wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu na własne potrzeby, powinna unikać podwójnego liczenia. W związku z tym jednostka rozlicza wartość energetyczną zakupionego paliwa tylko jako zużycie paliwa, jednak nie rozlicza zużycia energii elektrycznej i ciepła wytworzonych z tego paliwa, ani o tym nie informuje. W przypadku wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, takich jak energia słoneczna lub wiatrowa – i gdy nie jest konieczna informacja o wykorzystaniu paliwa – jednostka rozlicza ilość wytworzonej i zużytej energii elektrycznej jako zużycie energii elektrycznej.

84. Jednostka nie kompensuje zużywanej przez nią energii energią, którą wytwarza, nawet jeśli wyprodukowana w danej **lokalizacji** energia jest sprzedawana stronie trzeciej i przez nią wykorzystywana. Jednostka powinna również unikać podwójnego liczenia zużycia paliwa przy ujawnianiu informacji o zużyciu energii wyprodukowanej samodzielnie. Jeżeli jednostka wytwarza energię elektryczną z nieodnawialnego lub odnawialnego źródła paliwa, a następnie zużywa wytworzoną energię elektryczną, zużycie energii liczy się wyłącznie raz w ramach zużycia paliwa. Udział zużytej **energii ze źródeł odnawialnych** można obliczyć na podstawie gwarancji pochodzenia ze źródeł odnawialnych, certyfikatów energii odnawialnej lub składu energii elektrycznej, zgodnie z informacjami zawartymi na rachunku za energię elektryczną. Rachunek za energię elektryczną może uwzględniać zużyte jednostki energii elektrycznej oraz procentowy udział dostarczonej energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych, na przykład jak

przedstawiono poniżej.

85. Opracowując informacje na temat zużycia energii, wymagane zgodnie z pkt 29, jednostka nie uwzględnia surowców i paliw, które nie są spalane w celu wytworzenia energii. Jednostka, która zużywa paliwo jako surowce, może ujawnić informacje na temat tego zużycia oddzielnie od wymaganych ujawnień.

Konwersja między różnymi jednostkami energii

86. Jednostki zgłaszają swoje zużycie energii w ujęciu energii końcowej, która jest rozumiana jako ilość energii dostarczonej do jednostki, na przykład liczba megawatogodzin (MWh) energii elektrycznej zakupionej od zakładu energetycznego, pary otrzymanej z pobliskiego zakładu przemysłowego lub oleju napędowego zakupionego na stacjach benzynowych. Energia elektryczna odnosi się do ciepła, pary i chłodzenia. Paliwa obejmują wszystko, co jest spalane, np. gaz, gaz ziemny, biomasę itp.

87. W pkt 29 wskazano MWh jako preferowaną jednostkę do pomiaru zużycia energii. W przypadku paliwa lub biomasy, dane wyrażone w innych jednostkach, takich jak wartość energetyczna (np. kJ, Btu), objętość (np. litry, m³) lub masa (np. tony metryczne, tony amerykańskie), należy przeliczyć na MWh.

88. W przypadku zużycia paliwa mierzonego według masy (np. drewno, węgiel) jednostka powinna:
- uzyskać wartość kaloryczną netto (np. kJ/tonę metryczną, TJ/Gg) paliwa (może to być typowa wartość opublikowana przez wiarygodne źródła, np. IPCC, lub może być podana przez dostawcę lub uzyskana wewnętrznie);

- przeliczyć wartość kaloryczną netto na MWh/tonę, np.:

$$1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,78 \text{ MWh}; \quad 1 \text{ Gg} = 10^9 \text{ g} = 1 \text{ 000 t}$$

$$11,9 \text{ TJ/Gg} = 11,9 * 277,78 / 1 \text{ 000 t} = 3,31 \text{ MWh/tonę}; \text{ oraz}$$

- obliczyć wartość energetyczną masy, np.:

$$1 \text{ 245 345 t} * 3,31 \text{ MWh/tonę} = 4 \text{ 117 111 MWh}.$$

89. W przypadku paliw płynnych jednostki powinny:

- przeliczyć dane dotyczące objętości na masę, mnożąc objętość przez gęstość paliwa, np.:

$$\text{olej napędowy} = 4 \text{ 456 000 l}; \quad \text{gęstość oleju napędowego} = 0,84 \text{ kg/l}$$

$$4 \text{ 456 000 (l)} * 0,84 \text{ (kg/l)} = 3 \text{ 743 040 kg} = 3 \text{ 743 t};$$

- obliczyć wartość energetyczną, mnożąc masę przez wartość kaloryczną netto, np.:
 $3 \text{ 743 [t]} * 43 \text{ [TJ/Gg]} = 3 \text{ 743 t} * 43 \text{ TJ/(1 000 [t])} = 160,95 \text{ [TJ]}; \text{ oraz}$

- przeliczyć TJ na MWh, np.: $1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 277,778 \text{ MWh}$

$$160,95 \text{ [TJ]} = 277,78 \text{ [MWh/TJ]} * 160,95 \text{ [TJ]} = 44 \text{ 708 MWh}.$$

Źródło dokumentacji:

Dane	Źródło dokumentacji
CDP	CDP Technical Note: Conversion of fuel data to MWh [Nota Techniczna CDP: Przeliczanie danych dotyczących paliwa na MWh] https://cdn.cdp.net/cdp-production/cms/guidance_docs/pdfs/000/000/477/original/CDP-Conversion-of-fuel-data-to-MWh.pdf?1479755175

Emisje gazów cieplarnianych

90. Jeśli chodzi o **emisje gazów cieplarnianych** brutto wynikające z działalności jednostki, wymóg określony w pkt. 30 opiera się na definicjach i zasadach zawartych w Protokole w sprawie emisji gazów cieplarnianych (ang. *GHG Protocol*), który jest wiodącym standardem raportowania emisji gazów cieplarnianych. Zgodnie z pkt. 30, jednostki informują o swoich emisjach z zakresu 1 i 2. Emisje gazów cieplarnianych z zakresu 1 obejmują bezpośrednie emisje ze źródeł, które stanowią własność jednostki lub są przez nią zarządzane. Emisje z zakresu 2 to **pośrednie emisje gazów cieplarnianych** wynikające z działalności jednostki sprawozdawczej (ponieważ pochodzą z energii zużywanej przez jednostkę), które pochodzą ze źródeł stanowiących własność innej spółki lub są przez nią zarządzane. W poniższych sekcjach przedstawiono dalsze wskazówki dotyczące sposobu obliczania emisji z zakresu 1 i 2.
91. Informacje na temat emisji z zakresu 1 i 2 można przedstawić w następującym formacie:

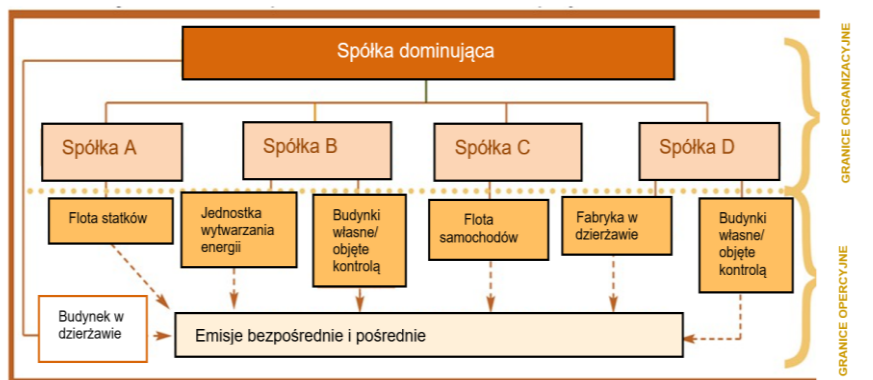
	202(x) emisje gazów cieplarnianych (w t ekwiwalentu dwutlenku węgla)
Zakres 1	45
Zakres 2	6
Ogółem	51

92. Protokół w sprawie emisji gazów cieplarnianych (ang. *GHG Protocol*) jest globalnym standardem odnoszącym się do pomiaru i zgłaszania emisji gazów cieplarnianych oraz zarządzania tymi emisjami, który zapewnia spójność i przejrzystość w tym zakresie. Standard raportowania emisji gazów cieplarnianych na potrzeby rachunkowości i sprawozdawczości (ang. *Corporate Standard*) obejmuje wytyczne dotyczące emisji z zakresów 1, 2 i 3 dla przedsiębiorstw i innych organizacji (organizacji pozarządowych, rządu itp.).
93. Aby zapewnić rzetelność informacji na temat emisji jednostki, w Protokole w sprawie emisji gazów cieplarnianych zawarto wykaz zasad dotyczących sprawozdawczości w tym zakresie:
- istotność: zapewnienie, że wykaz gazów cieplarnianych odzwierciedla emisje gazów cieplarnianych organizacji;
 - kompletność: zapewnienie, że wykaz gazów cieplarnianych uwzględni wszystkie źródła emisji gazów cieplarnianych i działalność w wybranych granicach;
 - spójność: zapewnienie spójności stosowanej metodyki, aby umożliwić porównania wraz z upływem czasu;
 - przejrzystość: ujawnianie założeń, odniesień i metodyki wykorzystywanych przy obliczaniu emisji gazów cieplarnianych;
 - dokładność: zapewnienie, że dane dotyczące emisji gazów cieplarnianych są wystarczająco precyzyjne, aby umożliwić podejmowanie decyzji przez użytkowników.
94. Alternatywnie do Protokołu w sprawie emisji gazów cieplarnianych jednostki mogą stosować normę ISO 14064-1, jeśli odpowiada ona w większym stopniu ich potrzebom w zakresie sprawozdawczości.
95. Zgłaszając informacje na temat emisji gazów cieplarnianych należy ustalić odpowiednie granice, aby zapewnić poprawność wykazu gazów cieplarnianych i uniknąć podwójnego liczenia emisji.

Standard VSME

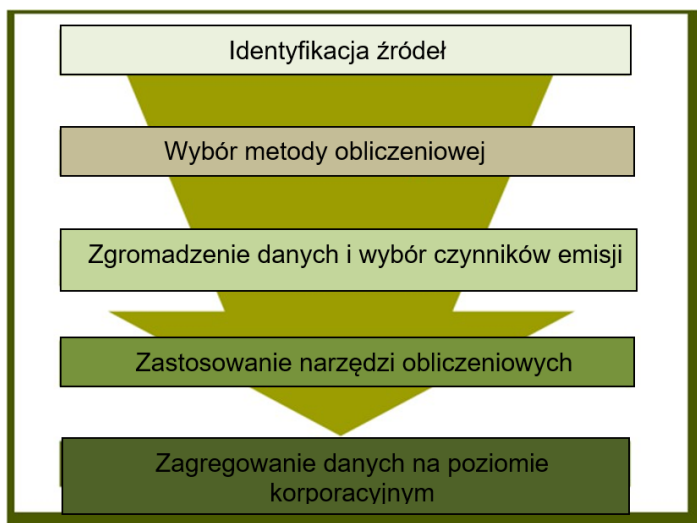
Protokół w sprawie emisji gazów cieplarnianych definiuje dwa główne rodzaje granic – granice organizacji i granice operacyjne.

- a) Granice organizacji: Protokół w sprawie emisji gazów cieplarnianych definiuje je jako granice, które określają operacje własne jednostki sprawozdającej lub operacje przez nią kontrolowane, w zależności od przyjętego podejścia w zakresie konsolidacji. Wyróżnia się dwa podejścia do konsolidacji emisji – podejście oparte na udziale w kapitale lub na kontroli. Jednostka wybiera podejście, które najlepiej odzwierciedla jej sytuację.
- b) Podejście oparte na udziale w kapitale polega na uwzględnianiu emisji gazów cieplarnianych z operacji proporcjonalnie do udziału jednostki w kapitale danej operacji.
- c) Przy zastosowaniu podejścia opartego na kontroli jednostka uwzględnia emisje gazów cieplarnianych z operacji, nad którymi sprawuje kontrolę finansową lub operacyjną. Na potrzeby konsolidacji i uwzględnienia swoich emisji w sprawozdaniu przedsiębiorstwa stosują w ramach tego podejścia kryteria kontroli operacyjnej lub finansowej.
 - i. Kontrola finansowa oznacza, że jednostka sprawuje kontrolę finansową nad operacją, jeśli ma zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną tej operacji w celu uzyskania korzyści ekonomicznych.
 - ii. Kontrola operacyjna oznacza, że jednostka sprawuje kontrolę operacyjną nad operacją, jeśli jednostka lub jedna z jej spółek zależnych posiada nieograniczone uprawnienia do wprowadzania i realizacji polityki operacyjnej w ramach tej operacji.
- d) Granice operacyjne: Protokół w sprawie emisji gazów cieplarnianych definiuje je jako granice określające emisje bezpośrednie i pośrednie związane z operacjami własnymi jednostki sprawozdającej lub operacjami przez nią kontrolowanymi. Ocena ta pozwala jednostce określić, które operacje i źródła powodują emisje bezpośrednie (zakres 1) i emisje pośrednie (zakres 2 i zakres 3), oraz zdecydować, które emisje pośrednie wynikające z jej operacji powinna uwzględnić.
- e) Czynniki dotyczące granic powinny być zgodne z wcześniej omówionymi zasadami (spójność wraz z upływem czasu, przejrzystość dokumentowania i kompletność) i są przedstawione na poniższym diagramie⁷.

⁷ Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard (Standard raportowania emisji gazów cieplarnianych na potrzeby rachunkowości i sprawozdawczości): <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

96. Protokół w sprawie emisji gazów cieplarnianych zawiera również wskazówki i określa działania, które należy podjąć, aby zidentyfikować, obliczyć i monitorować emisje gazów cieplarnianych, jak pokazano na poniższym diagramie⁸.

97. Różne narzędzia zostały opracowane w ramach inicjatyw prywatnych i publicznych, aby pomóc jednostkom w opracowaniu wykazu emisji gazów cieplarnianych oraz ułatwić radzenie sobie z wyzwaniem związanym z jego przygotowaniem:
- narzędzia obliczeniowe i wytyczne zawarte w Protokole w sprawie emisji gazów cieplarnianych: <https://ghgprotocol.org/calculation-tools-and-guidance>
 - SME Climate hub (kalkulator emisji gazów cieplarnianych dla MŚP): <https://smeclimatehub.org/start-measuring/>
 - Business Carbon Calculator (kalkulator emisji dwutlenku węgla dla MŚP) opracowany przez Normative: <https://businesscarboncalculator.normative.io/en/>
 - SME Carbon Footprint Calculator (kalkulator śladu węglowego dla MŚP) opracowany przez Carbon Trust: <https://www.carbontrust.com/our-work-and-impact/guides-reports-and-tools/sme-carbon-footprint-calculator>
 - UK Business Climate hub (kalkulator emisji dwutlenku węgla dla MŚP): <https://businessclimatehub.uk/carbon-footprint-calculators/>

Wskazówki dotyczące obliczeń emisji z zakresu 1 i emisji z zakresu 2 według metody opartej na lokalizacji (ang. location-based)

98. Typowe emisje z zakresu 1 obejmują emisje CO₂ (oraz CH₄ i N₂O) związane ze spalaniem paliw (np. w kotłach, piecach, przez pojazdy itp.) oraz emisje niezorganizowane z systemów klimatyzacyjnych i procesów przemysłowych.
99. **Emisje z zakresu 2 obliczane według metody opartej na lokalizacji** obejmują emisje ze zużycia przez jednostkę sprawozdającą zakupionej lub pozyskanej energii elektrycznej, ciepła, pary wodnej lub chłodzenia. Odzwierciedlają średnie natężenie emisji z sieci, w których występuje zużycie energii i wykorzystują głównie dane dotyczące średniego wskaźnika emisji z sieci. Typowe źródła emisji zakresu 2 odnoszą się do każdego wyposażenia, które zużywa energię elektryczną (silniki elektryczne, oświetlenie, budynki itp.), ciepło (ogrzewanie w procesach przemysłowych, budynkach itp.), parę wodną (procesy przemysłowe) i chłodzenie (procesy przemysłowe, budynki itp.).
100. Oceny emisji gazów cieplarnianych można dokonać na kilka sposobów, w tym za pomocą obliczeń, pomiarów lub kombinacji obu metod. Popularnym podejściem jest obliczanie emisji z wykorzystaniem wskaźników emisji (ang. *emission factors* – EF), które mogą uwzględniać współczynnik globalnego ocieplenia (potencjał tworzenia efektu cieplarnianego) gazów

⁸ Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard (Standard raportowania emisji gazów cieplarnianych na potrzeby rachunkowości i sprawozdawczości): <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

Standard VSME

cieplarnianych (ang. *global warming potential* – GWP). Można także stosować bezpośrednie pomiary z użyciem czujników (pomiar przepływu i stężenia). Poniższa tabela zawiera podsumowanie najczęściej stosowanych metod oceny emisji.

Metoda oceny gazów cieplarnianych	Opis	Wymagane dane
Pomiar	Mnożenie bezpośrednio zmierzonych ilości gazów przez odpowiadający im współczynnik globalnego ocieplenia (GWP)	Bezpośrednia ilość wyemitowanego gazu uzyskana w ramach pomiaru gazów (przepływ, stężenie, objętość) Współczynnik globalnego ocieplenia (GWP) gazów
Obliczenie	Mnożenie danych dotyczących działalności przez wskaźnik emisji (EF), który uwzględnia współczynnik globalnego ocieplenia (GWP)	Dane dotyczące działalności Wskaźniki emisji (EF)

101. Powyższa tabela wprowadza następujące terminy:

- a) dane dotyczące działalności, które zwykle odpowiadają ilości zużytego paliwa. Mogą być wyrażone w jednostkach energii (np. MWh), objętości (np. m³ lub l) lub masy (np. tony lub kg). Dane te można uzyskać na podstawie potwierdzeń zakupu paliwa lub rachunków za media;
- b) współczynnik globalnego ocieplenia (GWP), który określa w ujęciu ilościowym **wpływ** danego gazu cieplarnianego na klimat w porównaniu z równoważną ilością dwutlenku węgla; oraz
- c) wskaźniki emisji (EF), które określają ilość emitowanych gazów cieplarnianych przypadających na jednostkę działalności. Wskaźniki emisji często uwzględniają współczynnik globalnego ocieplenia gazów cieplarnianych, dzięki czemu jednostka nie musi samodzielnie uwzględniać tego współczynnika.

102. W poniższej tabeli zawarto niewyczerpujący wykaz źródeł, w których można znaleźć wskaźniki emisji (EF) oraz współczynniki globalnego ocieplenia (GWP). Jednostki mogą również korzystać z wiarygodnych źródeł krajowych, które mogą być bardziej odpowiednie dla ich sytuacji.

Wskaźniki emisji (EF)	<p>ADEME – Base Empreinte®</p> <p>IPCC – Emissions Factor Database (baza danych wskaźników emisji)</p> <p>IPCC – Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories (wytyczne dotyczące krajowych wykazów gazów cieplarnianych)</p> <p>Association of Issuing Bodies (AIB) – Residual Mix Grid Emission Factors (wskaźniki emisji <i>residual mix</i> dla sieci)</p> <p>JRC – Historical GHG emissions factor for electricity consumption (historyczne wskaźniki emisji gazów cieplarnianych dla zużycia energii elektrycznej)</p> <p>Life-cycle electricity production emission factors (wskaźniki emisji wytwarzania energii elektrycznej w cyklu życia)</p> <p>USEPA GHG emission factors Hub (baza danych wskaźników emisji gazów cieplarnianych USEPA)</p> <p>Emission Factors and reference values published by the Government of Canada (wskaźniki emisji i wartości referencyjne opublikowane przez rząd Kanady)</p> <p>IEA’s Annual GHG emission factors for World countries from electricity and heat generation (2022 data set, paid data set) (roczne wskaźniki emisji gazów cieplarnianych IEA dla krajów świata z wytwarzania energii elektrycznej i ciepła (dane za 2022 r., płatny zestaw danych))</p>
-----------------------	--

Współczynnik globalnego ocieplenia	IPCC – Global Warming Potential (współczynnik globalnego ocieplenia)
------------------------------------	--

103. Więcej wskazówek i narzędzi dotyczących działań i sprawozdawczości w zakresie emisji gazów cieplarnianych oraz **wpływu** na klimat można znaleźć na stronie [SME Climate Hub](#).

Przykład obliczenia emisji z zakresu 1

104. Spółka A spala olej opałowy nr 4 w kotle przemysłowym. Na potrzeby rachunkowości finansowej rejestruje swoje koszty, a na potrzeby rozliczania emisji gazów cieplarnianych rejestruje objętość (m³) na podstawie rachunków za paliwo. Na podstawie rachunków określa roczną objętość zakupionego oleju opałowego, a także rejestruje stan zapasów oleju opałowego w pierwszym dniu kalendarzowym roku. W 2023 r. zakupiła 100 m³ oleju opałowego. Jak wynika z jej rejestrów, 1 stycznia 2023 r. w jej zbiornikach znajdowało się go 2,5 m³, a 1 stycznia 2024 r. 1 m³. W ten sposób ustala (poprzez zakup i pomiar stanu zapasów), że w 2023 r. zużyła 101,5 m³ oleju opałowego.

105. Korzystając z wykazu wskaźników emisji IPCC ([tabela 2.3, str. 2.18](#)), szacuje swój wskaźnik emisji dla oleju napędowego i pozostałości olejowych w równej proporcji na 75,75 t CO₂/TJ, a korzystając z opublikowanych statystyk dotyczących energii ustaliła, że wartość kaloryczna paliwa wynosi 0,03921 TJ/m³. Przyjmując, że współczynnik globalnego ocieplenia dla CO₂ wynosi jeden, jej emisja CO₂ dla tego konkretnego źródła zakresu 1 wynosi:

$$101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 75,75 \text{ t CO}_2/\text{TJ} * 1 = 301,5 \text{ t CO}_2$$

106. Aby przedstawiony przykład był kompletny, obliczono również emisje CH₄ i N₂O. Zgodnie z wykazem wskaźników emisji IPCC, wynoszą one odpowiednio 3 kg CH₄/TJ i 0,6 kg N₂O/TJ, a zatem emisje będą wynosić:

$$\text{Emisje CH}_4 = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 3 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 29,8 = 0,36 \text{ t CO}_2\text{e}$$

$$\text{Emisje N}_2\text{O} = 101,5 \text{ m}^3 * 0,03921 \text{ TJ/m}^3 * 0,6 \text{ kg CO}_2/\text{TJ} * 273 = 0,65 \text{ t CO}_2\text{e}$$

107. Jak wspomniano, emisje CH₄ i N₂O dodają ok. 1 t CO₂e do ilości dwutlenku węgla (301,5 t dwutlenku węgla), co stanowi ok. 0,3% całkowitej ilości. Można to uznać za wartość mieszczącą się w granicach dopuszczalnego błędu sprawozdawczego, a zatem można było pominąć obliczanie tej wartości i informowanie o niej. Współczynniki globalnego ocieplenia dla CH₄ and N₂O uzyskiwane są z [szóstego sprawozdania z oceny IPCC](#), z [rozdziału 7SM](#)⁹.

Przykład obliczenia emisji z zakresu 2

108. Spółka A zajmuje budynek biurowy o powierzchni 2 000 m² w Paryżu, gdzie płaci za energię elektryczną zużywaną na potrzeby centralnego ogrzewania i chłodzenia, oświetlenia, pracy komputerów i innego sprzętu elektrycznego, takiego jak urządzenia elektryczne. Na podstawie rachunków za media oszacowano, że w 2022 r. w budynku zużyto 282 MWh energii elektrycznej. Korzystając ze wskaźnika emisji podanego przez nowtricity.com dla Francji w 2022 r., oszacowano, że emisje z zakresu 2 dla zużycia energii elektrycznej w budynku wynoszą:

$$\text{Emisje}_{\text{Gazy cieplarniane}} = 282\,000 \text{ [kWh]} * 73 \left[\frac{\text{g CO}_2\text{eq}}{\text{kWh}} \right] = 20,6 \text{ t ekwiwalentu CO}_2$$

109. Jednostki mogą również chcieć przedstawiać dane liczbowe dotyczące swoich emisji gazów cieplarnianych z zakresu 2 według metody opartej na rynku (ang. *market-based*). Wskaźniki emisji dla emisji gazów cieplarnianych z zakresu 2 według metody opartej na rynku odzwierciedlają ustalenia umowne jednostki z jej dostawcami energii. Informacje o wskaźnikach

⁹ Smith, C., Z.R.J. Nicholls, K. Armour, W. Collins, P. Forster, M. Meinshausen, M.D. Palmer, i M. Watanabe, 2021: The Earth's Energy Budget, Climate Feedbacks, and Climate Sensitivity Supplementary Material. W: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Wkład Grupy roboczej I w szóste sprawozdanie z oceny Międzyrządowego Zespołu do spraw Zmian Klimatu [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Pean, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O. Yelekci, R. Yu, i B. Zhou (ed.)]. Dokument dostępny pod adresem <https://www.ipcc.ch/>.

emisji według metody opartej na rynku mogą być przekazywane przez ich dostawców energii elektrycznej lub ciepła, a także wspierane przez ich własny zakup certyfikatów Energy Attribute Certificates lub umowy o zakup energii (UZE) lub stosowanie [wskaźników emisji residual mix](#).

B4 – Zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby

Wskazówki dotyczące tego, które jednostki muszą informować o zanieczyszczeniach oraz o jakich zanieczyszczeniach należy informować.

110. Zgodnie z pkt 32 jednostka ujawnia zanieczyszczenia, które emituje do powietrza, wody i gleby w ramach własnych operacji, jeżeli przepisy prawa określają już wymóg przekazywania takich informacji właściwym organom lub zgodnie z systemem zarządzania środowiskowego, takim jak EMAS. Oznacza to, że jednostka najpierw ocenia, czy zgłasza już takie informacje w związku z wymogiem przewidzianym w przepisach prawa czy też dobrowolnie. Jeśli jednostka zgłasza już informacje o emisjach zanieczyszczeń (lub jest do tego prawnie zobowiązana), wówczas dostarcza dalszych informacji o takich emisjach zgodnie z wymogami określonymi w pkt 32. Jeśli jednak jednostka nie zgłasza jeszcze takich informacji (i nie jest to od niej wymagane na mocy prawa), jest po prostu zobowiązana do stwierdzenia tego faktu.
111. Zasadniczo oczekuje się, że wymóg ten będzie miał zastosowanie do jednostek, które są operatorami instalacji przemysłowych lub do gospodarstw hodowlanych prowadzących działalność na skalę przemysłową objętych [dyrektywą w sprawie emisji przemysłowych i emisji pochodzących z chowu zwierząt gospodarskich \(IED 2.0\)](#), zmieniającą [dyrektywę w sprawie emisji przemysłowych \(IED\)](#). Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych i emisji pochodzących z chowu zwierząt gospodarskich ma zastosowanie do około 75 000 instalacji w Europie i obejmuje takie rodzaje działalności, jak spalanie paliw w kotłach o mocy znamionowej ponad 50 MW, odlewnictwo w odlewniach metali, przetwarzanie metali nieżelaznych, produkcja wapna, produkcja wyrobów ceramicznych przez wypalanie, produkcja środków ochrony roślin lub produktów biobójczych, chów wszelkiej kombinacji świń lub drobiu wynoszący co najmniej 380 DJP, garbowanie skór, działalność rzeźni itp. W takich przypadkach instalacja podlega już obowiązkowi zgłaszania właściwym organom zanieczyszczeń uwalnianych do powietrza, wody i gleby, a dane te są publicznie dostępne w [rozporządzeniu w sprawie ustanowienia Europejskiego Portalu Emisji Przemysłowych \(IEPR\)](#), zastępującym [Europejski Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń \(E-PRTR\)](#). Spółki, które prowadzą działalność w więcej niż jednym obiekcie, nie muszą w ramach E-PRTR informować o swoich skonsolidowanych emisjach generowanych przez całą spółkę, ponieważ ujawniają odpowiednie informacje tylko na poziomie obiektu. Niniejszy Standard wymaga informowania o całkowitej ilości zanieczyszczeń ze wszystkich obiektów. Podobnie, spółki będące właścicielami obiektów, ale nieprowadzące w nich działalności, nie muszą przekazywać informacji do E-PRTR, jednak oczekuje się, że będą przedstawiać emisje z obiektów będących ich własnością w swoim sprawozdaniu w zakresie zrównoważonego rozwoju.
112. Podobnie, jeśli w ramach systemu zarządzania środowiskowego, takiego jak na przykład system ekzarządzania i audytu (EMAS) lub certyfikacji ISO 14001, określono, że jednostka ma obowiązek monitorować zanieczyszczenia wymienione w E-PRTR i informować o nich, są to zasadniczo istotne aspekty, które jednostka powinna uwzględnić w swoim sprawozdaniu w zakresie zrównoważonego rozwoju.
113. Jeśli jednostka posiada tylko jeden obiekt lub prowadzi działalność tylko w jednym obiekcie i jeśli jej dane dotyczące zanieczyszczeń są już publicznie dostępne, jednostka może odnieść się do dokumentu, w którym takie informacje zostały przedstawione, zamiast przekazywać je ponownie. Podobnie, jeśli jednostka publikuje sprawozdanie EMAS obejmujące całą organizację, w którym przedstawione są dane dotyczące zanieczyszczeń, może włączyć je do sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju poprzez odniesienie.
114. Aby przedstawić informacje o zanieczyszczeniach w sprawozdaniu w zakresie zrównoważonego rozwoju, jednostka powinna wskazać czynnik zanieczyszczający wraz z jego ilością emitowaną do powietrza, wody i gleby w odpowiedniej jednostce masy (np. t lub kg).
115. Poniżej podano przykład, w jaki sposób jednostki mogą przedstawiać informacje na temat swoich emisji do powietrza, wody i gleby w podziale na rodzaje zanieczyszczeń.

Czynnik zanieczyszczający	Emisje (kg)	Typ uwolnienia (powietrze, woda, gleba)
np. kadm i jego związki	10	Woda
czynnik zanieczyszczający 2		
czynnik zanieczyszczający 3		

116. W odniesieniu do rodzajów zanieczyszczeń, które należy uwzględnić w sprawozdaniu zgodnie z pkt 32, jednostka może odnieść się do następujących głównych czynników zanieczyszczających, które są obecnie objęte prawem UE. Niemniej jednak każda jednostka powinna uwzględnić konkretne czynniki zanieczyszczające objęte ustawodawstwem obowiązującym w swoich jurysdykcjach.
117. Przykłady kluczowych czynników zanieczyszczających uwalnianych do powietrza obejmują ([dyrektywa 2024/299](#); [rozporządzenie 2024/1244](#); [Komisja Europejska, 2024](#); [Europejska Agencja Środowiska, 2022](#)): tlenki siarki (SO_x/SO₂ – np. z wytwarzania energii i ogrzewania w przemyśle), tlenki azotu (NO_x/NO₂ – np. z transportu), niemetanowe lotne związki organiczne (NMVOC – np. z działalności rolniczej), tlenek węgla (CO – np. ze spalania paliw kopalnych), amoniak (NH₃ – np. ze stosowania i magazynowania nawozów naturalnych), cząstki stałe (PM10 – np. z procesów spalania w przemyśle, transportu, działalności rolniczej), metale ciężkie (Cd, Hg, Pb, As, Cr, Cu, Ni, Zn), trwałe zanieczyszczenia organiczne (TZO – całkowite WWA, HCB, PCB, dioksyny/furany), substancje zubożające warstwę ozonową (ODS – chlorofluorowęglowodory (CFC), hydrochlorofluorowęglowodory (HCFC), halony), czarny węgiel (BC – np. ze zużycia energii) itp.
118. Zgodnie z [Guide for Business on air pollutants emissions](#) (poradnik dla przedsiębiorstw dotyczący emisji zanieczyszczeń powietrza) przyjętym przez Alliance for Clean Air, główne źródła emisji zanieczyszczeń powietrza w sektorze prywatnym (które również mają znaczący wpływ na cały **łańcuch wartości**) obejmują: (a) wytwarzanie energii elektrycznej ze spalania paliw kopalnych lub biomasy (co może być realizowane zewnętrznie, po czym następuje dystrybucja przez krajową sieć energetyczną, a następnie zużycie w ramach działań w łańcuchu wartości); (b) bezpośrednie stacjonarne spalanie paliw kopalnych lub biomasy w ramach działalności jednostki lub procesów przemysłowych lub eksploatacja stacjonarnych maszyn lub inne działania wymagające spalania paliw; (c) transport (transport towarowy, transport drogowy, kolejowy, morski i lotniczy, pojazdy terenowe, takie jak pojazdy wykorzystywane w rolnictwie czy budownictwie); (d) procesy przemysłowe (wszystkie inne emisje, które nie wynikają ze spalania paliw, a występują w procesach przemysłowych); (e) rolnictwo (gospodarowanie inwentarzem żywym i nawozami, produkcja roślinna, np. spalanie resztek roślinnych, stosowanie nawozów naturalnych i mineralnych); (f) unieszkodliwianie odpadów (np. składowanie na wysypiskach, spalanie lub spalanie na wolnym powietrzu, kompostowanie).
119. Ww. poradnik przedstawia przystępne metody opracowywania wykazu emisji zanieczyszczeń powietrza przedsiębiorstwa i obliczania emisji poszczególnych zanieczyszczeń powietrza. Metody te są podzielone na następujące działania; z wyłączeniem **mapowania łańcucha wartości**, ponieważ zgodnie ze Standardem VSME informacje wymagane w ramach tego ujawnienia należy zgłaszać na poziomie jednostki sprawozdającej: (1) identyfikacja źródeł emisji w łańcuchu wartości, (2) identyfikacja metod ilościowego określania emisji, (3) gromadzenie danych dotyczących działalności, (4) identyfikacja wskaźników emisji oraz (5) ilościowe określenie emisji. Poradnik uwzględnia mapowanie źródeł zanieczyszczeń na metody obliczania danych dotyczących emisji wynikających z głównych czynników zanieczyszczających powietrze (zob. tabela poniżej).

Źródło zanieczyszczenia	Metody ilościowego określania emisji (sekcja w poradniku)
Energia elektryczna	sekcja 4.1
Spalanie paliw	sekcja 4.2

Standard VSME

Transport	sekcja 4.3
Procesy przemysłowe	sekcja 4.4
Rolnictwo	sekcja 4.5
Odpady	sekcja 4.6

120. Poniżej przedstawiono przykład metody obliczania emisji zanieczyszczeń powietrza z zastosowaniem metodyki odnoszącej się do przemysłu wytwórczego opisanej w powyższym przewodniku. W rozważanym przykładzie M_p oznacza ilość materiału M zużywanego (lub produkowanego) w ramach **łańcucha wartości** przedsiębiorstwa z zastosowaniem procesu p (tony, litry); $EF_{k,p}$ to wskaźnik emisji dla czynnika zanieczyszczającego k dla procesu p (g na jednostkę wyprodukowanego produktu); $Em_{k,p}$ to emisje konkretnego czynnika zanieczyszczającego k dla procesu p (g).

$$Em_{k,p} = M_p * EF_{k,p}$$

121. Na przykład, średniej wielkości producent czekolady, który wyprodukował 1 750 ton czekolady w 2022 roku, zastosowałby domyślny wskaźnik emisji równy 2, aby obliczyć swoje emisje NMVOC, co skutkowałoby następującym obliczeniem:

$$1\ 750\ \text{ton czekolady} * 2\ (\text{wskaźnik emisji NMVOCs}) = 3\ 500\ \text{ton emisji NMVOC.}$$

122. Kolejnym znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza zarówno w ramach operacji własnych, jak i na poziomie **łańcucha wartości**, może być transport. W celu oszacowania emisji konkretnego czynnika zanieczyszczającego na przykład z transportu drogowego, podmiot musi zastosować następujący wzór, gdzie: $FC_{v,f}$ oznacza zużycie paliwa przez pojazd typu v korzystający z paliwa f (kg); $EF_{k,v,f}$ to wskaźnik emisji czynnika zanieczyszczającego k dla pojazdu typu v i paliwa f (g na pojazd na km); $Em_{k,v,f}$ oznacza emisje konkretnego czynnika zanieczyszczającego k dla pojazdu typu v i paliwa f (g).

$$Em_{k,v,f} = FC_{v,f} * EF_{k,v,f}$$

123. Na przykład lekki pojazd użytkowy (LCV) z silnikiem diesla, który przejechał łącznie 2 800 km w 2022 r., wygenerował następującą ilość emisji PM10 (współczynnik emisji PM10 wynosi 1,52 g/kg):

$$2\ 800\ \text{km} * 1,52 = 4\ 256\ \text{gramów emisji PM10.}$$

124. Spalanie paliw to kolejne kluczowe źródło emisji do atmosfery. W tym przypadku przykładowy wzór może wyglądać następująco, przy czym FC_n to zużycie paliwa n w ramach kategorii źródła (Gj); EF_k to wskaźnik emisji dla tego czynnika zanieczyszczającego k (g/Gj); a Em_k to emisje konkretnego czynnika zanieczyszczającego k (g):

$$Em_k = FC_n * EF_k;$$

125. Na przykład przedsiębiorstwo, które zużyło 3 000 000 gramów paliwa w 2020 r., będzie mieć wskaźnik emisji dla SO_2 wynoszący 0,67, w związku z czym:

$$3\ 000\ 000 * 0,67 = 2\ 010\ 000\ \text{gramów emisji } SO_2\ \text{ze spalania paliw w 2020 r.}$$

126. Przykłady głównych zanieczyszczeń uwalnianych do wody ([rozporządzenie 2024/1244](#); [dyrektywa 2000/60/WE](#); [dyrektywa 2006/118/WE](#); [dyrektywa 91/676/EWG](#); [dyrektywa 2010/75/UE](#); oraz [dyrektywa 2024/1785](#); [Europejska Agencja Środowiska, 2024](#)) obejmują: azot (N), fosfor (P), metale ciężkie (Cd, Hg, Pb, a także As, Cr, Cu, Ni, Zn), TZO i pestycydy, BTEX (benzen, toluen, etylobenzen, ksyleny) i inne lotne związki organiczne (LZO), substancje niekorzystnie wpływające na bilans tlenowy (mierzone z zastosowaniem parametrów takich jak BZT, ChZT itp.), całkowity węgiel organiczny (TOC), itd.

127. W wyniku działalności rolniczej mogą być uwalniane pestycydy i składniki odżywcze (np. N i P) ([Europejska Agencja Środowiska, 2023](#); [Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych \(UNEP\), 2023](#)) (np. w związku ze stosowaniem nawozów naturalnych lub mineralnych). Źródłem stężenia metali ciężkich może być działalność wydobywcza i odprowadzanie ścieków. Całkowity węgiel organiczny (CWO) jest ogólnym wskaźnikiem zanieczyszczenia wody materia organiczną i wskazuje na obecność żywego materiału, np. w ściekach, a także w wodach powierzchniowych i gruntowych (zwykle poziomy stężenia wynoszą odpowiednio mniej niż 10 mg/l i 2 mg/l). Chemiczne zapotrzebowanie na tlen (ChZT) wskazuje

Standard VSME

na obecność ścieków przemysłowych lub komunalnych, przy czym wartości dla niezanieczyszczonych wód wynoszą zwykle poniżej 20 mg/l, a dla ścieków przemysłowych mogą sięgać nawet 60 000 mg/l. Biochemiczne zapotrzebowanie na tlen (BZT) jest wykorzystywane do określania zanieczyszczenia materią organiczną w wodach powierzchniowych oraz efektywności oczyszczania ścieków. Wartości BZT w niezanieczyszczonych wodach wynoszą zwykle około 2 mg/l, a w wodach zanieczyszczonych 10 mg/l lub więcej. Uwolnienia LZO mogą być wynikiem wycieków do wody.

128. Jeśli chodzi o metody pomiaru emisji do wody, Europejska Agencja Środowiska zaleca prostą technikę szacunkową podobną do tej stosowanej w przypadku zanieczyszczeń powietrza. W poniższym wzorze AR_a to współczynnik dla działalności a (wybierany na podstawie konkretnej działalności lub procesu, np. zob. Mp w obliczeniach emisji do powietrza powyżej); $EF_{p,a}$ to wskaźnik emisji dla zanieczyszczenia p w przypadku działalności a ; a $Emissions_{p,a}$ to emisje konkretnego zanieczyszczenia p dla działalności a .

$$Emissions_{p,a} = AR_a * EF_{p,a}$$

129. Kluczowe zanieczyszczenia gleby ([rozporządzenie 2024/1244](#); [dyrektywa 86/278/EEC](#)) obejmują azot (N), fosfor (P), metale ciężkie (np. stosowanie osadów ściekowych na gruntach), BTEX i inne LZO, TZO i pestycydy.

130. Ogólnie źródła zanieczyszczeń gleby w sektorze prywatnym to głównie produkty lub produkty uboczne procesów przemysłowych (np. produkcja chemikaliów, energii, przemysł tekstylny), przypadkowe wycieki produktów pochodnych ropy naftowej, działalność rolnicza i hodowlana (np. nawadnianie nieoczyszczonymi ściekami, hodowla drobiu), produkcja i oczyszczanie ścieków, produkcja i przetwarzanie metali i minerałów, a także transport ([FAO, 2021](#)).

131. Opracowano kilka krajowych podręczników wspierających przedsiębiorstwa w obliczaniu emisji do powietrza, wody i gleby. Na przykład, w [Australii](#) i [Republice Południowej Afryki](#) podmioty mają do wyboru kilka sposobów dokonywania szacunków w zależności od ich możliwości: pomiar bezpośredni (np. pobieranie próbek, system ciągłego monitorowania), bilans masowy, obliczenia inżynierskie, wskaźniki emisji (ten sam wzór, co powyżej dla emisji do powietrza i wody) itp. Ogólne podejście do obliczania takich emisji polega na: (1) zidentyfikowaniu źródeł emisji w obiekcie (spalanie, produkcja, odparowywanie rozpuszczalników, magazynowanie, emisje niezorganizowane); (2) sporządzenie wykazu dostępnych informacji; (3) zidentyfikowaniu najodpowiedniejszej metody szacunkowej dla konkretnego procesu w zależności od dostępnych informacji oraz narzędzi pomiarowych, które można zdobyć, aby uzyskać wymagane dane; (4) zebraniu wymaganych danych dla każdej metody; (5) obliczeniu emisji. Podręczniki zawierają kilka wzorów i przykładów dla każdej metody obliczania emisji.

132. Wykaz wskaźników emisji dla zanieczyszczeń powietrza można znaleźć na dedykowanej stronie internetowej [Europejskiej Agencji Środowiska](#). Choć wskaźniki emisji są częściej wykorzystywane do oceny zanieczyszczenia powietrza, niektóre z nich dotyczą także zrzutów do wód powierzchniowych i unieszkodliwiania odpadów dla konkretnych procesów i zostały udostępnione przez [Światową Organizację Zdrowia](#). Dodatkowe wskaźniki emisji dla TZO można znaleźć [tutaj](#).

133. Należy zauważyć, że wymogi określone w pkt 32 mają zastosowanie tylko do MŚP prowadzących działalność w określonych sektorach. Jednostki zajmujące się świadczeniem usług (np. działające w przestrzeniach co-workingowych, wspólnych obiektach lub zdalnie) zazwyczaj nie są objęte zakresem tego ujawnienia. Natomiast jednostki prowadzące działalność produkcyjną (np. w sektorze chemicznym) zazwyczaj wywierają **wpływ** w zakresie zanieczyszczenia i w związku z tym oczekuje się, że będą zgłaszać informacje w ramach tego ujawnienia. Poniższa tabela (zaadaptowana z poradnika dla użytkowników [EMAS User Guide](#)) przedstawia przykłady wpływów sektorowych, w tym dla usług biurowych, w przypadku których aspekty związane z zanieczyszczeniem mogą nie być istotne.

Działalność	Aspekt środowiskowy	Wpływ na środowisko
Transport	<ul style="list-style-type: none"> - zużyte oleje maszynowe, zużycie paliwa - emisje pochodzące z pojazdów - ścieranie opon (drobny pył) 	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenie gleby, wody, powietrza - efekt cieplarniany, hałas

Standard VSME

Budownictwo	<ul style="list-style-type: none"> - zużycie surowców pierwotnych (zasobów) - emisje do powietrza, hałas, wibracje itp. z maszyn budowlanych - zużycie terenu 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność surowców - hałas, zanieczyszczenie gleby, wody, powietrza - zniszczenie pokrywy gruntowej - utrata bioróżnorodności
Usługi biurowe	<ul style="list-style-type: none"> - zużycie materiałów (np. papieru, tonera) - zużycie energii elektrycznej (prowadzące do pośrednich emisji CO₂) 	<ul style="list-style-type: none"> - wytwarzanie mieszanych odpadów komunalnych - efekt cieplarniany
Przemysł chemiczny	<ul style="list-style-type: none"> - zużycie surowców pierwotnych (zasobów) - ścieki - emisje lotnych związków organicznych - emisje substancji zubożających warstwę ozonową 	<ul style="list-style-type: none"> - dostępność surowców - zanieczyszczenie wody - ozon fotochemiczny - zubożenie warstwy ozonowej

Źródła dokumentacji:

Dane	Źródło dokumentacji
EMAS User Guide (Przewodnik użytkownika EMAS)	https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf
A Practical Guide For Business: Air Pollutant Emission Assessment (Praktyczny przewodnik dla przedsiębiorstw: Ocena emisji zanieczyszczeń powietrza)	https://www.ccacoalition.org/sites/default/files/resources/files/CCAC%20SEI%20%20A%20Practical%20%20Guide%20For%20Business%20-%20Updated_Final%202023.pdf
Rozporządzenie (UE) 2024/1244 (IEPR)	https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401244
Dyrektywa 2010/75/UE (IED) i zmiana w dyrektywie (UE) 2024/1785 (IED 2.0)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0075-20110106 https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401785#d1e4042-1
Obliczanie emisji do wody – metoda uproszczona	https://www.eionet.europa.eu/etcs/etcicm/products/etc-icm-reports/calculating-emissions-to-water-a-simplified-method
Emission Estimation Technique Manual (Australia) [Podręcznik dotyczący technik szacowania emisji (Australia)]	https://www.dcceew.gov.au/sites/default/files/documents/softdrink.pdf

A guide to reporting and estimating emissions for the integrated pollutant and waste information system (Przewodnik w zakresie raportowania i szacowania emisji dla zintegrowanego systemu informacji o zanieczyszczeniach i odpadach) <https://sawic.environment.gov.za/documents/297.pdf>

EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook 2023 (Przewodnik EMEP/EEA dotyczący bilansów zanieczyszczeń powietrza 2023) https://efdb.apps.eea.europa.eu/?source=%7B%22query%22%3A%7B%22match_all%22%3A%7B%7D%7D%2C%22display_type%22%3A%22tabular%22%7D

Summary of techniques for estimating releases of chemicals from products (OECD) (Podsumowanie technik szacowania uwolnień chemikaliów z produktów (OECD)) https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2017/01/resource-compendium-of-prtr-%20release-estimation-techniques-part-4-summary-of-%20techniques-for-estimating-releases-of-chemicals-from-%20products_a3b37c3f/29018220-en.pdf

B5 – Bioróżnorodność

Wskazówki dotyczące sposobu identyfikowania lokalizacji znajdujących się na obszarach wrażliwych pod względem bioróżnorodności lub w ich pobliżu

134. Zgodnie z pkt 33 jednostka ujawnia **lokalizacje**, w których prowadzi działalność, które znajdują się na **obszarach wrażliwych pod względem bioróżnorodności** lub w ich pobliżu. Obszary wrażliwe pod względem bioróżnorodności są zdefiniowane przez specjalne przepisy dotyczące ochrony przyrody na poziomie europejskim lub międzynarodowym. Obejmują one obszary należące do sieci obszarów chronionych Natura 2000, obiekty światowego dziedzictwa UNESCO i obszary o zasadniczym znaczeniu dla bioróżnorodności, a także inne obszary chronione wyznaczone przez władze rządowe (np. obszary chronione lasów lub obszary w obrębie zlewni rzek).
135. Aby zidentyfikować obszary chronione i **obszary wrażliwe pod względem bioróżnorodności**, jednostka może odwołać się do baz danych, takich jak [Światowa baza danych obszarów chronionych \(WDPA\)](#) (globalna baza danych pomocna w identyfikacji morskich i lądowych obszarów chronionych), [Światowa baza danych dot. obszarów o kluczowym znaczeniu dla bioróżnorodności](#) oraz [Czerwona księga gatunków zagrożonych IUCN](#). Jednostka może także korzystać z narzędzi takich jak [Zintegrowane narzędzie oceny bioróżnorodności \(IBAT\)](#).
136. W kontekście B5 – Bioróżnorodność, wyrażenie „**w pobliżu**” odnosi się do obszaru, który (częściowo) pokrywa się lub sąsiaduje z **obszarem wrażliwym pod względem bioróżnorodności**.
137. W poniższej tabeli pokazano, w jaki sposób można przedstawiać informacje na temat **lokalizacji** znajdujących się na **obszarach wrażliwych pod względem bioróżnorodności** lub w ich pobliżu.

Położenie	Powierzchnia (w hektarach)	Obszar wrażliwy pod względem bioróżnorodności	Charakterystyka (położony na obszarze wrażliwym pod względem bioróżnorodności/w jego pobliżu)
Kraj – Lokalizacja 1			
Kraj – Lokalizacja 2			

Kraj – Lokalizacja 3			
...			

Źródła dokumentacji:

Dane	Źródło dokumentacji
Obszary chronione sieci Natura 2000	https://natura2000.eea.europa.eu/
Obszary o zasadniczym znaczeniu dla bioróżnorodności – IUCN	https://www.keybiodiversityareas.org/sites/search
UNESCO – Centrum Światowego Dziedzictwa	https://whc.unesco.org/en/list/

Wskazówki dotyczące obliczania sposobu użytkowania gruntów i informowania o nim

138. „**Powierzchnia nieprzepuszczalna**” oznacza powierzchnię, gdzie pierwotna gleba została pokryta (np. drogą, budynkiem, parkingiem) w sposób, który sprawia, że pokryty obszar jest nieprzepuszczalny, co może powodować **wpływ** na środowisko.
139. Teren zielony lub „**obszar ukierunkowany na naturę**” to obszar, który przede wszystkim zachowuje lub odtwarza naturę. Obszary zbliżone do naturalnych mogą znajdować się w **lokalizacji** organizacji i mogą obejmować dachy, fasady, systemy odprowadzania wody lub inne elementy zaprojektowane, dostosowane lub zarządzane w celu promowania bioróżnorodności. Obszary zbliżone do naturalnych mogą również znajdować się poza lokalizacją organizacji, jeśli należą do jej organizacji lub są przez nią zarządzane, a ich głównym celem jest wspieranie bioróżnorodności.
140. Ujawniając informacje zgodnie z pkt 34, jednostka uwzględnia nie tylko **wpływy** lokalne, ale także bezpośredni i pośredni wpływ na bioróżnorodność (np. poprzez wydobycie surowców, zaopatrzenie, łańcuch dostaw, produkcję i produkty, transport i logistykę oraz marketing i komunikację).
141. W poniższej tabeli pokazano, w jaki sposób można przedstawiać informacje na temat **użytkowania gruntów**.

Sposób użytkowania gruntów	Powierzchnia (hektary lub m ²)		
	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy	Zmiana (%)
Całkowite powierzchnie nieprzepuszczalne			
Całkowity obszar ukierunkowany na naturę w danej lokalizacji			
Całkowity obszar ukierunkowany na naturę poza danym obiektem			
Całkowite użytkowanie gruntów			

Źródła dokumentacji:

Dane	Źródło dokumentacji
Wytyczne EMAS	Rozporządzenie Komisji (UE) 2018/2026 https://eur-lex.europa.eu/legal- Przewodnik użytkownika https://green-business.ec.europa.eu/document/download/98357f3d-f891-416e-81ea-a26f3ff3c61f_en?filename=PDF%20version%20C_2023_7207EN_annexe_acte_autonome_cp_part1_0.pdf

B6 – Woda

Wskazówki dotyczące obliczania poborów wody i zużycia wody oraz informowania o nich

142. **Pobór wody** odnosi się do ilości wody, którą jednostka pobiera w ramach swoich granic organizacji z dowolnego źródła w okresie sprawozdawczym. W praktyce dla większości jednostek odnosi się to do ilości wody pobranej z publicznej sieci wodociągowej, zgodnie z rachunkami za media. Jednak w stosownych przypadkach pobór wody obejmuje również ilości wody pobranej z innych źródeł, takich jak woda gruntowa z własnych studni, woda pobrana z rzek lub jezior lub woda otrzymana przez inne jednostki. W przypadku jednostek prowadzących działalność w sektorze rolnictwa, pobór wody obejmuje wodę opadową, jeśli jest ona bezpośrednio zbierana i magazynowana przez daną jednostkę.
143. Dane dotyczące **poboru wody** można pozyskać z pomiarów za pomocą przepływomierzy lub rachunków za wodę. W praktyce, dla większości jednostek, pobór wody odnosi się do ilości wody pobranej z publicznej sieci wodociągowej, jak wskazano w rachunkach za media. W przypadkach, gdy bezpośrednie pomiary nie są wykonalne lub są uznawane za niewystarczające i muszą zostać uzupełnione, dane dotyczące poboru wody można oszacować, korzystając na przykład z modeli obliczeniowych lub zgodnie z normami branżowymi.
144. Na przykład, w przypadku wspólnej przestrzeni biurowej lub przestrzeni coworkingowej możliwą metodą obliczenia poboru wody może być pozyskanie ogólnej wartości poboru wody dla całego budynku z rachunku za wodę i obliczenie poboru wody na jednego pracownika według następującego równania:

Pobór wody na pracownika dziennie (L) = roczny pobór wody (L) / (liczba pracowników w całym współdzielonym budynku × liczba dni roboczych).

Jednostka może następnie pomnożyć wartość poboru wody na pracownika przez liczbę swoich pracowników oraz dni, które przepracowali w danym roku sprawozdawczym, aby uzyskać ostateczną wartość wymaganą w odnośnym punkcie danych.

Przykład liczbowy zastosowania proponowanego równania: roczny pobór wody pozyskany z rachunku za wodę dla przestrzeni coworkingowej wynosi 1 296 m³ (co odpowiada 1 296 000 l), a w przestrzeni coworkingowej pracuje 100 pracowników z różnych firm przez założoną liczbę 240 dni roboczych rocznie. Założenie dotyczące średniej liczby przepracowanych dni można oprzeć, na przykład, na statystykach krajowych. Pobór wody na pracownika dziennie wynosiłby w tym przypadku:

$$\text{pobór wody na pracownika dziennie} = 1\,296\,000 \text{ l} / (100 \times 240) = 54 \text{ l}.$$

145. Zakładając, że liczba pracowników jednostki sprawozdającej wynosi 25, i że korzystają oni z przestrzeni coworkingowej przez 220 dni w roku, roczny **pobór wody** tej jednostki w tej przestrzeni odpowiadałby poborowi wody na pracownika pomnożonego przez liczbę pracowników i przepracowanych przez nich dni, czyli $54 \text{ l} \times 25 \times 220 = 297\,000 \text{ l}$ (co odpowiada 297 m³).
146. To obliczenie może być przydatne, gdy możliwe jest uzyskanie dostępu do rachunku za wodę w

budynku współdzielonym. Ta prosta metoda obliczeniowa ma pewne ograniczenia, ponieważ nie uwzględnia na przykład różnic w użytkowaniu między różnymi częściami budynku (np. w siedmiopiętrowym budynku sześć pięter może być przeznaczonych na biura, a jedno piętro na stołówkę lub restaurację). Jednostka może jednak zniwelować te ograniczenia, jeśli dostępne są dodatkowe dane, co pozwoli na dalsze udoskonalenie podstawowego obliczenia przedstawionego powyżej jako przykład.

147. Alternatywnym sposobem uzyskania danych dotyczących **poboru wody** w przypadku wspólnej przestrzeni biurowej, gdy nie można uzyskać rachunku za wodę, może być obliczenie ich na podstawie przepływów wody w armaturze i danych o obłożeniu jako podstawowych danych wejściowych. Możliwy wzór to:

$$\text{Całkowity pobór wody} = \sum(\text{Przepływ} \times \text{Liczba użycí dziennie} \times \text{Liczba dni w roku} \times \text{Obłożenie}), \text{ gdzie:}$$

- a. przepływy dla każdej armatury mogą być pozyskane z dokumentacji projektowej lub etykiet armatury albo oszacowane na podstawie średnich danych dostępnych publicznie, jeśli dokładniejsze informacje nie są możliwe do uzyskania;
 - b. liczba użycí dziennie może być oszacowana na podstawie średnich danych dostępnych publicznie;
 - c. „liczba dni” oznacza liczbę dni działalności jednostki sprawozdającej w roku;
 - d. „obłożenie” oznacza liczbę **pracowników** jednostki korzystających z biura; często jest obliczane jako ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC); oraz
 - e. znak \sum wskazuje, że obliczenia dla każdej armatury powinny zostać zsumowane w celu uzyskania wartości całkowitego poboru wody przez jednostkę prowadzącą działalność we wspólnej przestrzeni biurowej.
148. Dodatkowym możliwym źródłem pomocnym w zgłaszaniu informacji dotyczących **poboru wody** przez jednostki korzystające w ramach swojej działalności ze wspólnej przestrzeni biurowej jest wskaźnik [JRC Level\(s\) 3.1: Podręcznik użytkownika dotyczący zużycia wody na etapie użytkowania](#) oraz dodatkowe powiązane dokumenty i arkusze kalkulacyjne (zob. dokumenty Europejskiego Biura ds. Produktów w [PG Section Documents | Product Bureau \(europa.eu\)](#)). Ponadto jednostki mogą zapoznać się z [sektorowym dokumentem referencyjnym dotyczącym udziału w systemie EMAS dla sektora administracji publicznej](#) i [sektorowym dokumentem referencyjnym dotyczącym udziału w systemie EMAS dla branży budowlanej](#) oraz systemami oceny, takimi jak krajowy australijski system oceny środowiska zbudowanego [National Australian Built Environment Rating System \(NABERS\)](#), a także systemami certyfikacji, takimi jak system oceny środowiskowej budynków, opracowany przez Building Research Establishment [BREEAM](#), system certyfikacji budynków pod względem ich efektywności energetycznej i zrównoważonego projektowania [LEED](#) oraz [system Niemieckiej Rady Zrównoważonego Budownictwa \(DGNB\) dla budynków w użytkowaniu](#), które mogą dostarczyć użytecznych wskazówek dotyczących dalszego udoskonalania obliczeń poboru wody w biurach i przestrzeniach współdzielonych w ramach stosowanych przez nie metod.
149. Podane przykłady uzyskiwania danych dotyczących **poboru wody** w przypadku wspólnej przestrzeni biurowej mogą być transponowane i stosowane przez jednostki prowadzące działalność w różnych sektorach, po dokonaniu koniecznych zmian wynikających ze specyfiki danego sektora i sytuacji jednostki, która prowadzi działalność w jego ramach. Ponadto jednostka może skorzystać z [dokumentów referencyjnych EMAS dla poszczególnych sektorów \(SRD\)](#) w celu uzyskania metod i wskaźników dotyczących poboru wody mających zastosowanie do danego sektora, a także standardów i wskaźników referencyjnych odnoszących się do danej branży.
150. **Zużycie wody** to ilość wody pobranej w granicach jednostki, która nie została zrzucana z powrotem do środowiska wodnego lub strony trzeciej i nie planuje się jej zrzutu z powrotem do środowiska wodnego lub strony trzeciej. Zazwyczaj dotyczy to wody wyparowanej – np. w procesach związanych z energią cieplną, takich jak suszenie lub produkcja energii – wody zawartej w produktach – np. w produkcji żywności – lub wody do celów nawadniania – np. wykorzystywane w rolnictwie lub do podlewania terenu należącego do spółki.
151. Zrzut wody oznacza na przykład ilość wody odprowadzanej bezpośrednio do odbiorników wodnych, takich jak jeziora lub rzeki, do kanalizacji publicznej lub do innych spółek w celu kaskadowego wykorzystania wody. Można to traktować jako odpływ wody z jednostki.

152. **Zużycie wody** można zatem obliczyć jako:

zużycie wody = cała woda pobrana – cała woda odprowadzona,

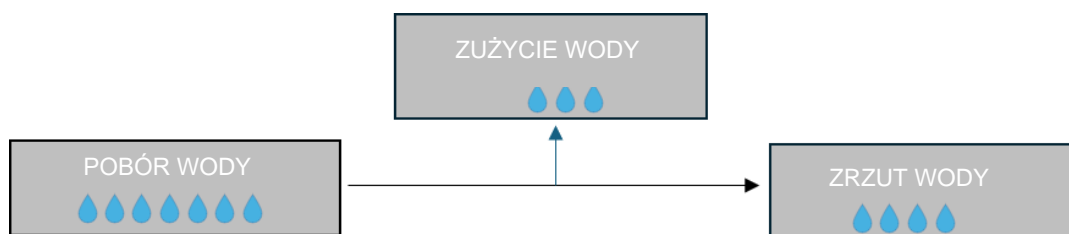
lub:

zużycie wody = (pobór wody) – zrzuty wody.

W przypadku jednostek, które pobierają wodę wyłącznie z publicznej sieci wodociągowej i odprowadzają ją do kanalizacji, zużycie wody będzie bliskie zeru, a zatem można je pominąć w sprawozdaniu.

W szerszym ujęciu wymóg ujawnienia informacji o zużyciu wody dotyczy danych już wymaganych przez prawo, już zgłaszanych i/lub odpowiednich dla danego sektora.

153. Poniższy schemat przedstawia zależność między **poborem wody**, **zużyciem wody** i zrzutem wody.

154. Jednostka może przedstawić dodatkowe informacje wyjaśniające kontekst **poboru wody** lub jej wody. Na przykład, jednostka może zaznaczyć, czy zbierane są wody opadowe i czy są one wykorzystywane jako zamiennik wody z instalacji wodociągowej lub czy woda jest odprowadzana do innych stron w celu jej kaskadowego wykorzystania.

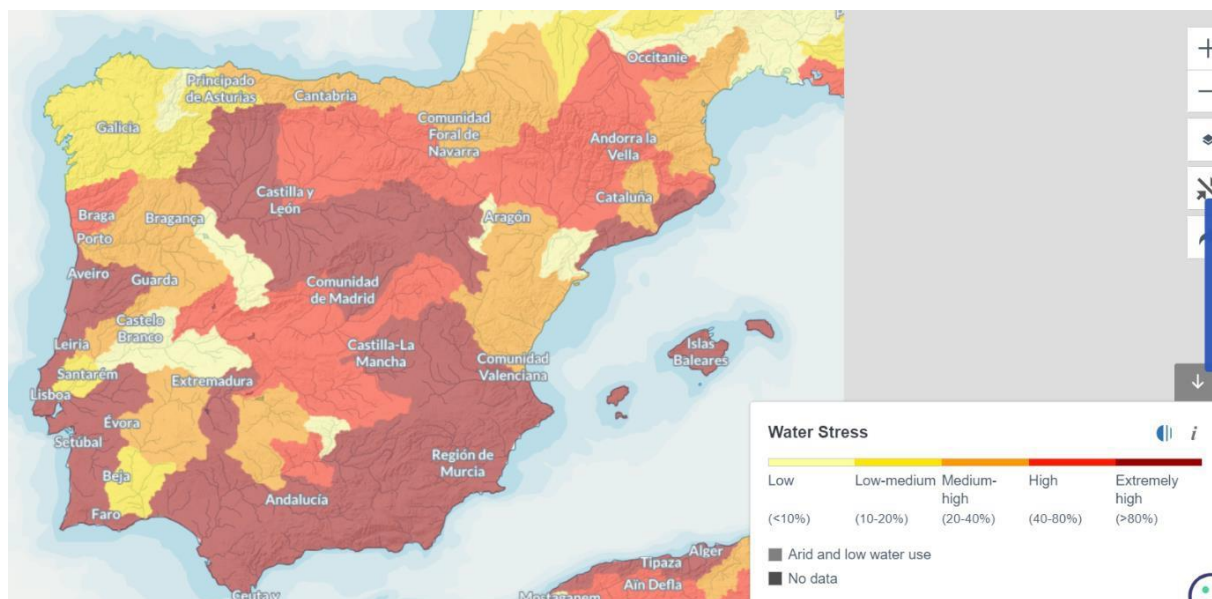
155. Poniżej znajduje się przykład, w jaki sposób jednostki mogą przedstawiać informacje ilościowe na temat poboru, zrzutów i zużycia wody w podziale na **lokalizacje**.

	Pobór wody np. m ³	Zużycie wody np. m ³ (jeżeli dotyczy)
Wszystkie lokalizacje		
Lokalizacje na obszarach z deficytem wody		

Wskazówki dotyczące określenia, czy jednostka prowadzi działalność na obszarze, na którym występuje wysoki deficyt wody

156. Jednostka może konsultować się z lokalnymi (np. krajowymi lub regionalnymi) organami ds. gospodarki wodnej w miejscach prowadzenia działalności, aby uzyskać informacje niezbędne do oceny zasobów wodnych w konkretnych lokalizacjach, w tym do identyfikacji obszarów o wysokim deficycie wody. Jednostka może też skorzystać z publicznie dostępnych i bezpłatnych narzędzi, które zawierają szczegółowe informacje na temat niedoboru wody na całym świecie. Jednym z takich narzędzi jest narzędzie [Światowego Instytutu Zasobów o nazwie Aqueduct Water Risk Atlas](#), które uwzględnia interaktywną mapę wskaźnika deficytu wody (tzw. „bazowego wskaźnika deficytu wody”, mierzącego stosunek całkowitego zapotrzebowania na wodę do dostępnych odnawialnych zasobów wód powierzchniowych i podziemnych) na poziomie subzlewni. Za jego pomocą jednostki mogą sprawdzić poziom deficytu wody określony dla poszczególnych dorzeczy na całym świecie. Wartości tego wskaźnika powyżej 40% wskazują na obszar o wysokim deficycie wody.

157. Dla przykładu, poniższa mapa przedstawia główne dorzecza na Półwyspie Iberyjskim i ich klasyfikację pod względem deficytu wody według narzędzia Aqueduct Światowego Instytutu Zasobów.

Na tej grafice przedstawionych jest kilkanaście dorzeczy na Półwyspie Iberyjskim wraz z ich klasyfikacją pod względem deficytu wody. Większość południowej części półwyspu znajduje się na obszarze, na którym występuje bardzo wysoki deficyt wody – z wyjątkiem dorzecza Gwadiany (zaznaczonego kolorem żółtym). W związku z tym, jeśli jednostka prowadzi działalność w dorzeczu rzeki Gwadalkiwir (np. w regionie Andaluzji, który charakteryzuje się bardzo wysokim deficytem wody), musiałaby dokonać podziału zgłaszanych informacji na temat swojego **zużycia wody** i przedstawić je osobno dla tego regionu/dorzecza. Jeśli jednak prowadzi działalność w południowej części dorzecza Gwadiany (gdzie występuje niski deficyt wody), wówczas nie byłoby konieczne przedstawianie informacji o zużyciu wody osobno dla tego regionu/dorzecza.

158. Inne narzędzia, z których jednostki mogą korzystać w celu określenia, czy prowadzą działalność na obszarach charakteryzujących się deficytem wody, obejmują statyczną mapę (oraz powiązany zestaw danych) opracowaną przez Europejską Agencję Środowiska (EEA) przedstawiającą [wskaźnik eksploatacji wody plus \(WEI+\) dla okresu letniego oraz Strefy Urbanistyczno-Morfologiczne \(UMZ\)](#), a także interaktywną mapę [wskaźnika eksploatacji wody plus \(WEI+\) dla obszarów dorzeczy \(1990-2015\)](#). Oba narzędzia prezentują wskaźnik deficytu wody WEI+, który mierzy całkowite **zużycie wody** jako odsetek odnawialnych zasobów słodkiej wody na poziomie subzlewni. Wartości wskaźnika WEI+ równe lub większe niż 40% zazwyczaj wskazują na obszary o wysokim deficycie wody. Warto podkreślić, że bazowy wskaźnik deficytu wodnego w ramach narzędzia WRI Aqueduct opiera się na zapotrzebowaniu na wodę, podczas gdy wskaźnik deficytu wody WEI+ opracowany przez Europejską Agencję Środowiska bazuje na zużyciu wody.

Źródła dokumentacji:

Dane	Źródło dokumentacji
Pobór wody we wspólnych przestrzeniach biurowych (pomiar)	Wykorzystanie wody w przedsiębiorstwie, South Staff Water 'Water use in your business', South Staff Water
Pobór wody we wspólnych przestrzeniach biurowych (pomiar, oszacowanie)	Wskaźnik Level(s) 3.1: Podręcznik użytkownika dotyczący zużycia wody na etapie użytkownika: wprowadzenie, instrukcje i wskazówki (wersja opublikowana 1.1), Wspólne Centrum Rozwoju Level(s) indicator 3.1: Use stage water consumption user manual: introductory briefing, instructions and guidance (Publication version 1.1), JRC

Pobór wody (ogółem)	Przewodnik użytkownika EMAS EMAS User Guide
Pobór wody w MŚP	Przewodnik EMAS dla MŚP EMAS "easy" for small and medium enterprises
Deficyt wody – WRI Aqueduct	Nota techniczna – Aqueduct 4.0: Zaktualizowane globalne wskaźniki ryzyka deficytu wody, istotne dla podejmowania decyzji, Światowy Instytut Zasobów https://files.wri.org/d8/s3fs-public/2023-08/aqueduct-40-technical-note.pdf?VersionId=G_TxTR2LAnlgXGzy7xtdUP_5lmkXJY7d
Deficyt wody – wskaźnik WEI+	Warunki niedoboru wody w Europie (wskaźnik eksploatacji wody plus), Europejska Agencja Środowiska https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicator/s/use-of-freshwater-resources-in-europe-1?activeAccordion=546a7c35-9188-4d23-94ee-005d97c26f2b

B7 – Wykorzystanie zasobów, gospodarka o obiegu zamkniętym i gospodarowanie odpadami

Wskazówki dotyczące zasad gospodarki o obiegu zamkniętym

159. Ujawniając informacje na temat swoich produktów, wykorzystania materiałów i gospodarowania odpadami, jednostka może przedstawić informacje dotyczące zasad **gospodarki o obiegu zamkniętym**. Zasady gospodarki o obiegu zamkniętym wyszczególniono w poniższych punktach. Najważniejsze zasady przedstawione przez Fundację Ellen MacArthur poniżej zostały wyróżnione podkreśleniem, natomiast najważniejsze zasady uznawane przez Komisję Europejską zostały wyróżnione *kursywą*.

Eliminacja odpadów i zanieczyszczeń – można to osiągnąć poprzez usprawnienie procesów, a także poprzez rozwiązania projektowe w następujących obszarach: użyteczność, możliwość ponownego użycia, możliwość naprawy, możliwość demontażu i regeneracja.

Obieg zamknięty produktów i materiałów (przy zachowaniu ich najwyższej wartości) – *możliwość ponownego użycia* i **recykling** mają kluczowe znaczenie dla obiegu produktów, jednak jest on usprawniony, jeśli na etapie projektowania zwróci się szczególną uwagę na obieg zamknięty z uwzględnieniem takich kwestii, jak użyteczność, możliwość ponownego użycia, możliwość naprawy, regeneracja i możliwość demontażu. Można również wziąć pod uwagę takie czynniki, jak włączenie biomateriałów i ich *recyrkulacja w cyklu biologicznym*, na przykład stosowanie w rolnictwie biodegradowalnych osłon upraw zamiast osłon z tworzyw sztucznych.

Regeneracja przyrody – tam, gdzie to możliwe, działania człowieka powinny dążyć do regeneracji przyrody i poprawy lub przywrócenia głównych funkcji ekologicznych (tj. odwadniania, zapewniania siedlisk, regulacji termicznej itp.), które mogły zostać utracone w wyniku wcześniejszej działalności człowieka.

Wskazówki dotyczące całkowitej ilości wytwarzanych odpadów i odpadów skierowanych do recyklingu lub ponownego użycia

160. Wymogi zawarte w pkt 38 mogą zostać pominięte przez jednostki, które wytwarzają wyłącznie odpady komunalne. W takich przypadkach jednostka powinna jedynie stwierdzić, że wytwarza tego typu odpady.

161. Ujawniając informacje o odpadach niebezpiecznych zgodnie z pkt 38 lit. a), jednostka spełnia

wymogi dotyczące **odpadów promieniotwórczych** w ramach wskaźnika nr 9 z tabeli nr 1 załącznika 1 do rozporządzenia w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych¹⁰. Powyższy wskaźnik (stosunek ton odpadów promieniotwórczych do **odpadów niebezpiecznych**) może być obliczany przy użyciu licznika i mianownika, które jednostka dostarcza ujawniając informacje zgodnie z pkt 38 lit. a).

162. Małe i średnie przedsiębiorstwa muszą ujawniać informacje o odpadach niebezpiecznych i **odpadach promieniotwórczych**, jeśli ich działalność wiąże się z ich wytwarzaniem takich odpadów. Konieczność spełniania ww. wymogu zależy od obecności materiałów niebezpiecznych lub promieniotwórczych w procesach biznesowych jednostki.
163. Zaleca się, aby jednostki klasyfikowały swoje **odpady niebezpieczne** zgodnie z [Europejskim Katalogiem Odpadów \(EWC\)](#), który kategoryzuje odpady według rodzaju. Wszelkie odpady oznaczone gwiazdką (*) są w nim klasyfikowane jako niebezpieczne, zwykle w związku z faktem, iż „zawierają substancje niebezpieczne”. Na przykład:
- sektor medyczny: zanieczyszczone igły i strzykawki stosowane w placówkach medycznych („odpady, których zbieranie i unieszkodliwianie podlega specjalnym wymogom ze względu na zapobieganie zakażeniom” kod EWC 18 01 03*), leki cytotoksyczne i cytostatyczne (kod EWC 18 01 08*), zużyte radiofarmaceutyki i niektóre urządzenia diagnostyczne zawierające materiały promieniotwórcze;
 - sektor produkcyjny: zużyte smary i oleje sklasyfikowane jako niebezpieczne (kod EWC 13 02 05*);
 - sektor budowlany: materiały zawierające azbest (kod EWC 17 09 03*), gleba i kamienie zawierające substancje niebezpieczne (kod EWC 17 05 03*); oraz
 - baterie i akumulatory: baterie ołowiowe (kod EWC 16 06 01*), baterie nikielowo-kadmowe (kod EWC 16 06 02*), baterie zawierające rtęć (kod EWC 16 06 03*).
164. Niemniej jednak odpady są uważane za niebezpieczne, jeśli wykazują jedną lub więcej właściwości niebezpiecznych wymienionych w załączniku II do dyrektywy ramowej w sprawie odpadów. Dla ułatwienia odniesienia właściwości te zostały zaprezentowane poniżej razem z odpowiednimi piktogramami, które pomagają zidentyfikować właściwości niebezpieczne, takie jak łatwopalność, toksyczność i działanie żrące, które mogą prowadzić do sklasyfikowania odpadów jako niebezpieczne.
165. **Odpady promieniotwórcze** mogą również wykazywać właściwości niebezpieczne, takie jak kancerogenność, mutagenność lub toksyczny wpływ na rozrodczość. Niemniej jednak substancje promieniotwórcze podlegają odrębnym przepisom obowiązującym w UE¹¹. Przedsiębiorstwa wykorzystujące materiały promieniotwórcze, które mogą generować odpady objęte tymi regulacjami, powinny być tego świadome. Odpady promieniotwórcze należy identyfikować na podstawie obecności radionuklidów w stężeniach przekraczających ustalone progi regulacyjne.
166. **Odpady promieniotwórcze** mogą być obecne w różnych przedmiotach, takich jak sprzęt medyczny, badawczy i przemysłowy, czujniki dymu lub osady.
167. Poniżej przedstawiono piktogramy zagrożeń dla każdej klasy zagrożenia.

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (Dz. U. L 317, 9.12.2019, str. 1).

¹¹ Dyrektywa Rady 2011/70/EURATOM ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej UE poświęconej odpadom promieniotwórczym i wypalonemu paliwu.

Piktogram zagrożenia	Treść, symbol i klasa piktogramu	<u>Co to oznacza?</u>
	<p>„Gaz pod ciśnieniem”</p> <p><i>Symbol: Butla gazowa</i></p> <p>Zagrożenie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zawiera gaz pod ciśnieniem; ogrzanie grozi wybuchem • Zawiera gaz schłodzony, może powodować oparzenia kriogeniczne lub obrażenia
	<p>„Materiał wybuchowy”</p> <p><i>Symbol: Wybuchająca bomba</i></p> <p>Zagrożenie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Niestabilny materiał wybuchowy • Materiał wybuchowy, zagrożenie wybuchem masowym • Materiał wybuchowy; poważne zagrożenie rozrzutem • Materiał wybuchowy; zagrożenie pożarem, wybuchem lub rozrzutem • Może masowo wybuchać w ogniu
	<p>„Substancja utleniająca”</p> <p><i>Symbol: Płomień nad okręgiem</i></p> <p>Zagrożenie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Może powodować lub intensyfikować pożar; utleniacz. • Może powodować pożar lub wybuch; silny utleniacz.
	<p>„Produkt łatwopalny”</p> <p><i>Symbol: Płomień</i></p> <p>Zagrożenie fizyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skrajnie łatwopalny gaz • Łatwopalny gaz • Skrajnie łatwopalny aerozol • Łatwopalny aerozol • Skrajnie łatwopalna ciecz i pary • Łatwopalna ciecz i pary • Łatwopalny materiał stały
	<p>„Produkt żrący”</p> <p><i>Symbol: Korozja / działanie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Może powodować korozję metali • Działanie żrące na skórę i uszkodzenia oczu

	<p>żrące</p> <p>Zagrożenie fizyczne/ zagrożenie dla zdrowia</p>	
	<p>„Zagrożenie dla zdrowia/ zagrożenie dla warstwy ozonowej”</p> <p><i>Symbol: Wykrzyknik</i></p> <p>Zagrożenie dla zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Może powodować podrażnienie dróg oddechowych • Może powodować senność lub zawroty głowy • Może powodować reakcję alergiczną skóry • Silnie drażniący dla oczu • Powoduje podrażnienie skóry • Działa szkodliwie w następstwie połknięcia • Działa szkodliwie w kontakcie ze skórą • Działa szkodliwie w następstwie wdychania • Szkodliwe działanie dla zdrowia publicznego i środowiska przez niszczenie ozonu w górnych warstwach atmosfery
	<p>„Ostra toksyczność”</p> <p><i>Symbol: Czaszka i skrzyżowane piszczele</i></p> <p>Zagrożenie dla zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Połknięcie grozi śmiercią • Grozi śmiercią w kontakcie ze skórą • Wdychanie grozi śmiercią • Działanie toksyczne w przypadku połknięcia • Działanie toksyczne w przypadku kontaktu ze skórą • Działanie toksyczne w przypadku wdychania
	<p>„Poważne zagrożenie dla zdrowia”</p> <p><i>Symbol: Zagrożenie dla zdrowia</i></p> <p>Zagrożenie dla zdrowia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Połknięcie i przedostanie się do dróg oddechowych może grozić śmiercią • Powoduje uszkodzenia narządów • Może powodować uszkodzenia narządów • Może działać szkodliwie na płodność lub na dziecko w łonie matki • Podejrzewa się, że działa szkodliwie na płodność lub dziecko w łonie matki • Może powodować raka • Podejrzewa się, że powoduje raka • Może powodować wady genetyczne

		<ul style="list-style-type: none"> • Podejrzewa się, że powoduje wady genetyczne • Może powodować objawy alergii lub astmy lub trudności w oddychaniu w następstwie wdychania
	<p>„Niebezpieczny dla środowiska”</p> <p><i>Symbol:</i> Środowisko</p> <p>Zagrożenie dla środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki • Działa toksycznie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki

Piktogramy wskazujące właściwości niebezpieczne, załącznik V do rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania.

168. Przedstawiając informacje na temat ilości odpadów wytworzonych lub odpadów, w przypadku których uniknięto unieszkodliwiania, zaleca się, aby jednostka podawała takie informacje w jednostkach masy (np. kg lub tonach). Niemniej jednak, jeśli jednostka uzna jednostki masy za nieodpowiednie, może ujawnić ww. mierniki w jednostkach objętości (np. m³).

169. Ujawniając informacje na temat całkowitej rocznej ilości odpadów kierowanych do **recyklingu** lub ponownego użycia, jednostka powinna uwzględnić odpady sortowane i wysyłane do zakładów recyklingu lub podmiotów zajmujących się odzyskiem odpadów (np. ilość odpadów umieszczanych w pojemnikach na odpady kierowane do recyklingu lub sortowanych na określone kategorie materiałów i dostarczanych do zakładów przetwarzania odpadów) zamiast odpadów, które są skutecznie poddawane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu.

170. Ujawniając informacje na temat odpadów, jednostka może przyjąć format poniższych tabel.

	Odpady wytworzone (np. w tonach)		
	Całkowita ilość wytwarzanych odpadów, w tym:		
		<i>Ilość odpadów skierowanych do recyklingu lub ponownego użycia</i>	<i>Ilość odpadów skierowanych do unieszkodliwienia</i>
Odpady inne niż niebezpieczne			
Rodzaj odpadów 1			
Rodzaj odpadów 1			
...			
Odpady niebezpieczne			
Rodzaj odpadów 1			
...			

171. Przykłady **odpadów niebezpiecznych**, które mogą być wytwarzane przez małe przedsiębiorstwa, obejmują baterie, zużyte oleje, pestycydy, sprzęt zawierający rtęć i lampy fluorescencyjne.

172. Jednostka może przedstawić dalsze podziały określające inne rodzaje odpadów innych niż

niebezpieczne i **odpadów niebezpiecznych**. Jednostka może wówczas wziąć pod uwagę wykaz opisów odpadów umieszczony w miernikach odnoszących się do kwestii społecznych w Europejskim Katalogu Odpadów.

Wskazówki dotyczące rocznego przepływu masy używanych istotnych materiałów

173. Roczny przepływ masy jest wskaźnikiem zgodnym z wymogami EMAS dotyczącymi efektywności zużycia materiałów i ilustruje zależność jednostki od określonych materiałów w ramach prowadzonej działalności (np. drewno i stal w budownictwie). Jednostka jest w tym przypadku zobowiązana do przekazania informacji na temat materiałów, które wykorzystuje, w tym zarówno materiałów pozyskiwanych od dostawców, jak i pochodzących z własnej produkcji. Aby obliczyć roczny przepływ masy istotnych materiałów, jednostka musi najpierw zidentyfikować kluczowe materiały, od których zależą jej operacje i dla których należy ocenić efektywność wykorzystania materiałów (np. efektywność wykorzystania drewna). W przypadku korzystania z różnych rodzajów materiałów jednostka musi osobno przedstawić roczny przepływ masy (tj. całkowitą wagę każdego istotnego wykorzystanego materiału, np. liczbę ton zakupionego drewna) dla każdego kluczowego materiału w odpowiedni sposób, na przykład poprzez jego podział według zastosowania (EMAS, 2023). Przepływ masy istotnych wykorzystywanych materiałów jest obliczany jako suma wagi wszystkich użytych materiałów, w tym surowców, materiałów pomocniczych, materiałów wejściowych, półproduktów lub innych (z wyłączeniem źródeł energii i wody). Przedstawia on całkowitą wagę każdego istotnego materiału (np. liczbę ton zakupionego drewna). Preferowanym sposobem wyrażenia tego wskaźnika są jednostki wagi (np. kilogramy lub tony), objętości (np. m³) lub inne jednostki metryczne powszechnie stosowane w danym sektorze.

Wskazówki dotyczące sposobu identyfikacji procesów związanych z produkcją, budownictwem i/lub pakowaniem

174. Aby zidentyfikować procesy związane z produkcją, budownictwem i/lub pakowaniem, jednostka może odnieść się do rodzajów działalności objętych „Sekcją C – Przetwórstwo przemysłowe”, „Sekcją F – Budownictwo” oraz Klasą N82.92 „Działalność związana z pakowaniem” wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 1893/2006¹².

Wskazówki dotyczące modelu podstawowego – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych

B8 – Własne zasoby pracownicze – Ogólna charakterystyka

175. Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC) (ang. FTE – *Full-Time Equivalent*) oznacza liczbę stanowisk odpowiadających pełnemu wymiarowi czasu pracy w jednostce. Można go obliczyć poprzez podzielenie liczby zaplanowanych godzin pracy pracownika (łącznie efektywnej liczby godzin przepracowanych w tygodniu) przez liczbę godzin stosowanych przez pracodawcę w pełnym tygodniu pracy (łącznie liczbę godzin przepracowanych przez pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy). Na przykład pracownik, który pracuje 25 godzin tygodniowo w spółce, w której tydzień w pełnym wymiarze czasu pracy wynosi 40 godzin, stanowi 0,625 EPC (tj. 25/40 godzin).

176. Liczba pracowników to całkowita liczba osób zatrudnionych przez jednostkę w danym czasie.

Wskazówki dotyczące sposobu przedstawiania informacji na temat rodzajów umów pracowników

177. W poniższej tabeli pokazano, w jaki sposób można przedstawiać informacje na temat **pracowników** w podziale według rodzaju umowy o pracę.

Rodzaj umowy	Liczba pracowników (liczba ekwiwalentów pełnego czasu pracy lub liczba zatrudnionych)
Umowa na czas określony	
Umowa na czas nieokreślony	
Liczba pracowników ogółem	

¹² L_2006393EN.01000101.xml (europa.eu)

178. W poniższej tabeli pokazano, w jaki sposób można przedstawiać informacje na temat **pracowników** w podziale według płci.

Płeć	Liczba pracowników (liczba ekwiwalentów pełnego czasu pracy lub liczba zatrudnionych)
Mężczyzna	
Kobieta	
Inna	
Nie zgłoszono	
Liczba pracowników ogółem	

179. W niektórych państwach członkowskich Unii Europejskiej osoby mogą zgodnie z prawem wpisać się do rejestru jako osoby trzeciej – często neutralnej – płci, którą w powyższej tabeli należy sklasyfikować jako „inną”. Jeśli jednostka ujawnia dane o **pracownikach** w miejscach, gdzie nie jest to możliwe, może to wyjaśnić i wskazać, że kategoria „inna” nie ma zastosowania. Kategoria „nie zgłoszono” dotyczy pracowników, którzy nie ujawniają swojej tożsamości płciowej.

180. W poniższej tabeli pokazano, w jaki sposób można przedstawiać informacje na temat **pracowników** w podziale według kraju.

Kraj (obowiązująca umowa o pracę)	Liczba pracowników (liczba ekwiwalentów pełnego czasu pracy lub liczba zatrudnionych)
Kraj A	
Kraj B	
Kraj C	
Kraj D	
Liczba pracowników ogółem	

181. Definicje i rodzaje umów o pracę mogą się różnić w zależności od kraju. Jeżeli jednostka zatrudnia **pracowników** pracujących w więcej niż jednym kraju, do obliczenia danych krajowych stosuje prawne definicje określone w przepisach krajów, w których przebywają pracownicy. Dane z poszczególnych krajów należy następnie zsumować, aby obliczyć liczbę całkowitą, pomijając różnice, które występują w krajowych definicjach prawnych.

182. Rotacja **pracowników** odnosi się do sytuacji, w której pracownicy opuszczają jednostkę dobrowolnie, w wyniku zwolnienia, przejścia na emeryturę lub z powodu śmierci w trakcie zatrudnienia.

183. Aby obliczyć wskaźnik **rotacji**, należy użyć poniższego wzoru:

$$\frac{\text{Liczba pracowników, którzy odeszli w trakcie roku sprawozdawczego}}{\text{Średnia liczba pracowników w trakcie roku sprawozdawczego}} \times 100$$

B9 – Zasoby pracownicze – Bezpieczeństwo i higiena pracy

Wskazówki dotyczące wskaźnika wypadków związanych z pracą podlegających zgłoszeniu

184. Zakładając, że jeden pracownik zatrudniony w pełnym wymiarze godzin pracuje 2 000 godzin rocznie, wskaźnik ten określa liczbę wypadków związanych z pracą na 100 pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin w ciągu roku. Jeżeli jednostka nie może bezpośrednio obliczyć liczby przepracowanych godzin, może ją oszacować na podstawie normalnego lub normatywnego wymiaru czasu pracy.

185. W celu obliczenia wskaźnika **wypadków związanych z pracą podlegających zgłoszeniu** należy zastosować poniższy wzór:

$$\frac{\text{Liczba wypadków związanych z pracą w roku sprawozdawczym}}{\text{Łączna liczba przepracowanych godzin w roku przez wszystkich pracowników}} \times 200\,000$$

Przykład

186. W roku sprawozdawczym spółka A zgłosiła trzy wypadki związane z pracą. Spółka A zatrudnia 40 **pracowników**, a liczba przepracowanych godzin w ciągu roku wynosi 80 000 (40 x 2 000).

Wskaźnik **wypadków związanych z pracą podlegających zgłoszeniu** wynosi $3/80\ 000 \times 200\ 000 = 7,5$.

Wskazówki dotyczące liczby ofiar śmiertelnych w wyniku urazów związanych z pracą i złego stanu zdrowia związanego z pracą

187. Urazy związane z pracą i zły stan zdrowia związany z pracą wynikają z narażenia na zagrożenia w miejscu pracy.

188. W przypadku telepracy, urazy lub zły stan zdrowia są związane z pracą, gdy są bezpośrednio związane z wykonywaniem pracy, a nie z ogólnym środowiskiem domowym.

189. W przypadku urazów i złego stanu zdrowia, które wystąpiły podczas podróży danej osoby do pracy, uznaje się je za związane z pracą, jeśli w czasie urazu lub złego stanu zdrowia **pracownik** wykonywał czynności związane z pracą w interesie pracodawcy. Wypadki mające miejsce podczas podróży, wykraczające poza zakres odpowiedzialności jednostki (tj. regularne dojazdy do i z pracy), podlegają obowiązującym przepisom krajowym, które regulują ich klasyfikację pod kątem tego, czy są one uznawane za związane z pracą, czy też nie.

190. Uznaje się, że choroba psychiczna jest związana z pracą, jeżeli została zgłoszona dobrowolnie przez odpowiedniego pracownika i jeżeli wynika to z oceny uprawnionego pracownika służby zdrowia, w której stwierdzono, że przedmiotowa choroba jest rzeczywiście związana z pracą. Problemy zdrowotne, które wynikają z palenia, nadużywania narkotyków i alkoholu, braku aktywności fizycznej, niezdrowej diety oraz czynników psychospołecznych niezwiązanych z pracą, nie są uznawane za związane z pracą.

191. Jednostka może przedstawiać zgony w podziale na te, które wynikają z urazów związanych z pracą i te, które są efektem złego stanu zdrowia związanego z pracą.

B10 – Własne zasoby pracownicze – Wynagrodzenia, rokowania zbiorowe i szkolenia

Wskazówki dotyczące wynagrodzenia: płaca minimalna

192. „**Płaca** minimalna” odnosi się do minimalnego wynagrodzenia za pracę za godzinę lub inną jednostkę czasu. W zależności od kraju, płaca minimalna może być ustalana bezpośrednio przepisami prawa lub w ramach **rokowań zbiorowych**. Jednostka odnosi się do płacy minimalnej obowiązującej w kraju, którego dotyczy sprawozdanie.

193. Dla najniższej kategorii płacowej, z wyjątkiem stażystów i praktykantów, **płaca** minimalna stanowi podstawę obliczania płacy podstawowej. W związku z tym, płaca podstawowa obejmuje wynagrodzenie równe płacy minimalnej oraz wszelkie dodatkowe ustalone składniki wynagrodzenia gwarantowane **pracownikom** w tej kategorii.

Wskazówki dotyczące wynagrodzenia: dysproporcja płacowa między pracownikami płci żeńskiej i męskiej w ujęciu procentowym

194. Miernik dysproporcji (luki) płacowej między **pracownikami** płci żeńskiej i męskiej w ujęciu procentowym odnosi się do zasady równouprawnienia płci, która przewiduje równość **wynagrodzeń** za taką samą pracę. Lukę płacową definiuje się jako różnicę średniego poziomu wynagrodzenia między pracownikami płci żeńskiej i męskiej, wyrażoną jako odsetek średniego poziomu wynagrodzenia pracowników płci męskiej.

195. Aby obliczyć ten miernik, w obliczeniach uwzględnia się wszystkich **pracowników**. Ponadto powinno się wykonać obliczenia dwóch oddzielnych średnich **wynagrodzenia** dla pracowników płci żeńskiej i męskiej. Zob. poniższy wzór:

$$\frac{(\text{Średnie wynagrodzenie brutto/godz. pracowników płci męskiej} - \text{średnie wynagrodzenie brutto/godz. pracowników płci żeńskiej})}{\text{Średnie wynagrodzenie brutto/godz. pracowników płci męskiej}} \times 100$$

196. W zależności od polityki wynagrodzeń stosowanej przez jednostkę, **wynagrodzenie** brutto odnosi się do wszystkich poniższych elementów: wynagrodzenie zasadnicze, które stanowi sumę gwarantowanego, krótkoterminowego i niezmiennego wynagrodzenia pieniężnego;

Standard VSME

- a. świadczenia pieniężne, które stanowią sumę wynagrodzenia zasadniczego i dodatków pieniężnych, premii, prowizji, udziału w zyskach pieniężnych i innych form zmiennych płatności pieniężnych;
- b. świadczenia rzeczowe, takie jak samochody, prywatne ubezpieczenie zdrowotne, ubezpieczenie na życie, programy wspierające dobrostan; oraz
- c. bezpośrednie wynagrodzenie, które stanowi sumę świadczeń pieniężnych, świadczeń rzeczowych i całkowitej wartości godziwej wszystkich rocznych zachęt długoterminowych.

197. **Wynagrodzenie** brutto stanowi sumę wszystkich odpowiednich elementów wymienionych powyżej.

198. Średnie **wynagrodzenie** brutto za godzinę to iloraz tygodniowego/rocznego wynagrodzenia brutto i średniej liczby godzin przepracowanych w tygodniu/roku.

Przykład

199. Spółka A zatrudnia łącznie X **pracowników** płci męskiej i Y pracowników płci żeńskiej. Wynagrodzenie brutto za godzinę pracowników płci męskiej wynosi 15 EUR, a pracowników płci żeńskiej 13 EUR.

200. Średni poziom **wynagrodzenia** brutto za godzinę pracowników płci męskiej stanowi iloraz sumy wszystkich ich wynagrodzeń brutto za godzinę i całkowitej liczby pracowników płci męskiej. Średni poziom wynagrodzenia brutto za godzinę pracowników płci żeńskiej stanowi iloraz sumy wszystkich ich wynagrodzeń brutto za godzinę i całkowitej liczby pracowników płci żeńskiej.

201. Wzór stosowany do obliczania dysproporcji płacowej między **pracownikami** płci żeńskiej i męskiej w ujęciu procentowym jest następujący:

$$\frac{15-13}{15} \times 100 = 13,3\%$$

Wskazówki dotyczące zakresu układów zbiorowych

202. **Pracownicy** jednostki objęci układami zbiorowymi pracy w ramach **rokowań zbiorowych** to osoby, wobec których jednostka jest zobowiązana do stosowania układu. Jeżeli pracownik jednostki jest objęty więcej niż jednym układem zbiorowym pracy, liczony jest tylko raz. Jeżeli żaden z pracowników nie jest objęty układem zbiorowym pracy, odsetek wynosi zero.

203. Odsetek **pracowników** objętych **układami zbiorowymi pracy** oblicza się według poniższego wzoru:

$$\frac{\text{Liczba pracowników objętych układami zbiorowymi pracy}}{\text{Liczba pracowników}} \times 100$$

204. Informacje wymagane w ramach tego wymogu dotyczącego ujawniania informacji można zgłaszać jako stopy pokrycia, jeżeli zakres **rokowań zbiorowych** mieści się w następujących przedziałach: 0-19%, 20-39%, 40-59%, 60-79% lub 80-100%.

205. Celem tego wymogu nie jest uzyskanie odsetka **pracowników** reprezentowanych przez radę zakładową lub należących do związków zawodowych, gdyż mogą one być różne. Odsetek pracowników objętych **układami zbiorowymi pracy** może być wyższy niż odsetek pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych, gdy układy zbiorowe pracy dotyczą zarówno członków związku, jak i osób niezrzeszonych

Wskazówki dotyczące modułu podstawowego – Mierniki odnoszące się do postępowania w biznesie

B11 – Wyroki skazujące i grzywny za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa

206. **Korupcja** i przekupstwo wchodzi w zakres **postępowania w biznesie** jako kwestii związanej ze zrównoważonym rozwojem.

207. Zgodnie z pkt 43 jednostka informuje o łącznej liczbie wyroków skazujących oraz łącznej kwocie grzywien za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa.

Wskazówki dotyczące wyroków skazujących

208. Wyroki skazujące za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa odnoszą się do każdego wyroku sądu karnego przeciwko osobie fizycznej lub przedsiębiorstwu w odniesieniu do przestępstwa związanego z **korupcją** i przekupstwem, na przykład, gdy takie wyroki sądów zostaną wpisane do rejestru karnego skazującego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Wskazówki dotyczące grzywien

209. Grzywny nałożone za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa odnoszą się do obowiązkowych kar pieniężnych wynikających z naruszenia tych przepisów, nakładanych przez sąd, komisję lub inny organ rządowy i wpłacanych na rzecz skarbu państwa.

Moduł kompleksowy: wskazówki

210. Poniższe wskazówki stanowią część ekosystemu, który będzie obejmował również opracowanie przez EFRAG dodatkowych materiałów wspierających, takich jak kolejne przewodniki, narzędzia cyfrowe oraz wsparcie we wdrażaniu (działania edukacyjne, zaangażowanie interesariuszy itp.), mających na celu ułatwienie realizacji niektórych technicznych elementów zawartych w tych wskazówkach.

211. Celem tych wskazówek jest zapewnienie wsparcia w zakresie przygotowania mierników w modelu kompleksowym.

Wskazówki dotyczące modułu kompleksowego – Informacje ogólne

C1 – Strategia: model biznesowy i strategia zrównoważonego rozwoju – powiązane inicjatywy

212. Opisując główne relacje z **konsumentami** i dostawcami zgodnie z pkt 47 lit. c), jednostka ujawnia szacunkową liczbę dostawców oraz powiązane z nimi sektory i lokalizacje geograficzne (tj. kraje).

C2 – Opis praktyk, polityk i przyszłych inicjatyw na rzecz przejścia na bardziej zrównoważoną gospodarkę

213. Na potrzeby ujawnienia punktów danych C2 jednostka może skorzystać z poniższego wzoru formularza.

	Jeśli w ramach ujawnienia B2 zaznaczono TAK w odniesieniu do istniejących praktyk, polityk lub przyszłych inicjatyw, należy podać ich zwięzły opis wraz z wynikającymi z nich działaniami. (W przypadku gdy praktyka, polityka lub przyszła inicjatywa obejmuje dostawców lub klientów, należy to zaznaczyć)	Jeśli w ramach ujawnienia B2 zaznaczono TAK w odniesieniu do przyszłych inicjatyw lub celów, należy je określić.	Można wskazać najwyższy szczebel zarządzania w jednostce odpowiedzialny za ich wdrożenie [jeśli taki istnieje]
Zmiana klimatu			
Zanieczyszczenie			

Woda i zasoby morskie			
Bioróżnorodność i ekosystemy			
Gospodarka o obiegu zamkniętym			
Własne zasoby pracownicze			
Osoby wykonujące pracę w łańcuchu wartości			
Dotknięte społeczności			
Konsumenci i użytkownicy końcowi			
Postępowanie w biznesie			

Wskazówki dotyczące modułu kompleksowego – Mierniki odnoszące się do środowiska naturalnego

Czynnik właściwy dla danego podmiotu przy ujawnianiu informacji na temat emisji gazów cieplarnianych zgodnie z ujawnieniem B3 (moduł podstawowy)

214. Określając, czy ujawnienie emisji zakresu 3 jest odpowiednie zgodnie z pkt 50, jednostka może przeanalizować swoje całkowite emisje gazów cieplarnianych z zakresu 3 w oparciu o 15 kategorii emisji gazów cieplarnianych z zakresu 3 przewidzianych w Protokole w sprawie emisji gazów cieplarnianych, korzystając z odpowiednich oszacowań. Jednostka może ujawnić te informacje stosując włączenie przez odniesienie. Umożliwia to identyfikację i ujawnienie informacji na temat znaczących kategorii emisji gazów cieplarnianych z zakresu 3 na podstawie wielkości oszacowanych emisji gazów cieplarnianych oraz innych kryteriów przewidzianych w GHG Protocol Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard (wersja z 2011 r., str. 61 i 65-68) lub normie EN ISO 14064-1:2018, załącznik H.3.2, takich jak wydatki finansowe, wpływ, powiązane ryzyka przejścia i szanse lub opinie zainteresowanych stron.
215. MŚP prowadzące działalność w sektorach takich jak produkcja, przemysł rolno-spożywczy, budownictwo czy przemysł opakowaniowy prawdopodobnie identyfikują istotne kategorie z zakresu 3 ([CDP, 2024](#)), które mogą mieć istotne znaczenie w sprawozdawczości w sektorze jednostki.

C3 – Redukcja emisji gazów cieplarnianych i transformacja klimatyczna

216. Redukcja emisji może okazać się dla jednostki zarówno wyzwaniem, jak i szansą, ponieważ często wymaga zmian w strategicznych i operacyjnych realiach przedsiębiorstwa. Cel redukcji emisji może wiązać się z koniecznością przeglądu priorytetów strategicznych i finansowych. Dekarbonizacja może wymagać znaczących początkowych inwestycji, np. w elektryfikację floty pojazdów, wdrażanie nowych technologii w celu zmniejszenia zużycia energii czy też

opracowanie nowych linii produktów mniej zależnych od materiałów o wysokiej emisji węgla. Z drugiej strony wdrożenie niskoemisyjnych rozwiązań w celu osiągnięcia redukcji emisji gazów cieplarnianych może znacznie obniżyć koszty zakupu energii i materiałów. Jednostki rozpoczynające proces dekarbonizacji często muszą dostosować swoje modele biznesowe lub codzienne działania operacyjne. Na przykład przedsiębiorstwo zajmujące się logistyką i dostawami może potrzebować przeprojektować zarządzanie flotą, aby zminimalizować ryzyko zakłóceń w świadczeniu usług wynikających z konieczności regularnego ładowania pojazdów. Przedsiębiorstwo produkujące dobra konsumpcyjne, planujące zastąpić składnik produktu bardziej zrównoważonym i niskoemisyjnym odpowiednikiem, może być zmuszone poświęcić czas i zainwestować zasoby w innowacje produktowe oraz w poszukiwanie nowych dostawców. Takie działania mogą z kolei prowadzić do obniżenia kosztów, wejścia na nowe rynki, tworzenia miejsc pracy i pozyskania dodatkowego finansowania, co sprawi, że redukcja emisji gazów cieplarnianych będzie nie tylko wyzwaniem, ale także strategiczną szansą biznesową. W tym kontekście cele redukcji emisji gazów cieplarnianych są istotnym elementem odpowiedzi na potrzebę zrównoważonej transformacji, umożliwiając zarządzanie zmianami w sposób systematyczny, kontrolowany i uporządkowany.

217. Cel redukcji emisji gazów cieplarnianych stanowi zobowiązanie do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych jednostki w kolejnym roku w porównaniu do emisji gazów cieplarnianych zmierzonych w roku bazowym. **Działania** prowadzące do redukcji emisji obejmują np. elektryfikację, produkcję energii odnawialnej, opracowanie zrównoważonych produktów itp. Ujawnienie C3 zobowiązuje jednostkę do przedstawienia celów redukcji emisji gazów cieplarnianych z zakresu 1 i z zakresu 3.
218. Usuwanie i unikanie emisji nie jest liczone jako redukcja emisji gazów cieplarnianych brutto jednostki. Wynika to z istotnego rozróżnienia pomiędzy praktykami rachunkowości dla emisji gazów cieplarnianych brutto (rachunkowość oparta na wykazie) a usuwaniem i unikaniem emisji gazów cieplarnianych (rachunkowość oparta na projektach lub interwencjach). Emisje gazów cieplarnianych brutto jednostki umożliwiają śledzenie rzeczywistych emisji uwolnionych do środowiska, zapewniając spójną i porównywalną podstawę do wyznaczania **celów** redukcji emisji gazów cieplarnianych. Natomiast emisje uniknięte i usuwanie gazów cieplarnianych odnoszą się do konkretnych działań jednostki, dlatego są one rozliczane oddzielnie od emisji gazów cieplarnianych brutto.
219. Aby realizować tę praktykę, jednostka musi rozróżnić swoje emisje gazów cieplarnianych brutto oraz inne **wpływy**, które nie są w niej uwzględnione, takie jak usuwanie gazów cieplarnianych i emisje uniknięte. Usuwanie (antropogeniczne) odnosi się do pochłaniania gazów cieplarnianych z atmosfery w wyniku celowej działalności człowieka. Przykłady takich działań mogą obejmować wzrost roślin (przenoszenie atmosferycznego CO₂ w ramach fotosyntezy) oraz bezpośrednie wychwytywanie CO₂ z powietrza, co zazwyczaj wiąże się z późniejszym składowaniem CO₂. Uniknięte emisje gazów cieplarnianych to emisje, które normalnie by wystąpiły, ale nie miały miejsca dzięki działaniom jednostki. Takie działania mogą obejmować wprowadzanie nowych produktów i technologii, które zmniejszają zapotrzebowanie na ich odpowiedniki o wysokiej emisji węgla, na przykład rozwiązania izolacyjne w budynku, które zmniejszają zapotrzebowanie na usługi energetyczne w tym budynku. Więcej informacji na temat koncepcji związanych z usuwaniem gazów cieplarnianych i unikaniem emisji można znaleźć w wytycznych dotyczących wykonywania pomiarów, raportowania i zarządzania emisjami gazów cieplarnianych w sektorze gruntów oraz działań związanych z usuwaniem gazów cieplarnianych GHG Protocol Land Sector and Removals Guidance¹³ oraz w wytycznych dotyczących unikania emisji Światowej Rady Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (WBCSD)¹⁴.
220. Rok bazowy to rok poprzedzający, względem którego mierzone są obecne emisje gazów cieplarnianych jednostki. Zwykle powinien to być niedawny rok, reprezentatywny dla emisji gazów cieplarnianych jednostki, w którym dostępne są weryfikowalne dane.
221. Rok docelowy to rok w przyszłości, w którym jednostka zamierza osiągnąć określoną wielkość

¹³ GHG Protocol Land Sector and Removals Guidance (<https://ghgprotocol.org/land-sector-and-removals-guidance>)

¹⁴ World Business Council for Sustainable Development (2023), Guidance on Avoided Emissions https://www.wbcsd.org/wp-content/uploads/2023/09/Climate-Avoided-Emissions-guidance_WBCSD.pdf

redukcji emisji gazów cieplarnianych w ujęciu bezwzględnym lub procentowym. W przypadku celu krótkoterminowego powinien on obejmować okres od jednego do trzech lat od roku bazowego. Można również uwzględnić **cele** długoterminowe, na przykład dla okresów dwudziesto- lub trzydziestoletnich (np. 2040 lub 2050). Zachęca się jednostki do uwzględniania celów krótkoterminowych na rok co najmniej 2030 oraz, jeśli to możliwe, celów długoterminowych na rok 2050. Zaleca się, aby począwszy od 2030 r. jednostki aktualizowały rok bazowy i rok, którego dotyczy cel, w odniesieniu do swoich celów redukcji emisji gazów cieplarnianych po upływie każdego kolejnego pięcioletniego okresu.

222. Aby określić cel, jednostki powinny wziąć pod uwagę istniejące dowody naukowe dotyczące ograniczania emisji gazów cieplarnianych. SBTi (Science Based Target Initiative) zaleca międzysektorowy cel redukcji emisji gazów cieplarnianych na poziomie -42% do roku 2030 i -90% do roku 2050 (rok bazowy 2020). Stockholm Resilience Centre proponuje również „prawo węglowe”, które wyznacza konkretne kroki do osiągnięcia pełnej dekarbonizacji do 2050 r., opierając się na elastycznym podejściu do redukcji emisji węgla poprzez ich zmniejszanie o połowę co dekadę oraz wykładniczy wzrost wdrażania odnawialnych źródeł energii. Autorzy twierdzą, że ta mapa drogowa zapewni 75% szans na utrzymanie temperatury Ziemi poniżej 2°C w porównaniu do przedindustrialnych poziomów – celu określonego w porozumieniu paryskim¹⁵. SBTi proponuje również uproszczoną ścieżkę wyznaczania celów dla małych i średnich jednostek¹⁶. Opracowano także ścieżki dla poszczególnych sektorów, które jednostki mogą uwzględnić przy wyznaczaniu celów redukcji emisji gazów cieplarnianych.
223. Aby osiągnąć zarówno bezpośrednią, jak i pośrednią redukcję emisji w krótkim czasie, jednostka może podjąć kilka prostych działań. Niektóre działania mogą być łatwe do wdrożenia, a mimo to przynieść zauważalną redukcję emisji i pomóc jednostce w osiągnięciu jej **celów**. Należy do nich elektryfikacja floty pojazdów poprzez zastąpienie pojazdów zasilanych paliwami kopalnymi pojazdami elektrycznymi, co doprowadzi do redukcji emisji, gdy tylko dotychczasowa flota zostanie wymieniona. Może skutkować znaczną redukcją emisji, szczególnie w przypadku przedsiębiorstw, których działalność opiera się na transporcie. Innym skutecznym, prostym i wykonalnym działaniem na rzecz dekarbonizacji jest zastąpienie dojazdów do pracy oraz podróży służbowych samochodami przez alternatywne, niskoemisyjne środki transportu, takie jak rowery lub transport publiczny. Kolejnym łatwym w realizacji działaniem jest przegląd wewnętrznego zarządzania energią, aktualizacja wyposażenia na bardziej energooszczędne oraz włączenie konserwacji do rutynowych działań biznesowych. Poprzez regularną konserwację wyposażenia i maszyn oraz zastępowanie ich bardziej energooszczędnymi odpowiednikami, jednostka może zmniejszyć swoje zużycie energii. Takie wyposażenie może obejmować na przykład kotły, systemy telekomunikacyjne, pompy ciepła, klimatyzację itd. Regularna konserwacja zapewnia ich efektywną eksploatację, zminimalizowanie zużycia oraz ograniczenie wytwarzania odpadów. Dzięki automatyzacji systemów i stosowaniu timerów do określania okresów używania, jednostka może jeszcze bardziej obniżyć emisje powodowane przez takie urządzenia.
224. Plan transformacji na potrzeby łagodzenia zmiany klimatu to zestaw obecnych i przyszłych działań, mających na celu dostosowanie modelu biznesowego, strategii i operacji jednostki do nadrzędnego celu globalnego, jakim jest ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5°C. Plan transformacji, poparty celem redukcji emisji gazów cieplarnianych zgodnym z tym celem, ma kluczowe znaczenie, ponieważ umożliwia zrozumienie sposobów, w jakie jednostka będzie przechodzić na gospodarkę niskoemisyjną, jednocześnie śledząc postępy w ramach tego procesu. Plan transformacji służy zapewnieniu rozliczalności i przejrzystości, zachęcając jednostki do opracowania wiarygodnych ścieżek łagodzenia zmiany klimatu poprzez swoje działania.
225. Opracowanie wiarygodnego planu transformacji dla jednostki powinno opierać się na następujących elementach: (a) określeniu jasnych obowiązków i ról; (b) integracji planu ze strategią biznesową i planowaniem finansowym jednostki; (c) uwzględnieniu informacji na temat

¹⁵ Rockström, J., Gaffney, O., Rogelj, J. et al. 2017. A roadmap for rapid decarbonization. Science, Volume 355 Issue 6331. Dostępne na stronie: <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-03-23-curbing-emissions-with-a-new-carbon-law.html>.

¹⁶ SBTi <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>. SBTi oferuje zasoby dla MŚP umożliwiające im wyznaczanie celów opartych na dowodach naukowych: <https://sciencebasedtargets.org/small-and-medium-enterprise-sme-target-setting-process>.

dźwigni i ścieżek dekarbonizacji oraz mierzalnych wskaźników, które można monitorować w ramach określonych ram czasowych; (d) umożliwieniu regularnego przeglądu i aktualizacji po konsultacjach z zainteresowanymi stronami, gdy jest to stosowne; oraz (e) uwzględnieniu całości własnych operacji oraz, w jak największym stopniu, **łańcucha wartości**, lub wyjaśnieniu jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie.

226. Jednostki ujawniające **cele** zgodnie z załącznikiem IV B (d) do rozporządzenia EMAS mogą wykorzystać swoje cele redukcji emisji gazów cieplarnianych na potrzeby spełnienia wymogu VSME, o ile takie cele zostały ustalone. Jednostka może również wesprzeć to ujawnienie poprzez wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego EMAS oraz powiązanie go z normą EN ISO 14001:2015, zgodnie z wymogami określonymi w załączniku II B A.6.2.1 oraz B.5 do rozporządzenia EMAS (cele środowiskowe).

Wskazówki dotyczące sposobu identyfikacji procesów związanych z produkcją, budownictwem i/lub pakowaniem

227. Aby zidentyfikować procesy związane z produkcją, budownictwem i/lub pakowaniem, jednostka może odnieść się do rodzajów działalności objętych „Sekcją C – Przetwórstwo przemysłowe”, „Sekcją F – Budownictwo” oraz Klasą N82.92 „Działalność związana z pakowaniem” wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 1893/2006.

C4 – Ryzyko związane z klimatem

228. **Zagrożenia związane z klimatem** są czynnikami ryzyka fizycznego związanego z klimatem, które wynikają z wpływu zmian klimatu na jednostkę. Jego rodzaje można podzielić na zagrożenia nagłe, które wynikają z konkretnych zdarzeń (takich jak susze, powodzie, ekstremalne opady i pożary) oraz zagrożenia długotrwałe (takie jak zmiany temperatury, podnoszący się poziom mórz czy erozja gleby), które wynikają z długoterminowych zmian klimatu (rozporządzenie delegowane Komisji 2021/2139). Ryzyko fizyczne jest funkcją zagrożeń związanych z klimatem, narażenia aktywów i działalności jednostki na te zagrożenia oraz wrażliwości jednostki na te zagrożenia. Przykładami zagrożeń związanych z klimatem są fale upałów, zwiększona częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, wzrost poziomu mórz i oceanów, powódź glacialna oraz zmiany rozkładu opadów i cyrkulacji wiatru. Ryzyko fizyczne związane z klimatem można zidentyfikować i modelować za pomocą scenariuszy klimatycznych, które uwzględniają ścieżki wysokiej emisji, takich jak IPCC SSP5-8.5.

229. **Zdarzenia dotyczące przejścia związanego z klimatem** mogą być (zgodnie z [klasyfikacją opracowaną przez Grupę Zadaniową ds. Ujawniania Informacji Finansowych Związanych z Klimatem \(TCFD\)](#) oparte na polityce i prawie (np. zwiększenie obowiązków w zakresie ujawniania informacji dotyczących emisji), technologii (np. koszty przejścia na mniej emisyjne technologie), rynku (np. wyższe koszty surowców) oraz reputacji (np. wzrost obaw zainteresowanych stron).

230. **Poważne ryzyka związane z klimatem** odnoszą się do poważnych ryzyk fizycznych i poważnych ryzyk przejścia, które mogą wynikać z narażenia aktywów i działalności jednostki na zagrożenia związane z klimatem.

Wskazówki dotyczące modelu kompleksowego – Mierniki odnoszące się do kwestii społecznych

C5 – Dodatkowa (ogólna) charakterystyka zasobów pracowniczych

231. Aby określić współczynnik płci, należy podzielić liczbę **pracowników** płci żeńskiej przez liczbę pracowników płci męskiej wśród kadry zarządzającej, co pozwoli uzyskać stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn w jednostce.

$$\text{Współczynnik płci} = \frac{\text{liczba pracowników płci żeńskiej wśród kadry zarządzającej}}{\text{liczba pracowników płci męskiej wśród kadry zarządzającej}}$$

232. Kadra zarządzająca odnosi się do poziomu poniżej zarządu, o ile jednostka nie stosuje innej, specyficznej definicji.

233. Na przykład, jeśli kadra zarządzająca liczy 28 kobiet i 84 mężczyzn, współczynnik płci wynosi

1:3, co oznacza, że na każdą kobietę w kadrze zarządzającej przypada trzech mężczyzn.

234. Czynniki, które jednostka powinna uwzględnić decydując o ujawnieniu liczby osób samozatrudnionych i pracowników tymczasowych zgodnie z pkt 60, obejmują: (1) stosunek **pracowników** do osób samozatrudnionych i pracowników tymczasowych, zwłaszcza w przypadku znaczącej i/lub rosnącej zależności, lub (2) gdy ryzyko negatywnych **wpływów** społecznych w odniesieniu do osób samozatrudnionych lub pracowników tymczasowych jest większe niż ma to miejsce w przypadku własnych pracowników jednostki.
235. W poniższej tabeli pokazano, w jaki sposób można przedstawić informacje dotyczące osób samozatrudnionych bez personelu, które pracują wyłącznie na rzecz jednostki, oraz pracowników tymczasowych zapewnionych przez jednostki prowadzące głównie działalność związaną z zatrudnieniem.

Rodzaje pracowników	Liczba osób samozatrudnionych i pracowników tymczasowych zapewnionych przez jednostki prowadzące głównie działalność związaną z zatrudnieniem
Łączna liczba osób samozatrudnionych bez personelu, które pracują wyłącznie na rzecz jednostki	
Łączna liczba pracowników tymczasowych zapewnionych przez jednostki prowadzące głównie działalność związaną z zatrudnieniem	

236. W przypadku pracowników tymczasowych zapewnionych przez jednostki prowadzące głównie działalność związaną z zatrudnieniem jednostki mogą się odnieść do kodu NACE N78.

C6 – Dodatkowe informacje na temat własnych zasobów pracowniczych – Polityki i procesy dotyczące praw człowieka

237. Jednostki, które wdrożyły procesy należytej staranności w zakresie praw człowieka, mogą odpowiedzieć twierdząco (TAK) i wyjaśnić treść polityk i/lub procesów, korzystając z menu rozwijanego.

C7 – Poważne incydenty dotyczące praw człowieka

238. „Potwierdzony **incydent**” odnosi się do powództwa lub skargi zarejestrowanej w jednostce lub we właściwych organach w drodze formalnej procedury lub przypadku niezgodności zidentyfikowanej przez jednostkę w drodze ustanowionych procedur. Ustanowione procedury identyfikacji przypadków niezgodności mogą obejmować audyty systemu zarządzania, formalne programy monitorowania lub **mechanizmy rozpatrywania skarg**.

Wskazówki dotyczące modułu kompleksowego – Mierniki odnoszące się do postępowania w biznesie

C8 – Przychody z niektórych sektorów i wykluczenie z unijnych wskaźników referencyjnych

239. **Paliwa kopalne**, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 62 rozporządzenia (UE) 2018/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady, to nieodnawialne źródła energii oparte na węglu, takie jak paliwa stałe, gaz ziemny i ropa naftowa.
240. **Produkcja chemikaliów** odnosi się do rodzajów działalności wymienionych w dziale 20.2 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 1893/2006, tj. produkcji pestycydów i innych produktów agrochemicznych.

241. Zgodnie z art. 12 ust. 1 i art. 12 ust. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/1818, przedsiębiorstwa wykluczone z unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego obejmują:

- a. przedsiębiorstwa, które osiągają co najmniej 1% przychodów z działalności związanej z poszukiwaniem, górnictwem, wydobywaniem, dystrybucją lub rafinacją węgla kamiennego i brunatnego;
- b. przedsiębiorstwa, które osiągają co najmniej 10% przychodów z działalności związanej z poszukiwaniem, wydobywaniem, dystrybucją lub rafinacją paliw olejowych;
- c. przedsiębiorstwa, które osiągają co najmniej 50% przychodów z działalności związanej z poszukiwaniem, wydobywaniem, produkcją lub dystrybucją paliw gazowych;
- d. przedsiębiorstwa, które osiągają co najmniej 50% przychodów z produkcji energii elektrycznej o intensywności emisji gazów cieplarnianych przekraczającej 100 g CO₂e/kWh.

C9 – Wskaźnik zróżnicowania organu zarządzającego pod względem płci

242. Organ zarządzający oznacza najwyższy organ decyzyjny w przedsiębiorstwie. W zależności od jurysdykcji, w której znajduje się spółka, oraz w zależności od klasyfikacji jej formy prawnej, organ zarządzający może przyjmować różną formę.

243. Zgodnie z wymogami przewidzianymi w rozporządzeniu (UE) 2019/2088 w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (SFDR), wskaźnik zróżnicowania organu zarządzającego pod względem płci oblicza się jako średni stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn wśród członków zarządu.

$$\text{Wskaźnik zróżnicowania pod względem płci} = \frac{\text{liczba członków płci żeńskiej}}{\text{liczba członków płci męskiej}}$$

Przykład

244. Organ **zarządzający** pewnego przedsiębiorstwa z sektora MŚP składa się z sześciu członków, w tym trzech kobiet. Wskaźnik zróżnicowania pod względem płci w tym przedsiębiorstwie wynosi jeden – na każdą kobietę będącą członkiem tego organu przypada jeden członek płci męskiej.

Dodatek A: Definicje terminów

Niniejszy dodatek stanowi integralną część niniejszego Standardu.

Termin	Definicja
Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych (zakres 1)	Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych ze źródeł, które stanowią własność jednostki lub są przez nią zarządzane.
Cele	Wymierne, ukierunkowane na wynik i określone w czasie cele, które MŚP zamierza osiągnąć w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. Cele te mogą być ustalane dobrowolnie przez MŚP lub wynikać z wymogów prawnych nałożonych na jednostkę.
Dotknięte społeczności	Ludzie lub grupy żyjące lub pracujące na tym samym obszarze, na które wpływa lub może wpływać jednostka sprawozdająca w ramach prowadzonych operacji lub w ramach wszystkich poziomów swojego łańcucha wartości. Dotknięte społeczności mogą żyć zarówno na obszarach przylegających do miejsc, w których jednostka prowadzi działalność (społeczności lokalne), jak i w większej odległości. Dotknięte społeczności obejmują ludy rdzenne, na które może być wywierany rzeczywisty i potencjalny wpływ.
Dyskryminacja	Dyskryminacja może mieć charakter bezpośredni lub pośredni. Dyskryminacja bezpośrednia ma miejsce w przypadku, gdy osoba traktowana jest mniej przychylnie w porównaniu z tym, jak są, były lub byłyby traktowane inne osoby znajdujące się w podobnej sytuacji. Dyskryminacja pośrednia ma miejsce wtedy, gdy pozornie neutralna zasada prowadzi do niekorzystnego traktowania jakiejś osoby lub grupy osób posiadających te same cechy.
Działania	Działania odnoszą się do: (i) działań i planów działania (w tym planów przejścia) podjętych w celu zapewnienia, aby jednostka osiągała wyznaczone cele, i za pomocą których jednostka zamierza odpowiadać na istotne wpływy, ryzyka i szanse; oraz (ii) decyzji dotyczących wspierania tych działań i planów działania w drodze wykorzystywania zasobów finansowych, ludzkich lub technologicznych.
Emisje gazów cieplarnianych brutto	Emisje gazów cieplarnianych brutto to całkowite emisje uwalniane przez jednostkę do atmosfery, bez uwzględniania jakichkolwiek odliczeń związanych z usuwaniem węgla lub innych korekt.
Emisje z zakresu 2 według metody opartej na lokalizacji (ang. location-based)	Emisje ze zużycia przez jednostkę sprawozdającą zakupionej lub pozyskanej energii elektrycznej, ciepła, pary wodnej lub chłodzenia, obliczane według metody opartej na lokalizacji, która przypisuje emisje generowane przez wytwórców użytkownikom końcowym. Odzwierciedlają one średnie natężenie emisji z sieci, w których występuje zużycie energii i wykorzystują głównie dane dotyczące średniego wskaźnika emisji z sieci. Typowe źródła emisji z zakresu 2 odnoszą się do każdego wyposażenia, które zużywa energię elektryczną (silniki elektryczne, oświetlenie, budynki itp.), ciepło (ogrzewanie w procesach przemysłowych, budynkach itp.), parę wodną (procesy przemysłowe) i chłodzenie (procesy przemysłowe, budynki itp.).

Standard VSME

Energia odnawialna	Energia z odnawialnych niekopalnych źródeł energii, czyli energia wiatrowa, słoneczna (termiczna i fotowoltaiczna) i geotermalna, energia otoczenia, energia pływów, fal i inne rodzaje niebieskiej energii, energia wodna, biomasa, gaz składowiskowy, gaz z oczyszczalni ścieków i biogaz ¹⁸ .
Gazy cieplarniane	Na potrzeby niniejszego Standardu gazy cieplarniane obejmują sześć gazów wymienionych w protokole z Kioto: dwutlenek węgla (CO ₂), metan (CH ₄), podtlenek azotu (N ₂ O), trójfluorek azotu (NF ₃), wodorofluorowęglowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC) oraz heksafluorek siarki (SF ₆).
Handel ludźmi	Werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób, w tym wymiana tych osób lub przenoszenie kontroli nad tymi osobami, z zastosowaniem gróźb lub użyciem siły lub też z wykorzystaniem innej formy przymusu, uprowadzenia, oszustwa, wprowadzenia w błąd, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby sprawującej kontrolę nad inną osobą, w celu jej wykorzystania.
Incydent	Powództwo lub skarga zarejestrowane w jednostce lub we właściwych organach w drodze formalnej procedury lub przypadek niezgodności zidentyfikowany przez jednostkę w drodze ustanowionych procedur. Ustanowione procedury identyfikacji przypadków niezgodności mogą obejmować audyty systemu zarządzania, formalne programy monitorowania lub mechanizmy składania skarg.
Informacje niejawne	<p>Informacje niejawne UE zdefiniowane w decyzji Rady z 23 września 2013 r. w sprawie przepisów bezpieczeństwa dotyczących ochrony informacji niejawnych UE (2013/488/UE) lub objęte klauzulą tajności przez jedno z państw członkowskich i oznaczone jako takie zgodnie z dodatkiem B do tej decyzji Rady.</p> <p>Informacje niejawne UE oznaczają wszelkie informacje lub materiały objęte klauzulą tajności UE, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby w różnym stopniu wyrządzić szkodę interesom Unii Europejskiej lub interesom co najmniej jednego państwa członkowskiego. Informacje niejawne mogą otrzymać jedną z czterech klauzul tajności: ściśle tajne, tajne, poufne, zastrzeżone (w oparciu o definicję z decyzji Rady).</p>
Informacje szczególnie chronione	<p>Informacje szczególnie chronione określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiającym Europejski Fundusz Obrony.</p> <p>Informacje szczególnie chronione oznaczają informacje i dane, w tym informacje niejawne, które należy chronić przed nieuprawnionym dostępem lub ujawnieniem ze względu na obowiązki określone w prawie unijnym lub krajowym lub w celu ochrony prywatności lub bezpieczeństwa osoby fizycznej lub prawnej.</p>
Konsumenci	Osoby fizyczne, które nabywają, konsumują lub wykorzystują towary i usługi do użytku osobistego – dla siebie samych albo dla innych osób – a nie w celu odsprzedaży, w celach komercyjnych lub handlowych, gospodarczych, rzemieślniczych lub związanych z wykonywaniem wolnego zawodu.

¹⁸ Artykuł 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

Standard VSME

Korupcja	Nadużywanie powierzonej władzy w celu uzyskania prywatnej korzyści, które może być inicjowane przez osoby fizyczne lub organizacje. Obejmuje praktyki, takie jak drobne gratyfikacje, oszustwa, wymuszenie, zmowa i pranie pieniędzy. Dotyczy także oferowania lub otrzymywania jakichkolwiek prezentów, pożyczek, opłat, nagród lub innych korzyści na rzecz lub od jakiejkolwiek osoby jako zachęty do dopuszczenia się czynności nieuczciwej, nielegalnej lub stanowiącej naruszenie zaufania w zakresie prowadzenia przez jednostkę działalności. Może to dotyczyć świadczeń pieniężnych lub rzeczowych, takich jak bezpłatne towary, prezenty i urlopy lub specjalnych usług osobistych świadczonych z zamiarem osiągnięcia nienależnej korzyści lub takich, które mogą prowadzić do nacisku moralnego w celu uzyskania takiej korzyści.
Lokalizacja	Umiejscowienie jednej lub większej liczby instalacji fizycznych. Jeżeli istnieje więcej niż jedna fizyczna instalacja tych samych lub różnych właścicieli lub operatorów, a określona infrastruktura i obiekty są współdzielone, cały obszar, na którym znajduje się instalacja fizyczna może stanowić lokalizację.
Ład korporacyjny	Ład korporacyjny to system zasad, praktyk i procesów służących kierowaniu działaniami spółki i ich kontrolowaniu.
Łańcuch wartości	<p>Pelen zakres działań, zasobów i relacji związanych z modelem biznesowym jednostki oraz środowiskiem zewnętrznym, w którym jednostka prowadzi działalność. Łańcuch wartości obejmuje działania, zasoby i relacje, z których jednostka korzysta i na których się opiera, tworząc swoje produkty lub usługi od koncepcji do realizacji, konsumpcji i wycofania z eksploatacji.</p> <p>Istotne działania, zasoby i relacje obejmują: a) działania, zasoby i relacje w ramach własnych operacji jednostki, takie jak zasoby ludzkie; b) działania, zasoby i relacje w sieciach dostaw, marketingu i dystrybucji, takie jak zaopatrzenie w materiały i usługi, a także sprzedaż oraz dostawa produktów i realizacja usług; oraz c) otoczenie finansowe, geograficzne, geopolityczne i regulacyjne, w którym jednostka prowadzi działalność. Łańcuch wartości obejmuje podmioty na wyższym i niższym szczeblu łańcucha wartości w stosunku do jednostki. Podmioty znajdujące się na wyższym szczeblu w stosunku do jednostki (np. dostawcy) dostarczają produkty lub świadczą usługi, które są wykorzystywane do opracowywania produktów lub usług jednostki. Podmioty znajdujące się na niższym szczeblu łańcucha wartości od jednostki (np. dystrybutorzy, klienci) otrzymują produkty lub usługi od jednostki.</p>

Standard VSME

<p>Mechanizm rozpatrywania skarg</p>	<p>Wszelkie zrutynizowane, państwowe lub niepaństwowe, sądowe lub pozasądowe procesy, za pomocą których zainteresowane strony mogą zgłaszać skargi i dochodzić zadośćuczynienia. Przykładami państwowych sądowych i pozasądowych mechanizmów rozpatrywania skarg są sądy, sądy pracy, krajowe instytucje praw człowieka, krajowe punkty kontaktowe ds. Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, biura rzeczników praw obywatelskich, agencje ochrony konsumentów, organy nadzoru regulacyjnego oraz rządowe biura skarg i zażaleń. Niepaństwowe mechanizmy rozpatrywania skarg obejmują mechanizmy, którymi dana jednostka zarządza samodzielnie albo wspólnie z zainteresowanymi stronami, takie jak mechanizmy rozpatrywania skarg na szczeblu operacyjnym i rokowania zbiorowe, w tym mechanizmy ustanowione w drodze rokowań zbiorowych. Obejmują one również mechanizmy zarządzane przez stowarzyszenia branżowe, organizacje międzynarodowe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub grupy wielostronne. Organizacja zarządza mechanizmami rozpatrywania skarg na szczeblu operacyjnym samodzielnie albo we współpracy z innymi stronami i są one bezpośrednio dostępne dla zainteresowanych stron organizacji. Umożliwiają one wczesne i bezpośrednie zidentyfikowanie skarg i zajęcie się nimi, co zapobiega eskalacji zarówno szkód, jak i skarg. Dostarczają one również ważnych informacji zwrotnych na temat skuteczności procesu należytej staranności przeprowadzanego przez organizację przekazywanych przez osoby, których to bezpośrednio dotyczy. Zgodnie z wytyczną ONZ nr 31 skuteczne mechanizmy rozpatrywania skarg są odpowiednio umocowane, dostępne, przewidywalne, sprawiedliwe, przejrzyste, zgodne z prawami i stanowią źródło kształcenia ciągłego. Oprócz tych kryteriów skuteczne mechanizmy rozpatrywania skarg na szczeblu operacyjnym opierają się również na zaangażowaniu i dialogu. Organizacja może mieć większe trudności z oceną skuteczności mechanizmów rozpatrywania skarg, w których uczestniczy, w porównaniu z tymi, które sama ustanowiła.</p>
<p>Obszar ukierunkowany na naturę</p>	<p>„Obszar ukierunkowany na naturę” to obszar poświęcony głównie ochronie lub odbudowie przyrody. Obszary te mogą być położone w danej lokalizacji i obejmować takie elementy, jak dach, fasada i systemy odwadniania zaprojektowane w celu wspierania bioróżnorodności. Obszary ukierunkowane na naturę mogą być również zlokalizowane poza obiektem organizacji, pod warunkiem że stanowią jej własność lub są przez nią (współ)zarządzane, a ich głównym celem jest wspieranie bioróżnorodności.</p> <p>(Dostosowano z rozporządzenia EMAS)</p>
<p>Obszar wrażliwy pod względem bioróżnorodności</p>	<p>Do obszarów wrażliwych pod względem bioróżnorodności należą: sieć obszarów chronionych Natura 2000, obiekty światowego dziedzictwa UNESCO i obszary o zasadniczym znaczeniu dla bioróżnorodności, a także inne obszary chronione, o których mowa w dodatku D do załącznika II do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2021/2139.</p>
<p>Odpady niebezpieczne</p>	<p>Odpady, które wykazują jedną lub więcej niebezpiecznych właściwości wymienionych w załączniku III do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów.</p>
<p>Odpady promieniotwórcze</p>	<p>Każdy materiał promieniotwórczy w stanie lotnym, ciekłym lub stałym, którego dalsze wykorzystanie nie jest przewidywane ani rozważane, zgodnie z art. 3 pkt 7 dyrektywy Rady 2011/70/Euratom¹⁷.</p>

¹⁷ Dyrektywa Rady 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi.

Standard VSME

Osoba wykonująca pracę w łańcuchu wartości	Osoba wykonująca pracę w łańcuchu wartości jednostki, niezależnie od istnienia lub charakteru jakiegokolwiek stosunku umownego z daną jednostką. W ESRS zakres osób wykonujących pracę w łańcuchu wartości obejmuje wszystkie osoby wykonujące pracę w łańcuchu wartości przedsiębiorstwa na wyższym i niższym szczeblu łańcucha wartości, na które przedsiębiorstwo ma lub może mieć istotny wpływ. Chodzi tu o wpływy związane z własnymi operacjami jednostki i jej łańcuchem wartości, w tym za pośrednictwem jej produktów lub usług, a także za pośrednictwem jej relacji biznesowych. Termin ten odnosi się do wszystkich pracowników nieobjętych zakresem terminu „własne zasoby pracownicze” (obejmującym osoby pozostające w stosunku pracy z jednostką („pracownicy”) oraz osoby niebędące pracownikami, które są indywidualnymi wykonawcami świadczącymi pracę na rzecz jednostki („osoby samozatrudnione”) albo osobami zapewnionymi przez jednostkę prowadzące przede wszystkim działalność związaną z zatrudnieniem (kod NACE N78).
Perspektywy czasowe	Przygotowując oświadczenie dotyczące zrównoważonego rozwoju, jednostka przyjmuje następujące odstępy czasowe: <ul style="list-style-type: none"> a) w odniesieniu do krótkoterminowej perspektywy czasowej: jeden rok; b) w odniesieniu do średniookresowej perspektywy czasowej: okres od dwóch do pięciu lat; oraz c) w odniesieniu do długoterminowej perspektywy czasowej: okres powyżej pięciu lat.
Płaca	Płaca brutto, z wyłączeniem składników zmiennych, takich jak godziny nadliczbowe i wynagrodzenia motywacyjne, oraz z wyłączeniem dodatków, chyba że są one gwarantowane.
Pobór wody	Suma całej wody pobranej w granicach jednostki ze wszystkich źródeł w celu dowolnego wykorzystania w ciągu okresu sprawozdawczego.
Polityka	<p>Zestaw lub ramy ogólnych celów i zasad w zakresie zarządzania wykorzystywanych przez jednostkę do podejmowania decyzji. W ramach polityki wdraża się strategię jednostki lub jej decyzje w zakresie zarządzania dotyczące kwestii związanej ze zrównoważonym rozwojem. Każda polityka leży w zakresie odpowiedzialności określonej osoby (określonych osób) i określa się w niej zakres jej stosowania. Ponadto obejmuje co najmniej jeden cel (w stosownych przypadkach związany z wymiernymi celami). Polityka jest wdrażana poprzez działania lub plany działania.</p> <p>Na przykład jednostki dysponujące ograniczonymi zasobami mogą mieć niewiele polityk sformalizowanych w formie pisemnej (lub nie mieć ich wcale). Nie oznacza to jednak, że takie polityki w ogóle nie istnieją.</p> <p>Jeśli jednostka nie sformalizowała jeszcze polityk, ale podejmuje działania lub wyznaczyła cele, które mają na celu uwzględnienie istotnych tematów i podtematów związanych ze zrównoważonym rozwojem, może je ujawnić.</p>
Postępowanie w biznesie	<p>Następujące kwestie określane są łącznie jako „postępowanie w biznesie lub kwestie związane z postępowaniem w biznesie”:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) etyka biznesu i kultura korporacyjna, w tym przeciwdziałanie korupcji i łapownictwu, ochrona sygnalistów i dobrostanu zwierząt; b) zarządzanie i jakość stosunków z dostawcami, w tym praktyki płatnicze, zwłaszcza w odniesieniu do opóźnień w płatnościach na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw; c) działalność i zobowiązania jednostki związane z wywieraniem wpływu politycznego, w tym działalność lobbingsowa.

Standard VSME

Pośrednie emisje gazów cieplarnianych (zakres 2)	Emisje pośrednie są konsekwencją działalności prowadzonej przez jednostkę, ale występują u źródeł, które stanowią własność innej spółki lub są przez nią zarządzane. Emisje gazów cieplarnianych z zakresu 2 stanowią pośrednie emisje pochodzące z wytwarzania zakupionych lub pozyskanych energii elektrycznej, pary wodnej, ciepła lub chłodzenia zużywanych przez jednostkę.
Powierzchnie nieprzepuszczalne	Powierzchnie nieprzepuszczalne oznaczają dowolne powierzchnie, gdzie pierwotna gleba została pokryta (np. drogą) w sposób, który sprawia, że pokryty obszar jest nieprzepuszczalny. Ta nieprzepuszczalność może powodować wpływ na środowisko.
Praca dzieci	Praca, która pozbawia dzieci ich dzieciństwa, potencjału i godności oraz która szkodzi ich rozwojowi fizycznemu i umysłowemu. Odnosi się do pracy, która jest psychicznie, fizycznie, społecznie lub moralnie niebezpieczna i szkodliwa dla dzieci oraz/lub koliduje z nauką szkolną (pozbawiając dzieci możliwości uczęszczania do szkoły).
Praca przymusowa	Wszelka praca lub usługi wymagane od jakiejś osoby pod groźbą kary i do których dana osoba nie zgłosiła się dobrowolnie, zgodnie z Konwencją MOP dotyczącą pracy przymusowej z 1930 roku (nr 29). Termin ten obejmuje wszystkie sytuacje, w których osoby są w jakikolwiek sposób zmuszane do wykonywania pracy.
Pracownik	Osoba fizyczna, która pozostaje w stosunku pracy z jednostką zgodnie z prawem krajowym lub praktyką krajową.
Przystosowanie się do zmiany klimatu	Proces przystosowywania się do rzeczywistych i oczekiwanych zmian klimatu i ich skutków.
Recykling	Jakikolwiek proces odzysku, w ramach którego materiały odpadowe są ponownie przetwarzane w wyroby, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach. Obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego, ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk.
Rokowania zbiorowe	Wszelkie rokowania, które odbywają się między pracodawcą, grupą pracodawców lub co najmniej jedną organizacją pracodawców, z jednej strony, a co najmniej jednym związkiem zawodowym lub, w przypadku ich braku, przedstawicielami pracowników należycie wybranymi i upoważnionymi przez nich zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, z drugiej strony, w celu: i) określenia warunków pracy i zatrudnienia; lub ii) uregulowania stosunków między pracodawcami a pracownikami; lub w celu uregulowania stosunków między pracodawcami lub ich organizacjami a organizacją lub organizacjami pracowników.
Ryzyko fizyczne związane z klimatem	Ryzyko wynikające ze zmiany klimatu, które może być wywołane zdarzeniami (nagłe) lub długoterminowymi zmianami (długotrwałe) wzorców klimatycznych. Nagłe ryzyka fizyczne wynikają z określonych zagrożeń, w szczególności zdarzeń związanych z pogodą, takich jak burze, powodzie, pożary lub fale upałów. Długotrwałe ryzyka fizyczne wynikają z długookresowych zmian klimatu, takich jak zmiany temperatury, i ich wpływu na podnoszący się poziom mórz, ograniczoną dostępność wody, utratę bioróżnorodności oraz zmiany w zakresie produktywności gruntów i gleby.

Standard VSME

Sposób użytkowania gruntów (zmiana sposobu użytkowania gruntów)	Wykorzystanie przez człowieka określonego obszaru w określonym celu (np. do celów mieszkalnych; rolnictwa; rekreacji; przemysłu itp.). Wpływa na niego pokrycie terenu (trawa, asfalt, drzewa, niezabudowana ziemia, woda itd.). Zmiana sposobu użytkowania gruntów odnosi się do zmiany dotyczącej sposobu użytkowania gruntów lub gospodarowania nimi przez człowieka, co może doprowadzić do zmiany w zakresie pokrycia terenu.
Szkolenia	Inicjatywy wdrożone przez jednostkę, które mają na celu utrzymanie poziomu umiejętności lub poprawę umiejętności i wiedzy jej własnych zasobów pracowniczych. Mogą one obejmować różne metody, takie jak szkolenie na miejscu i szkolenie internetowe.
Użytkownicy końcowi	Osoby fizyczne, które docelowo korzystają lub mają docelowo korzystać z danego produktu lub usługi.
W pobliżu (obszaru wrażliwego pod względem bioróżnorodności)	W kontekście B5 – Bioróżnorodność, wyrażenie „w pobliżu” odnosi się do obszaru, który (częściowo) pokrywa się lub sąsiaduje z obszarem wrażliwym pod względem bioróżnorodności.
Własne zasoby pracownicze	Pracownicy pozostający w stosunku pracy z jednostką („pracownicy”) oraz osoby niebędące pracownikami, które są indywidualnymi wykonawcami świadczącymi pracę na rzecz jednostki („osoby samozatrudnione”) lub osobami zapewnionymi przez jednostki prowadzące przede wszystkim „działalność związaną z zatrudnieniem” (kod NACE N78).
Wpływ	<p>Wpływ, jaki organizacja ma lub mogłaby mieć na gospodarkę, środowisko i ludzi, uwzględniając wpływ na prawa człowieka, w rezultacie prowadzonej przez nią działalności lub utrzymywanych przez nią relacji biznesowych. Wpływy mogą być faktyczne lub potencjalne, negatywne lub pozytywne, a także być zamierzone lub niezamierzone oraz odwracalne lub nieodwracalne. Wpływy oznaczają wkład organizacji – negatywny lub pozytywny – w zrównoważony rozwój. Wpływy na gospodarkę, środowisko i ludzi są ze sobą powiązane.</p> <p>Wpływ organizacji na środowisko odnosi się do wpływu na organizmy żywe i elementy nieożywione, w tym powietrze, ziemię, wodę i ekosystemy. Organizacja może mieć wpływ na środowisko na przykład poprzez wykorzystanie energii, ziemi, wody i innych zasobów naturalnych.</p> <p>Wpływ organizacji na ludzi odnosi się do wpływu na jednostki i grupy, takie jak społeczności, grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji lub społeczeństwo. Obejmuje to również wpływ organizacji na prawa człowieka. Organizacja może mieć wpływ na ludzi na przykład poprzez swoje praktyki w zakresie zatrudnienia (np. wynagrodzenie wypłacane pracownikom), łańcuch dostaw (np. warunki pracy pracowników dostawców) oraz swoje produkty i usługi (np. ich bezpieczeństwo lub dostępność).</p>
Wynagrodzenie	Zwykła podstawowa lub minimalna płaca lub uposażenie oraz wszystkie inne korzyści pieniężne lub rzeczowe, otrzymywane przez pracownika bezpośrednio lub pośrednio („składniki uzupełniające lub zmienne”) od swojego pracodawcy z racji swojego zatrudnienia. „Poziom wynagrodzenia” oznacza roczne wynagrodzenie brutto i odpowiadające mu wynagrodzenie godzinowe brutto. „Mediana wynagrodzenia” oznacza wynagrodzenie pracownika, od którego wyższą wartość otrzymuje połowa, a niższą – druga połowa pracowników.

<p>Zapobieganie wypadkom</p>	<p>Zapobieganie wypadkom odnosi się do polityk i inicjatyw mających na celu zapobieganie wypadkom w miejscu pracy oraz zapewnienie bezpieczeństwa i dobrostanu pracowników. Obejmuje to nie tylko środki zmniejszające ryzyko fizyczne, lecz także promowanie bezpiecznego i inkluzywnego środowiska pracy wolnego od dyskryminacji i nękania.</p>
<p>Zarejestrowany wypadek przy pracy/zarejestrowany uraz lub zły stan zdrowia związany z pracą</p>	<p>Wypadek związany z pracą to zdarzenie, które skutkuje uszczerbkiem na zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a tym samym do urazu lub pogorszenia stanu zdrowia. Takie zdarzenie ma miejsce podczas wykonywania działalności zawodowej lub w czasie spędzonym w pracy. Zarejestrowany oznacza zdiagnozowany przez lekarza lub innego licencjonowanego pracownika służby zdrowia.</p> <p>Uraz lub zły stan zdrowia związany z pracą może skutkować którymkolwiek z następujących zdarzeń: śmierć, nieobecność w pracy, ograniczenie pracy lub przeniesienie na inne stanowisko pracy, konieczność poddania się leczeniu wykraczającemu poza pierwszą pomoc lub utrata przytomności. Urazy, które nie wymagają poddania się leczeniu wykraczającemu poza pierwszą pomoc, zazwyczaj nie podlegają zgłoszeniu.</p>
<p>Zasady gospodarki o obiegu zamkniętym</p>	<p>Europejskie zasady gospodarki o obiegu zamkniętym to użyteczność; możliwość ponownego użycia; możliwość naprawy; możliwość demontażu; regeneracja lub odnowienie; recykling; recyrkulacja w cyklu biologicznym; inne potencjalne optymalizacje w zakresie wykorzystania produktów i materiałów.</p>
<p>Zużycie wody</p>	<p>Ilość wody pobranej w granicach jednostki (lub zakładu) i nie zwróconej z powrotem do środowiska wodnego lub strony trzeciej w ciągu okresu sprawozdawczego.</p>

Dodatek B: Wykaz możliwych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem

Poniższy dodatek stanowi integralną część niniejszego Standardu i zawiera wykaz możliwych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Temat	Kwestia związana ze zrównoważonym rozwojem: Podtemat	Kwestia związana ze zrównoważonym rozwojem: mniejsza jednostka tematyczna
Zmiana klimatu	<ul style="list-style-type: none"> - Przystosowanie się do zmiany klimatu - Łagodzenie zmiany klimatu - Energia 	
Zanieczyszczenie	<ul style="list-style-type: none"> - Zanieczyszczenie powietrza - Zanieczyszczenie wody - Zanieczyszczenie gleby - Zanieczyszczenie organizmów żywych i zasobów żywnościowych - Substancje potencjalnie niebezpieczne - Substancje wzbudzające szczególnie duże obawy - Mikrodrobiny plastiku 	
Woda i zasoby morskie	<ul style="list-style-type: none"> - Woda - Zasoby morskie 	<ul style="list-style-type: none"> - Zużycie wody - Pobory wody - Zrzuty wody - Zrzuty wody do oceanów - Wydobywanie i wykorzystanie zasobów morskich
Bioróżnorodność i ekosystemy	<ul style="list-style-type: none"> - Bezpośrednie czynniki wpływu na utratę bioróżnorodności 	<ul style="list-style-type: none"> - Zmiana klimatu - Zmiana sposobu użytkowania gruntów, zmiana sposobu użytkowania wód słodkich i mórz - Bezpośrednia eksploatacja - Inwazyjne gatunki obce - Zanieczyszczenie - Inne
	<ul style="list-style-type: none"> - Wpływy na stan gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> - Przykłady: - Wielkość populacji danego gatunku - Zagrożenie globalnym wyginięciem gatunku
	<ul style="list-style-type: none"> - Wpływy na zasięg i stan ekosystemów 	<ul style="list-style-type: none"> - Przykłady: - Degradacja gruntów - Pustynnienie - Uszczelnianie gleby
Gospodarka o obiegu zamkniętym	<ul style="list-style-type: none"> - Wpływy na usługi ekosystemowe i zależności od nich - Zasoby wprowadzane, w tym wykorzystanie zasobów - Zasoby odprowadzane związane z produktami i usługami - Odpady 	

Standard VSME

Własne zasoby pracownicze	– Warunki pracy	<ul style="list-style-type: none"> – Bezpieczeństwo zatrudnienia – Czas pracy – Adekwatna płaca – Dialog społeczny – Wolność zrzeszania się, istnienie rad zakładowych oraz prawa pracowników do informacji, konsultacji i uczestnictwa – Rokowania zbiorowe, w tym odsetek pracowników objętych układami zbiorowymi – Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym – Bezpieczeństwo i higiena pracy
	– Równe traktowanie i równość szans dla wszystkich	<ul style="list-style-type: none"> – Równouprawnienie płci i równość wynagrodzeń za pracę o takiej samej wartości – Szkolenia i rozwój umiejętności – Zatrudnienie i integracja osób z niepełnosprawnościami – Środki zapobiegania przemocy i molestowaniu w miejscu pracy – Różnorodność
	– Inne prawa związane z pracą	<ul style="list-style-type: none"> – Praca dzieci – Praca przymusowa – Odpowiednie warunki mieszkaniowe – Prywatność
Osoby wykonujące pracę w łańcuchu wartości	– Warunki pracy	<ul style="list-style-type: none"> – Bezpieczeństwo zatrudnienia – Czas pracy – Adekwatna płaca – Dialog społeczny – Wolność zrzeszania się, w tym istnienie rad zakładowych – Rokowania zbiorowe – Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym – Bezpieczeństwo i higiena pracy
	– Równe traktowanie i równość szans dla wszystkich	<ul style="list-style-type: none"> – Równouprawnienie płci i równość wynagrodzeń za pracę o takiej samej wartości – Szkolenia i rozwój umiejętności – Zatrudnienie i integracja osób z niepełnosprawnościami – Środki zapobiegania przemocy i molestowaniu w miejscu pracy – Różnorodność
	– Inne prawa związane z pracą	<ul style="list-style-type: none"> – Praca dzieci – Praca przymusowa – Odpowiednie warunki mieszkaniowe – Woda i warunki sanitarne – Prywatność

Standard VSME

Dotknięte społeczności	– Prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne społeczności	– Odpowiednie warunki mieszkaniowe – Odpowiednia żywność – Woda i warunki sanitarne – Wpływy na grunty – Wpływy na obrońców praw człowieka
	– Prawa obywatelskie i polityczne społeczności	– Wolność wypowiedzi – Wolność zgromadzania się – Wpływy na obrońców praw człowieka
	– Prawa ludności rdzennej	– Wcześniejsza, dobrowolna i świadoma zgoda – Samostanowienie – Prawa kulturalne
Konsumenci i użytkownicy końcowi	– Wpływy na konsumentów lub użytkowników końcowych związane z informacjami	– Prywatność – Wolność wypowiedzi – Dostęp do informacji (wysokiej jakości)
	– Bezpieczeństwo osobiste konsumentów lub użytkowników końcowych	– Bezpieczeństwo i higiena pracy – Bezpieczeństwo osoby – Ochrona dzieci
	– Włączenie społeczne konsumentów lub użytkowników końcowych	– Niedyskryminacja – Dostęp do produktów i usług – Odpowiedzialne praktyki marketingowe
Postępowanie w biznesie	– Kultura korporacyjna – Ochrona sygnalistów – Dobrostan zwierząt – Zaangażowanie polityczne – Zarządzanie relacjami z dostawcami, w tym praktyki płatnicze	
	– Korupcja i przekupstwo	– Zapobieganie oraz wykrywanie, w tym szkolenie – Incydenty

Dodatek C: Informacje uzupełniające przeznaczone dla uczestników rynku finansowego, którzy są użytkownikami informacji opracowanych z zastosowaniem niniejszego Standardu (powiązanie z innymi regulacjami UE).

245. Niniejszy dodatek dotyczy użytkowników sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju. Poniższa tabela przedstawia punkty danych związane ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych, które są zawarte w różnych modułach niniejszego Standardu i spełniają potrzeby różnych grup użytkowników (banków, inwestorów, dużych jednostek).

246. W kolumnie „Numer i tytuł ujawnienia” wskazano ujawnienia zawarte w poszczególnych modułach (tj. module podstawowym i module kompleksowym), które stanowią punkty danych związane ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych. W kolumnie „Tabela 1 rozporządzenia SFDR lub Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru lub Rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych” wskazano, w jaki sposób ujawnienia odnoszą się do tych regulacji, które są istotne dla użytkowników sprawozdania w zakresie zrównoważonego rozwoju (banki, inni inwestorzy).

Temat: środowisko naturalne/ kwestie społeczne/ ład korporacyjny	Numer i tytuł ujawnienia			Tabela rozporządzenia SFDR lub EBA Pillar 3 (Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru) lub Benchmark Regulation (rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych)
Moduł podstawowy				
Informacje ogólne	B1 – Podstawa sporządzenia Jednostka ujawnia: vii. położenie geograficzne posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych lokalizacji.			Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru¹⁹
Środowisko	B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych Jednostka ujawnia informacje o całkowitym zużyciu energii w MWh, w podziale zgodnie z poniższą tabelą, o ile jest w stanie uzyskać informacje pozwalające na dokonanie takiego podziału:			SFDR²⁰
		Energia ze źródeł odnawialnych	Energia ze źródeł nieodnawialnych	Ogółem

¹⁹ Ten wymóg ujawniania informacji jest zgodny z wymogami zawartymi w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2022/2453 – Wzór 5: Portfel bankowy – Wskaźniki potencjalnego ryzyka fizycznego związanego ze zmianami klimatu: ekspozycje podlegające ryzyku fizycznemu.

²⁰ Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (SFDR), obowiązkowy wskaźnik nr 5 w tabeli 1 w załączniku I („Udział zużytej i wyprodukowanej energii ze źródeł nieodnawialnych”).

Standard VSME

	<table border="1"> <tr> <td>Energia elektryczna (według danych zawartych w rachunkach za media)</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Paliwa</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ogółem</td> <td colspan="3"></td> </tr> </table>	Energia elektryczna (według danych zawartych w rachunkach za media)				Paliwa				Ogółem				
Energia elektryczna (według danych zawartych w rachunkach za media)														
Paliwa														
Ogółem														
Środowisko	<p>B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych</p> <p>Jednostka ujawnia swoje szacunkowe emisje gazów cieplarnianych brutto w tonach ekwiwalentu dwutlenku węgla (t CO₂e) z uwzględnieniem wymogów GHG Protocol Corporate Standard, w tym:</p> <p>(a) emisje gazów cieplarnianych z zakresu 1 w t CO₂e (ze źródeł, które stanowią własność jednostki lub są przez nią zarządzane) – emisje bezpośrednie; oraz</p> <p>(b) emisje gazów cieplarnianych z zakresu 2 według metody opartej na lokalizacji (ang. <i>location-based</i>) w t CO₂e (tj. emisje pośrednie z wytwarzania energii kupowanej od dostawcy mediów, takiej jak energia elektryczna, ciepło, para lub chłodzenie).</p>	<p>SFDR²¹</p> <p>Wskaźnik referencyjny²²</p>												
Środowisko	<p>B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych</p> <p>Jednostka ujawnia intensywność emisji gazów cieplarnianych obliczoną przez podzielenie „całkowitych emisji gazów cieplarnianych” ujawnionych zgodnie z pkt 30 przez „obrot (w EUR)” ujawniony zgodnie z pkt 24 lit. e) ppkt (iv).</p>	<p>SFDR²³</p> <p>Wskaźnik referencyjny²⁴</p>												

²¹ Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (SFDR), obowiązkowe wskaźniki nr 1 i nr 2 w tabeli 1 w załączniku I („Emisje gazów cieplarnianych”; „Ślad węglowy”).

²² Rozporządzenie (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych, art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 8 ust. 1.

²³ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z obowiązkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 3 w tabeli I w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Intensywność emisji gazów cieplarnianych w przypadku spółek, w które dokonano inwestycji”).

²⁴ Informacje te są zgodne z art. 8 ust. 1 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/1818 (rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych transformacji klimatycznej).

Środowisko	<p>B4 – Zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby</p> <p>Jeżeli jednostka jest już jest już zobowiązana przepisami prawa lub innymi krajowymi regulacjami do zgłaszania właściwym organom emisji zanieczyszczeń, lub jeśli zgłasza je dobrowolnie zgodnie z Systemem Zarządzania Środowiskowego, ujawnia zanieczyszczenia, które emituje do powietrza, wody i gleby w ramach własnych operacji, podając odpowiednią ilość dla każdego zanieczyszczenia. Jeżeli informacje te są już publicznie dostępne, jednostka może alternatywnie zamieścić odniesienie do dokumentu, w którym są one przedstawione, na przykład poprzez podanie odpowiedniego linku URL lub osadzenie hiperłącza.</p>	SFDR ²⁵
Środowisko	<p>B5 – Bioróżnorodność</p> <p>Jednostka ujawnia liczbę i powierzchnię (w hektarach) lokalizacji posiadanych, dzierżawionych lub zarządzanych na obszarach wrażliwych pod względem bioróżnorodności lub w ich pobliżu.</p>	SFDR ²⁶
Środowisko	<p>B7 – Wykorzystanie zasobów, gospodarka o obiegu zamkniętym i gospodarowanie odpadami</p> <p>Jednostka ujawnia:</p> <p>(a) całkowite roczne ilości wytwarzanych odpadów, w podziale na odpady niebezpieczne i odpady inne niż niebezpieczne;</p>	SFDR ²⁷

²⁵ Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (SFDR), ponieważ informacje te uzyskano na podstawie: a) dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 2 w tabeli 2 w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Emisje zanieczyszczeń powietrza”); b) wskaźnika nr 8 w tabeli 1 w załączniku I („Emisje do wody”); c) wskaźnika nr 1 w tabeli 2 w załączniku I („Emisje zanieczyszczeń nieorganicznych”); oraz d) wskaźnika nr 3 w tabeli 2 w załączniku I („Emisje substancji zubożających warstwę ozonową”).

²⁶ Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (SFDR), obowiązkowy wskaźnik nr 7 w tabeli 1 w załączniku I („Działania mające niekorzystny wpływ na obszary wrażliwe pod względem bioróżnorodności”).

²⁷ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z obowiązkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 9 w tabeli I w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Wskaźnik odpadów niebezpiecznych i odpadów promieniotwórczych”).

Kwestie społeczne	<p>B9 – Własne zasoby pracownicze – Zdrowie i bezpieczeństwo</p> <p>Jednostka ujawnia następujące informacje dotyczące swoich pracowników:</p> <p>(a) liczbę i wskaźnik wypadków związanych z pracą podlegających zgłoszeniu; oraz</p> <p>(b) liczbę ofiar śmiertelnych w wyniku urazów związanych z pracą i złego stanu zdrowia związanego z pracą.</p>	<p>SFDR²⁸</p> <p>Wskaźnik referencyjny²⁹</p>
Kwestie społeczne	<p>B10 – Własne zasoby pracownicze – Wynagrodzenia, rokowania zbiorowe i szkolenia</p> <p>Jednostka ujawnia:</p> <p>b) dysproporcję placową między pracownikami płci żeńskiej i męskiej w ujęciu procentowym. Jednostka może pominąć to ujawnienie, jeśli liczba jej pracowników nie przekracza 150, przy czym z dniem 7 czerwca 2031 r. próg ten zostanie obniżony do 100 pracowników;</p>	<p>SFDR³⁰</p>
Ład korporacyjny	<p>B11 – Wyroki skazujące i grzywny za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa</p> <p>W przypadku otrzymania wyroków skazujących i grzywien w okresie sprawozdawczym, jednostka ujawnia liczbę wyroków skazujących oraz łączną kwotę grzywien za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa.</p>	<p>Wskaźnik referencyjny³¹</p>
Moduł kompleksowy		

²⁸ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ odzwierciedlają dodatkowy wskaźnik związany z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 2 w tabeli 3 w załączniku I do powiązanego rozporządzenia delegowanego Komisji w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Wskaźnik występowania wypadków”).

²⁹ Administratorzy wskaźników referencyjnych w zakresie ujawniania czynników ESG podlegających rozporządzeniu (UE) 2020/1816 określonych za pomocą wskaźnika „Średni ważony współczynnik wypadków, obrażeń, ofiar śmiertelnych” w sekcjach 1 i 2 załącznika II.

³⁰ Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (SFDR), obowiązkowy wskaźnik nr 12 w tabeli 1 w załączniku I („Nieskorygowana luka płacowa między kobietami a mężczyznami”) oraz rozporządzenie (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych, wskaźnik „Średnia ważona luka płacowa między kobietami a mężczyznami” w sekcji 1 i 2 załącznika II.

³¹ Rozporządzenie (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych, wskaźnik „Liczba wyroków skazujących i wysokość grzywien za naruszenie przepisów antykorupcyjnych i przepisów w sprawie zwalczania przekupstwa” w sekcjach 1 i 2 załącznika II.

Standard VSME

Środowisko	<p>Czynnik właściwy dla danego podmiotu przy ujawnianiu informacji na temat emisji gazów cieplarnianych zgodnie z ujawnieniem B3 (moduł podstawowy)</p> <p>W przypadku zgłaszania emisji z zakresu 1 i 2, jeżeli jednostka ujawnia informacje właściwe dla danego podmiotu dotyczące swoich emisji z zakresu 3, przedstawia je wraz z informacjami wymaganymi zgodnie z ujawnieniem B3 – Energia i emisje gazów cieplarnianych.</p>	<p>SFDR³²</p> <p>Wskaźnik referencyjny³³</p>
Środowisko	<p>C3 – Cel redukcji emisji gazów cieplarnianych</p> <p>Jeżeli jednostka ustanowiła cele redukcji emisji gazów cieplarnianych, ujawnia swoje cele w wartościach bezwzględnych dla emisji z zakresu 1 i 2. Zgodnie z pkt 50–53 powyżej, jeśli jednostka wyznaczyła cele redukcji dla emisji z zakresu 3, podaje również cele dla znaczących emisji z zakresu 3. W szczególności, jednostka podaje:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rok, którego dotyczy cel, wraz z odpowiadającą mu wartością; b) rok bazowy wraz z odpowiadającą mu wartością; c) jednostki, w jakich zostały wyrażone cele; d) udział emisji z zakresu 1, zakresu 2 oraz – jeśli ujawniono – zakresu 3, którego dotyczy cel; oraz e) wykaz głównych działań, które zamierza wdrożyć, aby osiągnąć swoje cele. <p>Jeżeli jednostka prowadząca działalność w sektorach o znacznym oddziaływaniu na klimat³⁷ przyjęła plan transformacji na potrzeby łagodzenia zmiany klimatu, może przekazać informacje na ten temat, w tym wyjaśnienie, w jaki sposób przyczynia się on do redukcji emisji gazów cieplarnianych.</p>	<p>SFDR³⁴</p> <p>Wskaźnik referencyjny³⁵</p> <p>Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru³⁶</p>

³² Rozporządzenie (UE) 2019/2088 (SFDR), obowiązkowe wskaźniki nr 1 i nr 2 w tabeli 1 w załączniku I („Emisje gazów cieplarnianych”; „Ślad węglowy”).

³³ Rozporządzenie (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych, art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 8 ust. 1.

³⁴ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 4 w tabeli II w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Inwestycje w spółki nierealizujące inicjatyw na rzecz redukcji emisji dwutlenku węgla”).

³⁵ Informacje te są zgodne z art. 6 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/1818 (rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych transformacji klimatycznej).

³⁶ Informacje te są zgodne z art. 449a rozporządzenia (UE) nr 575/2013; rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2022/2453 Wzór 3: Portfel bankowy – Wskaźniki potencjalnego ryzyka przejścia związanego ze zmianami klimatu: wskaźniki dostosowania.

³⁷ Sektory o znacznym oddziaływaniu na klimat to sektory wymienione w sekcjach A–H i sekcji L klasyfikacji NACE zgodnie z definicją zawartą w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 1893/2006.

Standard VSME

	<p>Jeżeli jednostka prowadzi działalność w sektorach o znacznym oddziaływaniu na klimat i nie ma planu transformacji na potrzeby łagodzenia zmiany klimatu, wskazuje, czy przyjmie taki plan transformacji, a jeśli tak, kiedy to nastąpi.</p>	<p>Wskaźnik referencyjny³⁸</p>
Środowisko	<p>C4 – Ryzyka związane z klimatem</p> <p>Jeżeli jednostka zidentyfikowała zagrożenia związane z klimatem i zdarzenia dotyczące przejścia związanego z klimatem, powodujące poważne ryzyka związane z klimatem, które jej dotyczą:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) zwięźle opisuje takie zagrożenia związane z klimatem i zdarzenia dotyczące przejścia związanego z klimatem; (b) ujawnia, w jaki sposób oceniła narażenie i wrażliwość swoich aktywów, działań i łańcucha wartości na te zagrożenia i zdarzenia dotyczące przejścia; (c) ujawnia perspektywy czasowe odnoszące się do wszelkich zidentyfikowanych zagrożeń związanych z klimatem i zdarzeń dotyczących przejścia; oraz (d) ujawnia, czy podjęła działania mające na celu przystosowanie się do zmiany klimatu w odniesieniu do wszelkich zagrożeń związanych z klimatem i zdarzeń dotyczących przejścia. <p>Jednostka może ujawnić potencjalne negatywne skutki ryzyk związanych z klimatem, które mogą wpłynąć na jej wyniki finansowe lub działalność gospodarczą w perspektywie krótko-, średnio- lub długoterminowej, wskazując, czy wedle jej oceny ryzyka te są na wysokim, średnim lub niskim poziomie.</p>	<p>Wskaźnik referencyjny³⁹</p> <p>Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru⁴⁰</p>

³⁸ Informacje te są zgodne z art. 2 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 (Europejskie prawo o klimacie); oraz z art. 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/1818 (rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych transformacji klimatycznej).

³⁹ Rozporządzenie (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych, załącznik II: Czynniki z zakresu ochrony środowiska według rodzaju aktywów bazowych wskaźnika referencyjnego.

⁴⁰ Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru – Wzór 5: Portfel bankowy – Ryzyko fizyczne związane ze zmianami klimatu: Ekspozycje podlegające ryzyku fizycznemu oraz wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru – Wzór 2: Portfel bankowy – Ryzyko przejścia związane ze zmianą klimatu: Kredyty zabezpieczone nieruchomościami – efektywność energetyczna zabezpieczeń.

Standard VSME

<p>Kwestie społeczne</p>	<p>C6 – Dodatkowe informacje na temat własnych zasobów pracowniczych – Polityki i procesy dotyczące praw człowieka</p> <p>Jednostka ujawnia odpowiedzi na następujące pytania:</p> <p>(a) Czy jednostka posiada kodeks postępowania lub politykę dotyczącą praw człowieka dla własnych zasobów pracowniczych? (TAK/NIE)</p> <p>(b) Jeśli tak, czy taki kodeks lub polityka obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. pracę dzieci (TAK/NIE); ii. pracę przymusową (TAK/NIE); iii. handel ludźmi (TAK/NIE); iv. dyskryminację (TAK/NIE); v. zapobieganie wypadkom (TAK/NIE); lub vi. inne kwestie? (TAK/NIE – jeśli tak, jakie?) <p>Czy jednostka posiada mechanizm rozpatrywania skarg dla własnych zasobów pracowniczych? (TAK/NIE)</p>	<p>Wskaźnik referencyjny⁴¹</p> <p>SFDR⁴²</p>
--------------------------	---	--

⁴¹ Informacje te są potrzebne administratorom wskaźnika referencyjnego w celu ujawniania czynników ESG podlegających rozporządzeniu (UE) 2020/1816, jak określono za pomocą wskaźnika „Ekspozycja portfela referencyjnego na przedsiębiorstwa nieposiadające strategii w zakresie należytej staranności w odniesieniu do kwestii objętych podstawowymi konwencjami Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 1–8” w sekcjach 1 i 2 załącznika II.

⁴² Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ są uzyskiwane z obowiązkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 11 w tabeli I w załączniku I („Udział inwestycji dokonanych w spółki, które nie posiadają strategii nadzorowania przestrzegania zasad inicjatywy Global Compact lub Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych ani nie posiadają mechanizmów rozpatrywania skarg w sprawie naruszeń zasad inicjatywy Global Compact lub Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych), wskaźnika nr 5 w tabeli III w załączniku I („Udział inwestycji dokonanych w spółki, w których nie funkcjonuje mechanizm rozpatrywania skarg w kwestiach pracowniczych”) oraz wskaźnika nr 9 w tabeli III załącznika I („Udział inwestycji dokonanych w podmioty nieposiadające polityki dotyczącej poszanowania praw człowieka”) do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji.

Kwestie społeczne	<p>C7 – Poważne incydenty dotyczące poszanowania praw człowieka</p> <p>Jednostka ujawnia odpowiedzi na następujące pytania:</p> <p>(a) Czy jednostka odnotowała potwierdzone incydenty dotyczące własnych zasobów pracowniczych związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. pracą dzieci (TAK/NIE); ii. pracą przymusową (TAK/NIE); iii. handlem ludźmi (TAK/NIE); iv. dyskryminacją (TAK/NIE); v. innymi kwestiami? (TAK/NIE – jeśli tak, jakimi?) <p>(b) Jeśli tak, jednostka może opisać działania podejmowane w celu przeciwdziałania incydentom opisanym powyżej.</p> <p>Czy jednostka posiada wiedzę na temat jakichkolwiek potwierdzonych incydentów dotyczących osób wykonujących pracę w łańcuchu wartości, dotkniętych społeczności, konsumentów i użytkowników końcowych? Jeśli tak, należy je określić.</p>	<p>SFDR⁴³</p> <p>Wskaźnik referencyjny⁴⁴</p>
Ład korporacyjny	<p>C8 – Przychody z niektórych sektorów i wykluczenie z unijnych wskaźników referencyjnych</p> <p>Jeżeli jednostka prowadzi działalność w jednym lub kilku z następujących sektorów, ujawnia powiązane z nim lub nimi przychody:</p> <p>a) produkcja kontrowersyjnych rodzajów broni (miny przeciwpiechotne, amunicja kasetowa, broń chemiczna i broń biologiczna);</p>	<p>SFDR⁴⁵</p> <p>Wskaźnik referencyjny⁴⁶</p>

⁴³ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z obowiązkowego i dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 10 w tabeli I w załączniku I oraz wskaźnika nr 14 w tabeli III w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Naruszenia zasad inicjatywy Global Compact lub Wytucznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych” oraz „Liczba zidentyfikowanych przypadków poważnych kwestii i incydentów dotyczących poszanowania praw człowieka”).

⁴⁴ Informacje te są potrzebne administratorom wskaźników referencyjnych w celu ujawniania czynników ESG podlegających rozporządzeniu (UE) 2020/1816, określonych za pomocą wskaźnika „Liczba składników wskaźnika referencyjnego, wskazujących na naruszenia w sferze społecznej (w wartości bezwzględnej oraz w wartości względnej, jako odsetek wszystkich składników wskaźnika referencyjnego), o których mowa w międzynarodowych traktatach i konwencjach, zasadach ONZ oraz, w stosownych przypadkach, prawie krajowym” w sekcjach 1 i 2 załącznika II.

⁴⁵ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 14 w tabeli I w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Ekspozycja z tytułu kontrowersyjnych rodzajów broni (miny przeciwpiechotne, amunicja kasetowa, broń chemiczna i broń biologiczna)”).

⁴⁶ Artykuł 12 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2020/1818 o wskaźnikach referencyjnych: „Administratorzy unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego wykluczają z tych wskaźników wszystkie następujące przedsiębiorstwa: przedsiębiorstwa zaangażowane w jakąkolwiek działalność związaną z bronią kontrowersyjną;” oraz załącznik II do rozporządzenia (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych: „Średni ważony udział składników wskaźnika referencyjnego w sektorze produkującym broń kontrowersyjną.”

Standard VSME

	b) uprawa i produkcja tytoniu;	<p>Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru⁴⁷</p> <p>Wskaźnik referencyjny⁴⁸</p>
	c) sektor paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa i gaz) (tj. jednostka osiąga przychody z działalności związanej z poszukiwaniem, górnictwem, wydobywaniem, produkcją, przetwarzaniem, magazynowaniem, rafinacją lub dystrybucją, w tym transportem i magazynowaniem paliw kopalnych zdefiniowanych w art. 2 pkt 62 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999) oraz handlem tymi paliwami, uwzględniając odrębne strumienie przychodów pochodzących z węgla, ropy naftowej i gazu); lub	<p>SFDR⁴⁹</p> <p>Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru⁵⁰</p> <p>Wskaźnik referencyjny⁵¹</p>
	d) produkcja chemikaliów, jeżeli jednostka jest producentem pestycydów i innych produktów agrochemicznych.	<p>SFDR⁵²</p> <p>Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru⁵³</p>
	Jednostka ujawnia, czy jest wykluczona z jakichkolwiek unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego, jak opisano w pkt 241 wskazówek.	

⁴⁷ Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru: Wzór 1: Portfel bankowy – Ryzyko przejścia związane ze zmianą klimatu: Przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną z produkcją wyrobów tytoniowych wykluczone z unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego zgodnie z art. 12 ust. 1 lit. d)–g) oraz zgodnie z art. 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie norm dotyczących klimatycznych wskaźników referencyjnych.

⁴⁸ Informacje te są potrzebne administratorom wskaźników referencyjnych w zakresie ujawniania czynników ESG podlegających rozporządzeniu (UE) 2020/1818 określonych w art. 12 ust. 1 lit. b) oraz rozporządzeniu (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych załącznik II: „Średni ważony udział składników wskaźnika referencyjnego w sektorze tytoniowym.”

⁴⁹ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 4 w tabeli I w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Ekspozycja z tytułu przedsiębiorstw działających w sektorze paliw kopalnych”).

⁵⁰ Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru: Wzór 1: Portfel bankowy – Ryzyko przejścia związane ze zmianą klimatu: Przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną górnictwem i wydobywaniem wykluczone z unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego zgodnie z art. 12 ust. 1 lit. d)–g) oraz zgodnie z art. 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie norm dotyczących klimatycznych wskaźników referencyjnych.

⁵¹ Artykuł 12 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2020/1816 o wskaźnikach referencyjnych.

⁵² Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 9 w tabeli II w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 w odniesieniu do zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Inwestycje w spółki produkujące chemikalia”).

⁵³ Wykonawcze standardy techniczne EUNB w ramach trzeciego filaru: Wzór 1: Portfel bankowy – Ryzyko przejścia związane ze zmianą klimatu: Przedsiębiorstwa prowadzące działalność związaną górnictwem i wydobywaniem wykluczone z unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego zgodnie z art. 12 ust. 1 lit. d)–g) oraz zgodnie z art. 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie norm dotyczących klimatycznych wskaźników referencyjnych.

Standard VSME

		w ramach trzeciego filaru ⁵⁴ Wskaźnik referencyjny ⁵⁵
Ład korporacyjny	C9 – Wskaźnik zróżnicowania organu zarządzającego pod względem płci Jeśli jednostka posiada organ zarządzający, ujawnia powiązany wskaźnik jego zróżnicowania pod względem płci.	SFDR ⁵⁶ Wskaźnik referencyjny ⁵⁷

⁵⁴ Ten wymóg dotyczący ujawniania informacji jest zgodny z wymogami zawartymi w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2022/2453 – wzór 1: Ryzyko przejścia związane ze zmianą klimatu.

⁵⁵ Ten wymóg dotyczący ujawniania informacji jest zgodny z art. 12 ust. 1 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/1818 (rozporządzenie o wskaźnikach referencyjnych transformacji klimatycznej).

⁵⁶ Informacje te są potrzebne uczestnikom rynku finansowego podlegającym rozporządzeniu (UE) 2019/2088, ponieważ uzyskuje się je z dodatkowego wskaźnika związanego z głównymi niekorzystnymi skutkami określonymi za pomocą wskaźnika nr 13 w tabeli I w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2022/1288 z dnia 6 kwietnia 2022 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 w zakresie zasad ujawniania informacji na temat zrównoważonych inwestycji („Zróżnicowanie członków zarządu ze względu na płeć”).

⁵⁷ Informacje te są potrzebne administratorom wskaźników referencyjnych w zakresie ujawniania czynników ESG podlegających rozporządzeniu delegowanemu Komisji (UE) 2020/1816 z dnia 17 lipca 2020 r. uzupełniającemu rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 określonych za pomocą wskaźnika „Średni ważony stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn wśród członków zarządu” w sekcjach 1 i 2 załącznika II.